

AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Den digitale nomade

– Frigørelse eller ny arbejdsmæssig fælde?

Et kvalitativt studie af arbejdslivsstilen som dansk digital nomade.

Ashna van Schayk og Sascha Søndergaard Sørensen
4. august 2025

Specialeafhandling
Institut for Sociologi og Socialt Arbejde
Aalborg Universitet

INDEKS

Gruppe 17

Ashna van Schayk

Studienr. 20193055

Sascha Søndergaard Sørensen

Studienr. 20194617

Vejleder

Michael Hviid Jacobsen

Titel: Den digitale nomade - frigørelse eller ny arbejdsmæssig fælde?

Aflevering 4. august 2025

Specialeafhandling

10. semester, sociologi

Det Samfundsfaglige Fakultet, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde

Aalborg Universitet

Omfang

191.214 anslag¹ (svarende til 79,6 normalsider)

¹ Eksklusivt resumé, titelblad, indholdsfortegnelse, litteraturliste og bilag

FORORD

I februar 2025 valgte vi at rejse til Asien for at skrive og udarbejde vores speciale, som afslutning på vores kandidatuddannelse i sociologi. Vi havde en klar vision og et ønske om at kombinere faglig fordybelse med nye perspektiver - både geografisk og mentalt. En beslutning, der på flere punkter gav plads til refleksion, ro og dyb koncentration, men også uforudsete udfordringer, erfaringer og indsigter - faglige såvel som personlige – som vi tager med os videre. De vante rammer blev skiftet ud, men vi har langt fra stået alene under udarbejdelsen af specialet, hvorfor vi her vil benytte lejligheden til at takke de mennesker, der har gjort rejsen mulig.

Først og fremmest skal lyde en stor tak til vores vejleder Michael Hviid Jacobsen, der på passioneret vis har engageret sig i vores speciale med skarpe indsigter og givet os mod til at tage faglige valg med både hoved og hjerte. Tak for at se muligheder frem for begrænsninger og for både at have helheden og detaljen for øje sammen med os. Din sparring har været uundværlig.

Tak til specialets ti informanter, der har inviteret os ind i deres eksotiske fortællinger om livet som digital nomade og på ærlig vis har delt ud af både fordele og ulemper ved livsstilen. Jeres bidrag har været afgørende for udarbejdelsen af specialet.

Og ikke mindst en hjertelig tak til vores familier og venner for virtuel og telefonisk opbakning, optimisme og opmuntring 12.000 kilometer væk.

Tak

Ashna van Schayk og Sascha Søndergaard Sørensen

Aalborg, 4. august 2025

ABSTRACT

This thesis explores the motivations and underlying values behind Danish digital nomads' decision to withdraw from the traditional Danish labor market in favor of a more flexible, self-directed and geographically independent lifestyle. By focusing on their perceptions of freedom, quality of life and work identity, the study seeks to understand how digital nomads articulate their lifestyle choices and how they navigate the opportunities and ambivalences associated with this.

Drawing on Derek Layder's adaptive research design, the study integrates empirical findings with the development of orienting concepts allowing for a dynamic interplay between individual experiences, social contexts, and broader structural implications. Through qualitative interviews with 10 Danish digital nomads in Asia the analysis reveals that the lifestyle is portrayed as a pathway to autonomy, personal fulfillment and meaningfulness. However, this narrative is complicated by multiple paradoxes related to work-life boundaries, expectations of availability, and the nomads' performance of success. While Danish digital nomads initially pursue liberation from prevailing work structures in Denmark through this lifestyle, their efforts to maintain mobility and legitimacy often reproduce new forms of personal responsibilities and uncertainties.

By examining how Danish digital nomads both challenge and reproduce the idealized image of the free and independent worker, this thesis contributes to critical debates about the future of work. It highlights the contrasts between experienced autonomy and attachment, freedom and structure, revealing how contemporary work increasingly demands not only productivity, but also self-realization and social validation. In this regard the study provides new insights into how work is organized, experienced and imagined in the context of mobile and digital labor.

Keywords: *Hermeneutics; adaptive theory; orienting concepts; fieldwork; modern labor; work; digital nomads; freedom; work-life balance; autonomy; mobility; network; resonance; meaningfulness.*

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING.....	1
1.1 ARBEJDSAMFUNDETS BETYDNING I DET MODERNE ARBEJDSLIV	1
1.2 NYE SAMFUNDSTENDENSER BRYDER FREM – ET OPGØR MED ARBEJDSMARKEDETS INDRETNING?	2
1.3 DIGITALE NOMADER – EN NY LIVSSTIL I DEN DIGITALE TIDSALDER	4
1.4 HAMSTERHJUL I NYE KLÆDER?	6
1.5 AFGRÆNSNING OG PROBLEMFORMULERING	7
2. VIDENSKABSTEORI.....	8
2.1 DEN HERMENEUTISKE TRADITIONS PRINCIPPER.....	8
2.2 FORFORSTÅELSENS MEDKONSTITUERENDE KARAKTER.....	9
2.3 VORES FORDOMME OG FORSTÅELSESHORIZONTER.....	9
3. DET ADAPTIVE FORSKNINGSDESIGN	11
3.1 UDVIKLING AF ORIENTERENDE BEGREBER	13
4. SPECIALETS ORIENTERENDE BEGREBER	14
4.1 TURISTEN I DEN FLYDENDE MODERNITET	14
4.2 SELVET SOM VIRKSOMHED	16
4.3 NETVÆRKSKAPITAL.....	17
4.4 ARBEJDSLIVETS GRÆNSELØSHED	18
4.5 RESONANS.....	20
4.6 DE ORIENTERENDE BEGREBERS SAMSPIL.....	21
5. METODE.....	24
5.1 FELTARBEJDE I NOMADENS VERDEN	24
5.2 REKRUTTERING AF INFORMANTER.....	24
5.3 DATAGRUNDLAG OG EMPIRIINDSAMLING	26
5.3.1 Den semistrukturerede interviewguide	26
5.3.2 Operationalisering af de orienterende begreber	26
5.3.3 Interviewforløbene	27
5.4 DATAHÅNDTERING OG FORTOLKNING.....	28
5.4.1 Transskribering og kodningsstrategi	28
5.4.2 Den adaptive analyse.....	29
5.5 ETISKE OVERVEJELSER	31
6. ANALYSE	32
6.1 EN LIVSSTIL SOM DIGITAL NOMADE	32
6.1.1 Søgen efter en autonom livsstil.....	33
6.1.2 Når arbejdet tilpasses livet.....	37
6.1.3 Den narrative romantisering af livsstilen som digital nomade	39
6.1.4 Et opgør med præstationsræset.....	41
6.2 LIVSSTILENS GLORIFICERINGER OG FÆLLESSKABER	44
6.2.1 Forførelsens kunst og konsekvenser	44
6.2.2 Ønsket om og behovet for at bevise noget	49
6.2.3 Netværkets betydning.....	52
6.3 LIVSSTILENS PARADOKSER	54

6.3.1 Tilgængelighedens pris og potentiale	54
6.3.2 Når arbejdet bliver din identitet	59
6.3.3 En rytmisk stabilitet midt i mobiliteten.....	62
6.3.4 Hjem er, hvor hjertet er.....	67
7. KONKLUSION	72
8. LITTERATURLISTE	75

1. INDLEDNING

1.1 Arbejdssamfundets betydning i det moderne arbejdsliv

Med nye krav, teknologiske fremskridt og skiftende strukturer er arbejdsmarkedet i konstant udvikling. Taget arbejdets rolle i menneskets liv i betragtning har flere sociologer gennem tiden undersøgt, hvordan arbejdsmarkedskonturerne har gennemgået en række ændringer i de seneste årtier. Sociologen Richard Sennett analyserede allerede tilbage i slutningen af 1990'erne, hvordan arbejdsmarkedet og arbejdstagerens indstilling til arbejdet var ved at gennemgå en række transformationer. Hvor individets karriere tidligere bar præg af loyalitet, stabilitet og langsigtet ansættelse og engagement til samme virksomhed, opstår med overgangen til det moderne arbejdsmarked mere fleksible arbejdsforhold i form af kortvarige og projektbaserede ansættelser (Sennett 1999:91–92). I takt med dette opstod en ny form for arbejdstager, der i modsætning til tidligere forventes konstant at omstille sig og udvikle nye kompetencer. Ifølge Sennett afføder dette skift en ambivalent udvikling, hvor arbejdstageren på den ene side opnår flere muligheder, men modsat mister sikkerhed, identitet og tilhørsforhold til den pågældende virksomhed (Jacobsen 2004:81–82).

Siden da har sociologen Zygmunt Bauman beskrevet denne udvikling som et tab af mening og centralitet af arbejdet, der med overgangen fra den tunge kapitalisme til den flydende modernitet mister sin fællesskabsorienterede betydning. Han argumenterer for, at vi i dag ikke nødvendigvis arbejder for noget fælles anliggende, uagtet om det vedrører samfundet eller fællesskabsfølelsen blandt kolleger. I stedet vurderes arbejdet i højere grad ud fra dets evne til at give personlig tilfredsstillelse og bekvemmelighed, frem for dets sociale og kollektive funktion (Bauman 2006:180–181). Bauman anvender 'campingpladsen' som metafor for arbejdet, hvor han beskriver, hvordan vi kun opholder os på 'pladsen', så længe det er bekvemt og fordelagtigt for os. Dette kan ifølge Bauman indikere en fragmenteret arbejdskultur og etik, hvor fællesskaber nedprioriteres til fordel for den enkeltes velbefindende (Ibid.:192). Denne ændring i opfattelsen af arbejdets betydning markerer et skift, hvor arbejdslivet har bevæget sig fra at være et fællesskabsorienteret og solidarisk anliggende til i højere grad at være en individuel stræben efter en meningsfuld tilværelse (Jacobsen 2004:83). I dag skal arbejdet derfor ikke blot forstås som en økonomisk nødvendighed, men som en central arena for individets personlige meningsskabelse i hverdagen.

At arbejdet spiller en central rolle i individers meningsskabelse, selvrealisering og selvfortælling er træk, som professorer Jens Tonboe og Michael Hviid Jacobsen og belyser i deres begrebsliggørelse af *arbejdssamfundet*. Ifølge Jacobsen & Tonboe er et af de mest fremtrædende træk ved arbejdssamfundet, at arbejdet er blevet til en selvrealiserende proces, hvor tilvalget af arbejdet skal være meningsfuldt for individet. Arbejdets selvrealiserende karakter kan netop ses som konstituerende for menneskets identitet, selvudfoldelse og meningsskabelse, hvorfor dette udgør en stadig større del af individers selvfortælling og identitetsfølelse i det moderne arbejdsliv (Ibid.:79–81). I arbejdssamfundet og den samtid, vi indgår i, er individers evne til at præstere, være fleksible, omstillingsparate og optimere sig selv centrale værdier. Her bliver nøgleord som konkurrence, succes og præstation afgørende markører for, hvad der anses for at være et succesfuldt arbejdsliv, hvorfor det moderne menneske derfor fortsat er påvirket af kapitalismens logikker om produktivitet og konkurrence (Ibid.:78). Sociologen Hartmut Rosa karakteriserer blandt andet dette som en acceleration af individets evne til at effektivisere og optimere sig selv og sit arbejde i en samtid, hvor tiden anses som en knaphedsressource (Rosa 2014:26–27,31).

Arbejdets selvrealiserende karakter medfører for os en undren over, hvorvidt og i givet fald i hvilket omfang dette skifte ikke blot ændrer vores opfattelse af arbejdets rolle og betydning i hverdagen, men også får nogle individer til at bryde med de eksisterende rammer for arbejdet i bestræbelsen på større personlig meningsskabelse.

1.2 Nye samfundstendenser bryder frem – et opgør med arbejdsmarkedets indretning?

Som konsekvens af arbejdssamfundets udvikling ses i samtiden flere aktuelle tendenser, som beskriver en gruppe af individer, der ikke ønsker at konformere til den klassiske 37-timers arbejdsuge (Bek 2023; Mogensen 2022; Mancinelli 2020). Fælles for disse er ønsket om enten at arbejde mindre eller på mere fleksible vilkår i form af deltidstillinger, platformsarbejde, fjernarbejde, tidlig selvpensionering eller helt trække stikket og flytte til Ærø udenom hverdagens travlhed (Holt et al. 2023:33; Cevea 2023; Humaidan 2023, Bek 2023:194; Reichenberger 2018).

Fælles for gruppen af mennesker er, at de ikke finder lykke eller mening i det for dem travle fuldtidsarbejdsliv – dette i takt med, at diskussionen om, hvad der udgør et godt arbejdsliv og en god ‘work–life balance’ fylder mere i samfundsdebatten end nogensinde (Information 2024; Tuborgh

2022; Dansk Magisterforening 2019). Danskernes arbejdsliv befinder sig i en brydningstid, hvor ønsket om fleksibilitet og frihed i stigende grad kommer til at overskygge ønsket om stabilitet og langsigtede ansættelsesforhold. Disse forskydninger skyldes både strukturelle, teknologiske og ikke mindst kulturelle ændringer i måden, hvorpå vi anskuer arbejdslivets indretning (Rasmussen 2023). Som reaktion herpå prydes arbejdslandskabet af nye mønstre og måder at indrette arbejdslivet på. Med sigte om at fastholde de fleksibilitetssøgende medarbejdere, implementerer virksomheder i stigende grad tiltag som komprimerede 4-dages arbejdsuger, hybride hjemmearbejdsløsninger og remote freelancejobs (Danmarks Statistik 2024; Glerup et al. 2023; Fernandez & Rupp 2021:15; PanzerGlass U.Å.). Både på globalt og nationalt plan finder vi derfor nye måder at indrette vores arbejdsliv på, der tager højde for den enkeltes præferencer.

I takt med ovennævnte tendenser og den ændrede diskurs om arbejdets rolle, følger også en ændring i måden at indrette vores liv på, så det ikke udelukkende er centreret omkring arbejdet. Vi taler ikke blot om work life balance, men har også et betydeligt større fokus på *simple* og *slow living*. Konceptet om simple og slow living aktualiseres særligt i vores samtid, som er præget af et øget fokus på acceleration og præstation. Blandt andre undersøger forsker og psykolog Dr. Elliot Cohen med sin udgivelse af bogen "*The Psychology of Slow Living: Rediscovering a Happier Pace of Life* (2025), hvordan det moderne samfunds fokus på øget produktivitet, effektivitet og præstation har konsekvenser for menneskers trivsel og velbefindende – og en bekostning heraf er stress og udbrændthed. På baggrund af denne udvikling undersøger Cohen slow living og dets potentiale for at skabe en mere rolig og meningsfuld livsstil udenom det senmoderne accelerations- og præstationsræs (Cohen 2025). Denne forenkede livsførelse, hvor langsommeligheden fremmer fokus og fordybelse kan anses som et opgør med travlhedens tyranni i en tid, hvor normer om karriere, succes og optimering er rammesættende for det gode og succesfulde arbejdsliv. At tage kampen op med tidstyranniet og accelerationssamfundet ønskes ifølge forfatter Camilla Mehlsen, når vi mangler tid, og når accelerationen opleves som et pres, hvor vi som mennesker nemt havner i et hamsterhjul – et hjul, hvori det forventes, at vi løber stærkere og formår at effektivisere arbejdet og øge produktiviteten (Mehlsen 2016; Rosa 2014).

1.3 Digitale nomader – en ny livsstil i den digitale tidsalder

Som modsvar til samtidens krav om acceleration, søger flere og flere arbejdstagere alternative måder at organisere deres arbejdsliv på. Hvor det for nogle indebærer ovennævnte tendenser med optimering af arbejdstiden og dermed kortere arbejdsuger, handler det for andre om en mere radikal omstrukturering af arbejdslivet – hvilket digitale nomader er et tydeligt eksempel på.

Udtrykket 'digital nomade' begyndte særligt at cirkulere som fænomen på diverse blogs for backpackere og rejseentusiaster i 2010'erne. Her brød første bølge af digitale nomader frem, oprindeligt bestående af en gruppe arbejdere, som tilsigtede en livsstil, der tillod dem at rejse i længere perioder samtidig med, at de kunne udføre digitalt arbejde og tjene en løn (Reichenberger 2018:364–365; Shawkat et. al 2021:1). Det, der karakteriserer digitale nomader er, at de typisk er vestlige unge i tyverne med en uddannelsesbaggrund indenfor vidensfag som softwareudvikling, programmering, journalistisk, marketing eller kommunikation – alle karriereveje, som egner sig til fjernarbejde (Mancinelli 2020:425,430; Reichenberger 2018:369; Arrouas 2017). Ofte rejser de og arbejder på farten med computeren under armen, hvorfor rejseaspektet og evnen til at være mobil som oftest udgør en central del af deres hverdag og livsstil. Opretholdelsen af denne mobilitet kræver derfor høj grad af selvdisciplin, risikovillighed, produktivitetsevne og ikke mindst evnen til at tilpasse sig nye situationer (Cook 2020:356; Mancinelli 2020:431). Alt sammen værdier, der kendetegner den samtid vi lever i.

På globalt plan er antallet af digitale nomader på blot otte år vokset fra 1,7 millioner i 2017 til over 40 millioner i 2025 (Kumar 2025). Udbredelsen af den digitale nomadelivsstil og dets potentiale skyldes, at nomaderne er pionerer inden for tre makrotendenser, som i stigende grad er med til at ændre verden og omstrukturere vores arbejdsliv. Den første omhandler den teknologiske udvikling, som har forandret kontorarbejdet, hvor kommunikation med kolleger foregår digitalt i stedet for fysisk. Digitale nomader tager det digitale arbejdsformat til et nyt niveau; ved ikke blot at arbejde hjemmefra, men fra en anden verdensdel (Arrouas 2017). Denne tendens tog særlig fart under og efter covid-19 pandemien, hvor det påtvungne hjemmearbejde foran computeren med tiden blev vendt til den digitale nomades fordel i form af større arbejdsmæssig fleksibilitet (WYSE Travel Confederation 2023). Anden tendens afspejler en udbredelse af flere freelancere og færre fastansatte på globalt plan, som tilvejebringer muligheden for etableringen af et arbejdsliv som digital nomade. Tredje tendens omhandler, hvordan globaliseringen spiller en særlig rolle i udbredelsen af den digitale nomades arbejdsstil; det er blevet nemmere for mennesker, varer, serviceydelser og firmaer at rykke næsten

ubegrænset over landegrænser (Arrouas 2017). De tre makrotendenser muliggør ikke blot et arbejdsliv på tværs af landegrænser, men ændrer ligeledes selve forståelsen af, hvad der motiverer individer til at arbejde og leve som digitale nomader.

For den digitale nomade er den økonomiske gevinst ikke nødvendigvis en altafgørende motivationsfaktor for at arbejde. I en global undersøgelse fra Statista (2022) blandt 3.000 fjernarbejdere angav kun 11%, at deres primære motivation for livsstilen var økonomiske fordele. Snarere var hovedmotivationen et spørgsmål om fleksibilitet til at strukturere sin egen tid (22%) og fleksibilitet til at bosætte sig, hvor man selv lyster (19%) (Statista 2022). Det handler altså i mindst lige så høj grad om at frisætte sig fra de vante rammer og den yderst arbejdsorienterede mentalitet, som finder sted i veletablerede industrialiserede lande og velfærdssamfund, som de digitale nomader oftest kommer fra (Mancinelli 2020:418). Som en form for livsentreprenørskab, kan den digitale nomade derfor forstås som entreprenør af eget liv (Ibid.:428). Ved at skabe og tilpasse deres arbejde til denne livsstil, driver de ikke blot deres egen virksomhed, men tilpasser deres personlige og professionelle valg med sigtet om at opnå større frihed, fleksibilitet og selvstændighed i hverdagen (Ibid.:428). Ifølge den spanske antropolog Fabiola Mancinelli skal dette forstås som en form for entreprenøriel frihed skabt af den neoliberalistiske ideologi om personlig frisættelse og individualisering (Ibid.:419). Med sin forskning af digitale nomaders livsstil påpeger Mancinelli, hvordan diskursen om frihed ofte bindes op på en afstandtagen til de veletablerede, men for nogle, indskrænkende arbejdsrutiner. Dette i form af det prædeterminerede “stabile liv”, “8–16 rutinen” og det såkaldte “rat race”. Snarere omformes frihedsnarrativet og motivationsfaktoren for livsstilen til en positiv fortælling om den befriende, mulighedsskabende transnationale mobilitet og selvrealisering, der er forbundet hermed (Mancinelli 2020:427; Reichenberger 2017:371). Lektor Ina Reichenberger refererer til den digitale nomades arbejdsliv som en holistisk livsstil bestående af professionel, rumlig og personlig frihed. *Professionel frihed* til selektivt at udvælge og strukturere sit arbejde efter eget liv; *rumlig frihed* til selv at bestemme hvorfra i verden man ønsker at arbejde; og heraf *personlig frihed* til selvudvikling og kreativitet (Reichenberger 2017:372–373,377). Spørgsmålet er om denne frihed, som digitale nomader tilsigter at opnå i deres arbejdsliv, reelt repræsenterer en frigørelse fra det traditionelle arbejdsmarkeds logikker, eller om det snarere indskrives i en ny form for præstationslogik.

1.4 Hamsterhjul i nye klæder?

I præstationssamfundet, som lektor i sociologi Anders Petersen begrebsliggjorde, gælder det, at individer forventes at være produktive, effektive, fokusere på selvrealisering og optimering og konstant være tilgængelige overfor arbejdsmarkedet (Petersen 2016:56). Denne mentalitet fremmer en øget individualisering og et præstationsfyldt hverdags- og arbejdsliv, hvor ansvaret for succes og effektivisering pålægges det enkelte individ (Ibid.:56–57,68). Petersen kritiserede i sin beskrivelse af præstationssamfundet arbejdslivets konkurrence og krav om produktivitet og det faktum, at vi skal være præstationsdygtige individer (Ibid.:67–68). Til trods for den digitale nomades afvisning af den traditionelle karrierevej ofte præget af hierarki, struktur og konkurrence, vil man stadig kunne forestille sig, at vedkommende lader sig påvirke af præstationssamfundets værdier. På lige fod med den klassiske arbejdstager argumenterer vi for, at den digitale nomade netop som entreprenør af eget liv også forsøger at præstere i henhold til præstationssamfundets logikker – idet Mancinelli påpeger at livsstilen kræver selvansvar, tilpasningsdygtighed, produktivitet og risikovillighed i opretholdelsen af en attraktiv professionel identitet (Mancinelli 2020:428). Præstationslogikken er om muligt transformeret for de digitale nomader – fra at skulle præstere over for en konkret arbejdsgiver, til at præstere og gøre sig selv attraktiv som genstand for arbejdskraft og produkt.

Med en arbejdsform, hvor friheden til at vælge projekter og arbejdsmiljøer ledsages af forventningen om konstant synlighed og selvdisciplin, er den digitale nomade på mange måder afhængig af at netværke og være tilgængelig, selv på skæve tidspunkter af døgnet for at sikre en vedvarende indkomst og dermed sin professionelle overlevelse (Cook 2020:359–360; Mancinelli 2020:431). Den konstante tilgængelighed peger på en mere grundlæggende forandring i arbejdslivet, hvor grænserne mellem arbejdsliv og fritid udviskes. I Melissa Greggs bog *Work's Intimacy* fra 2011 analyserer hun netop, hvordan den teknologiske og digitale udvikling har medvirket til en intimisering af arbejdet. Gregg udfolder, hvordan teknologien har udvisket grænserne mellem privatlivet og arbejdet, hvorfor arbejdet trænger ind i vores hjem, vores fritid og vores relationer (Gregg 2011:2). Gregg uddyber, hvordan muligheden for at kunne arbejde uden for selve arbejdspladsen, såsom på caféer, coworking spaces eller i hjemmet gør, at arbejdet bliver en del af vores mest intime rum og relationer, fordi grænserne mellem den professionelle og den personlige identitet flyder sammen (Ibid.). Dermed bliver det fortsat sværere for individet at skelne mellem arbejde og fritid, hvad der afføder en konstant tilgængelighedskultur, hvor man føler, at man skal være produktiv selv i sin fritid, hvilket kan føre til stress, udbændthed og en udviskning af grænserne mellem arbejde, fritid og rejser samt individets personlige grænser (Ibid.:3-4). Ovenstående perspektiver indikerer dermed, at den digitale nomades

ønskede fleksibilitet og grænseløshed ikke nødvendigvis frigør vedkommende, men snarere indskriver sig som en ny form for selvdisciplinering, hvor præstationslogikken bliver en større del af det personlige liv og bidrager til en tilgængelighedskultur, hvor arbejdet uomgængeligt altid er til stede.

1.5 Afgrænsning og problemformulering

Med indeværende speciale ønsker vi at undersøge danske digitale nomaders valg af livsstilen med særligt fokus på deres motivation og de underliggende værdier, der driver tilvalget af denne. Vi er særligt optagede af, hvordan digitale nomader begrundes deres fravalg af det danske arbejdsmarked til fordel for en mere fleksibel, selvtilrettelagt og geografisk uafhængig hverdag. I denne henseende ønsker vi at forstå deres forestillinger om frihed, livskvalitet og arbejdsidentitet. Derudover ønsker vi at problematisere og diskutere de usikkerheder og paradokser, der kan være forbundet med livsstilsvalget. Med afsæt heri er vi særligt optagede af at undersøge, hvorvidt frigørelsen fra det traditionelle arbejdsliv indebærer den ønskede autonomi, eller om denne i stedet reproducerer nye former for præstation, ansvarliggørelse og usikkerhed. Specialet balancerer således mellem en forståelse af den digitale nomadelivsstils fordele og en kritik af potentielle ambivalenser, denne kan være forbundet med. Ovenstående er rammesættende for specialets problemformulering og dertilhørende underspørgsmål:

Hvordan forstår og begrundes danske digitale nomader deres fravalg af det traditionelle danske arbejdsliv, og hvilke forestillinger og erfaringer om frihed, livskvalitet og arbejdsidentitet kommer til udtryk i deres fortællinger?

Specialets underspørgsmål:

1. Hvordan kommer værdier som frihed, fleksibilitet og selvbestemmelse til udtryk i de digitale nomaders livsstilsvalg?
2. Hvordan medvirker de digitale nomaders fortællinger til en glorificering af den digitale nomadelivsstil?
3. Hvilke paradokser og ambivalenser er forbundet med livsstilen som digital nomade?

2. VIDENSKABSTEORI

I følgende afsnit redegøres for specialets videnskabsteoretiske forståelsesramme, der henter inspiration fra den hermeneutiske tradition og centrale ontologiske samt epistemologiske principper og begreber her indenfor.

2.1 Den hermeneutiske traditions principper

Valget om at arbejde ud fra den hermeneutiske videnskabsteoretiske tradition er opstået, da denne interesserer sig for tolkning og heraf forståelse af meningsfulde fænomener i dybden (Juul & Pedersen 2012:404; Gilje & Grimen 2002:164). Tilgangen afspejles i vores speciale i henhold til at forstå og belyse, hvorfor danske digitale nomader tilvælger livsstilen udenom det traditionelle arbejdsmarked i en samtid, hvor fleksibilitet, omstillingsparathed, konstant tilgængelighed og selvoptimering ofte forbindes med succes. Med henblik på at undersøge dette er det derfor nødvendigt at forstå og fortolke de bevæggrunde og årsager, digitale nomader tillægger deres fravalg af en fast tilknytning til arbejdsmarkedet i Danmark og i stedet tilvælge en livsstil, der i højere grad beror på selvstændighed og autonomi. Samtidig nødvendiggør en sådan dybere fortolkning, at vi har blik for den specifikke samtid herunder de kulturelle, samfundsmæssige, sociale og historiske kontekster, som vores målgruppe er omsluttet af (Juul 2012:110,121). Et sådant blik indebærer, at vi har for øje, hvordan de digitale nomader forholder sig til samtidens arbejdslivsindretning, hvor de frivilligt tilvælger et alternativt arbejdsliv sammenlignet med majoritetens tilvalg af det traditionelle arbejdsmarked.

I specialets tilfælde gælder det, at vi må undersøge og forstå de danske digitale nomader ud fra den kontekst, de befinder sig i. Dette gælder både den samtid, de indgår i, de arbejdsmarkedstendenser, der hersker og de samfundsmæssige perspektiver på arbejdet som selvrealiserende og meningsskabende, der eksisterer i dag. Denne forholden til den samtid, de indgår i, aktualiserer ligeledes begrebet om den hermeneutiske cirkel, idet denne fremstår som en væsentlig del af, hvordan vi fortolker den sociale virkelighed, samt hvorledes der eksisterer en uundgåelig sammenfletning af vores forforståelse og fænomenet, vi undersøger. Den hermeneutiske cirkel beskrives som relationen mellem forskeren og genstanden, der hver især er bærere af deres meningshorisonter. Gennem vekselvirkningen mellem del og helhed opstår forståelsen for genstandsfeltet, idet vores forforståelse kontinuerligt udfordres og nuanceres i mødet med det empiriske materiale (Højberg 2014:292). Vi er som forskere en integreret del af den hermeneutiske cirkel – og vi anvender den ikke blot som et metodisk redskab, men spiller selv en aktiv rolle i den samtid, vi fortolker (Juul 2012:111). Den hermeneutiske cirkel er derfor rammesættende for at forstå, hvordan vi begriber og fortolker verden,

hvilket er afgørende for vores evne til at skabe mening og forståelse for det fænomen vi undersøger (Højberg 2014:321,324).

2.2 Forforståelsens medkonstituerende karakter

Denne forståelsesproces, som vi alle er en del af, er et aktivt engagement med verden, der er dybt præget af vores forudgående erfaringer og antagelser (Juul 2012:122). Den tyske filosof Hans–Georg Gadamer understreger, at vi som forskere aldrig kan antage en position af fuldkommen neutral karakter, men altid vil være i besiddelse af en række forforståelser, som ikke bare er uundgåelige, men derimod både afgørende og produktive for erkendelsesprocessen (Ibid.:22). Derfor er det ifølge Gadamers filosofiske hermeneutik vigtigt at have for øje, at vores skabelse af forståelse, fortolkning og mening altid vil være påvirket af vores forforståelse og eksisterende fordomme. Disse fordomme kommer aktivt i brug i en horisontsammensmeltning; en gensidig og dynamisk meningsdannelse, hvor både fortolker og det, som fortolkes, sammen og aktivt bidrager til dannelsen af forståelse og mening (Højberg 2014:313,324). Denne gensidige og dynamiske meningsdannelse fører til en kontinuerlig udvikling af fordomme og forståelser, hvilket anses som en uundgåelig og værdifuld del af den menneskelige erfaring (Ibid.:325). Det er derfor relevant for os at tydeliggøre og fremhæve de eksisterende fordomme og forforståelser, vi har tilnærmet os forud for påbegyndelsen af specialet og i forståelsen af forskningslitteraturen på området.

2.3 Vores fordomme og forståelseshorisonter

Gennem læsningen af forskningslitteraturen på området har vi ubevidst allerede sporet os ind på en forståelse og opfattelse af livsstilen som digital nomade. Der synes at være et todelt narrativ, hvad angår livsstilen og arbejdslivet – på den ene side er det en arbejdsform, der forsøger at bryde med 8–16 hamsterhjulet ved at fokusere på fleksible arbejdstider, frihed og en tilværelse, der er meningsgivende udenom hverdagens normale travlhed. På den anden side afslører forskningslitteraturen, at der også medfølger en række udfordringer og problematikker ved livsstilen. Førstnævnte narrativ giver for os anledning til inspiration, men samtidig tager dette narrativ ikke forbehold for, at valget om at blive digital nomade kan være forbundet med en stor usikkerhed, visse udfordringer og konsekvenser, der kan foreligge ved at træffe et sådan valg. De to narrativa om digitale nomader har indledningsvist udgjort en del af vores forståelseshorisont, og det er gennem

denne rammesætning, vi forstår de digitale nomader ud fra. Vores forforståelse og fordomme er også influeret af forskningslitteraturens fremhævnings af, hvem der udgør majoriteten af de digitale nomader. Vi har på baggrund heraf en forestilling om, at det at være digital nomade i nogen grad kan betragtes som værende en position, der er forbeholdt mere privilegerede individer, idet det ofte kræver en vis økonomisk stabilitet, uddannelsesgrad, fleksibilitet og selvstændighed at kunne arbejde uafhængigt af en bestemt lokation samt oprette og opretholde egen virksomhed. Det er således ikke alle, der kan fravælge hamsterhjulet og skabe en alternativ levevis.

Yderligere er vores forforståelse påvirket af, at vi under specialeskrivningen selv indtog en position som digitale nomader. Ved at skrive specialet fra Bali tog vi del i feltet, hverdagen og livsstilen som digital nomade. Vores aktive deltagelse i feltet har naturligt haft indflydelse på vores forståelsesramme, idet vi dagligt omgik digitale nomader. Som en integreret og aktiv del af det digitale nomademiljø arbejdede vi selv fra diverse coworking spaces og caféer, hvilket skabte et større indblik i livsstilsvalget, som ikke var muligt at opnå på samme vis fra Danmark. Samtidig er vi også bevidste om, at vores tilstedeværelse i feltet kunne skabe en metodisk udfordring ved at gøre os blinde for livsstilens skyggesider og ulemper. Vi var derfor opmærksomme på denne risiko og balancerede vores indtryk og oplevelser i feltet med eksisterende forskning, der netop belyser livsstilens udfordringer. Dermed forsøgte vi at opretholde en reflektiv tilgang, hvor vi både inddrog vores egne erfaringer, men samtidig forholdt os kritisk til feltets kompleksitet. Dog vurderer vi, at vores deltagelse i feltet mest af alt skabte en unik mulighed for at kunne undersøge og forstå de digitale nomader i dybden.

3. DET ADAPTIVE FORSKNINGSDESIGN

Specialets forskningsdesign tager afsæt i Derek Layders adaptive tilgang. I følgende afsnit argumenterer vi for anvendelsen og inddragelsen af det adaptive forskningsdesign, som er rammesættende for udarbejdelsen af specialet.

I det adaptive forskningsdesign argumenterer Layder for opgøret med videnskabens dualisme tankegang (Layder 1998:176–177; Jacobsen 2007:264). Layder foreslår i modsætning hertil en dualitetstilgang, der tilkendegiver, at samfundet eksisterer både i samt uden for mennesket, og at det objektive og subjektive gensidigt påvirker hinanden (Layder 1998:156). Ifølge Layder skal den sociale virkelighed forstås som værende inddelt i domæner, der på mikro–, meso–, og makroniveau indbyrdes påvirker hinanden, hvorfor disse bør studeres i relation til hinanden (Jacobsen 2025:37). Han argumenterer videre for, at modsatrettede perspektiver som aktør og struktur, det kollektivistiske og individualistiske, induktion og deduktion samt det kvantitative og kvalitative, bør anvendes i en vekselvirkning for bedst muligt at kunne indfange virkelighedens kompleksitet (Layder 1998:134,140; Jacobsen 2007:250–251). På denne måde muliggøres at forstå det samspil, der eksisterer mellem individets mulige handlinger og de normer, værdier og regler, der eksisterer i samfundet (Jacobsen 2025:183). Med anerkendelsen af, at virkeligheden eksisterer uafhængigt af vores bevidsthed herom, argumenterer Layder videre for en fleksibel forståelse og anvendelse af forskellige perspektiver og tilgange til at studere denne virkelighed (Jacobsen 2007:259–260). I specialet abonnerer vi på selvsamme frie og fleksible forståelse af den adaptive tilgangs grundprincipper, hvorfor vi her redegør for de perspektiver, som inddrages fra den adaptive tilgang.

Formålet med inddragelsen af det adaptive forskningsdesign i specialet er ønsket om at opnå fyldestgørende viden om danske digitale nomaders fravalg af det danske arbejdsliv, deres forståelse og tolkninger af deres hverdag, livsstil og arbejde, samt de mere strukturelle og arbejdsmæssige udfordringer, der kan relatere sig hertil. Derfor forekommer en vekselvirkning af det aktørorienterede og det strukturorienterede perspektiv essentielt for at undersøge og besvare specialets problemformulering. Med det hermeneutiske videnskabsteoretiske standpunkt for vores undersøgelse argumenterer vi for, at vi bedst opnår forståelse af de digitale nomaders arbejdsliv og fortællinger om frihed, deres livskvalitet samt arbejdsidentitet gennem en fortolkende proces. Tilgangen indebærer vores erkendelse af, at individernes oplevelser og handlinger ikke kan adskilles fra den kontekst, de

indgår i, samt at meningsdannelsen sker i en dynamisk vekselvirkning mellem aktørernes subjektive forståelser og de strukturelle rammer, de navigerer indenfor.

En anden metodisk vekselvirkning, vi i specialet anvender fra den adaptive tilgang, er vekselvirkningen mellem det induktive og deduktive (Jacobsen 2007:252). Redegørelsen og diskussionen af den eksisterende forskningslitteratur, hvorudfra vi har udarbejdet problemformuleringen, læner sig op ad det deduktive element. Vekselvirkningen mellem det deduktive og induktive element forekommer i interviewguiden, som udarbejdes efter en semistruktureret logik med afsæt i både specialets orienterende begreber, som udfoldes senere i afsnittet og den eksisterende forskning på området, der afspejler et mere deduktivt element (Ibid.:266). Dog har vi både i interviewguiden og i interviewene med de digitale nomader, som yderligere uddybes i specialets metodeafsnit, bevaret en vis åbenhed, som tillader fremkomsten af nye, uforudsete aspekter og tematikker, som vi på forhånd ikke havde spurgt ind til. Denne åbenhed for deres fortællinger, erfaringer og oplevelser, afspejler det induktive element af det adaptive forskningsdesign. Vi forsøger at tilstræbe en kontinuerlig vekselvirkning mellem det deduktive og induktive i specialet, men vi erkender samtidig, at visse afsnit vil bære præg af et mere deduktivt eller induktivt orienteret fokus.

Et andet princip fra den adaptive tilgang, vi abonnerer på, er vekselvirkningen mellem den metodologiske individualisme og kollektivism. Den metodologiske individualisme, som vægter aktørperspektivet, og den metodologiske kollektivism, som vægter strukturperspektivet (Jacobsen 2007:252) muliggør for os både at forstå, hvordan de danske digitale nomader opfatter de strukturelle vilkår, som former deres livsstil, og samtidig hvordan nomaderne selv er med til at påvirke de samme strukturer. De strukturelle vilkår udgør blandt andet det traditionelle arbejdsmarkeds indretning og overvejende fokus på præstation, effektivisering og optimering, som de digitale nomader har forladt til fordel for en alternativ arbejdslivsindretning. Jævnfør det videnskabsteoretiske ståsted og det adaptive forskningsdesign tilgår vi derfor projektet med den opfattelse, at vores forståelse af virkeligheden altid tager afsæt i en given kontekst, som er historisk og situeret.

3.1 Udvikling af orienterende begreber

For at kunne redegøre for projektets orienterende begreber introducerer vi først Layders syn på teoretiseringens rolle i den adaptive tilgang. Ifølge Layder opstår teoretiseringen intuitivt allerede gennem læsningen af forskningslitteraturen, hvorudfra vi danner os en række teoretiske antagelser om forskningsfeltet, som derefter bidrager til udarbejdelsen af de orienterende begreber. Layder tydeliggør, at denne teoretisering er en kontinuerligt udviklende proces hvor teoretisk fantasi, intuition og kreativitet spiller en central rolle (Layder 1998:174). Dog med forbehold for, at denne teoretisering skal afspejle og relatere sig til den empiriske virkelighed (Ibid.:108–109). Derfor har vi i udviklingsfasen af de orienterende begreber både været kreative og intuitive, idet vi har udarbejdet de orienterende begreber på baggrund af teoretiske fragmenter og eksisterende forskning på området. Teoretiseringen af specialets orienterende begreber bliver derved vigtige trædesten ind i den empiriske virkelighed, vi afdækker i specialet.

For at tilgå og undersøge danske digitale nomaders livsstil, og for at kunne indfange denne virkeligheds kompleksitet, udvikler og anvender vi orienterende begreber, som efterfølgende videreudvikles i analysen. Således undgår vi at forfalde til teoretisk monisme, hvor et perspektiv vægtes højere end det andet, som er en central pointe i den adaptive tilgang, der netop abonnerer på en teoretisk pluralisme (Layder 1998:177; Jacobsen 2007:258). Derfor er vi ligeledes åbne over for at inddrage yderligere teoretiske perspektiver ad hoc i takt med analysens udfoldelse, som de orienterende begreber ikke indfanger. Brugen af teori og orienterende begreber skal derfor forstås som en ressource, der løbende kan og bør tilføjes og tilpasses i takt med empiriens udvikling (Layder 1998:176,178; Jacobsen 2007:262). På denne måde undgår vi at forfalde til radikal relativisme, idet vores forskningsbidrag og empiriske resultater holdes op mod relevant teori, som løbende justeres og revideres (Jacobsen 2007:265).

4. SPECIALETS ORIENTERENDE BEGREBER

I følgende afsnit præsenterer og redegør vi for specialets orienterende begreber. De orienterende begreber er udarbejdet med inspiration i udvalgte teoretiske fragmenter, som forekommer relevante for at undersøge danske digitale nomader og deres arbejdsliv og livsstil. Begrebernes opbygning er struktureret med afsæt i Baumans teoretisering af det skifte, der sker i menneskesynet og det ideale menneske i overgangen fra det, han betegner som det moderne samfund til det postmoderne samfund. Derfor præsenteres først det orienterende begreb *turisten i den flydende modernitet*, idet begrebets menneskesyn i samtiden danner ramme om de efterfølgende begreber *selvet som virksomhed*, *netværkskapital*, *arbejdslivets grænseløshed* samt *resonans*. De samtidskritiske orienterende begreber omfatter derfor, hvilken samtid de digitale nomader indgår i og forstår sig selv ud fra og de gældende arbejdstendenser, som definerer vores arbejdsstruktur i dag. Yderligere rummer de orienterende begreber, hvordan tilværelsen og livsstilen som digital nomade kan udleves og opleves med særligt fokus på fællesskaber, relationer, bosætningsmønstre, tilknytning og meningsfuldhed eller manglen på samme.

4.1 Turisten i den flydende modernitet

I den flydende modernitet og postmoderne samtid mener Zygmunt Bauman, at vi alle er på farten, kontinuerligt skifter hjem, og at der ikke længere findes naturlige landegrænser eller steder at kolonisere eller opdage. Ifølge Bauman er alle rejsende, og han betegner det som, at mennesker grundet dette bliver nomader (Bauman 2010:79–80). Baumans nomadebegreb kan anskues som grundmetafor for mennesket i den postmoderne samtid. Dette adskiller sig fra den faste modernitet, hvor pilgrimmen udgjorde arketyperen for opfattelsen af mennesket. Pilgrimmen karakteriseres ved en høj grad af stabilitet, hvor livet blev betragtet som en pilgrimsrejse med en fast målsætning om at etablere en kernefamilie, et fast arbejde og opbygge en stabil og fast identitet (Bauman 1993:21–22).

Denne pilgrimske forståelse af mennesket i den faste modernitet er med overgangen til den flydende modernitet blevet udskiftet med den nomadiske menneskeforståelse. Bauman sonder metaforisk mellem to typer af mennesker indenfor nomadebegrebet; henholdsvis vagabonden og turisten. Vi er alle nomader i den forstand, at vi lever i en samtid, hvor mobilitet og frihed er afgørende for vores positionering. Det som afgør, hvem der er øverst og nederst i hierarkiet er vedkommendes mobilitet, og med det mener Bauman friheden til at vælge (Bauman 2010:86). De privilegerede har ressourcerne

og mobiliteten til at rejse frit mellem landegrænser og tilvælge destinationer, forlade dem eller skifte dem ud med andre steder (Ibid.:86–87). Denne gruppe nomader betegner Bauman som 'turisten', og i specialet abonnerer vi på den opfattelse, at danske digitale nomader kan forstås som turister. Modsat turisten findes vagabonder, som befinder sig nederst i hierarkiet, som ikke er herre over egen bosættelse, og som typisk bor samme sted i længere perioder – ikke af lyst, men af nødvendighed (Bauman 2010:86; Franklin 2003:210.) Dette er opstået grundet globaliseringen, som har skabt denne kontrastfyldte kategorisering af vagabonder og turister, som udgør hver sin del af spektret. Globaliseringen har medført, at turister har en vis frihed til at rejse og vælge deres livsstil, hvorimod vagabonder tvinges til at migrere af økonomiske eller politiske årsager (Franklin 2003:213–214). Dette skaber en skævvridning blandt de, der kan tilpasse sig den flydende modernitet, turisterne, og de marginaliserede, vagabonderne, der ofte ender i en permanent tilstand af usikkerhed og uvished. Derved besidder turister en form for eksterritorialitet, hvor de ikke er geografisk bundet af tid og sted – i kontrast til vagabondens territorialitet og ufrivillige immobilitet (Bauman 2010:88–89).

Ifølge Bauman er det, han kalder 'turist-syndromet' kendetegnet ved en høj grad af midlertidighed (Franklin 2003:207). Denne tilstand af midlertidighed er afgørende for at forstå Baumans kategorisering af turisten. Han italesætter yderligere *den permanente turist*, som konstant rejser som en del af sin livsstil og hverdag (Ibid.:210). Et vigtigt træk som følger heraf, er turisternes udviskning af bånd og tilknytning til området, hvilket både omfatter det fysiske, det geografiske og det sociale element. Der findes ingen længerevarende form for forpligtelse eller tilknytning, og ingen slutdato på varigheden af bosættelsen det givne sted (Ibid.:207). Yderligere påpeger Bauman, at turistens relationer til andre bærer præg af en vis skrøbelighed som følge af den flydende modernitet og den eksistentielle usikkerhed, der opstår herudfra (Franklin 2003:207–208; Bauman 2000:108). Midlertidigheden gør, at tilliden til andre og skabelsen af længerevarende relationer synes umulig at vedligeholde, hvorfor der eksisterer en vis usikkerhed over relationens varighed (Franklin 2003:208).

Dette orienterende begreb om turisten bliver relevant for os at anvende i henhold til de digitale nomader som 'turister' og særligt den midlertidighed, der foreligger ved at være turist. Med inddragelsen af begrebet kan vi ligeledes opnå dybere indblik i, hvordan digitale nomader oplever den øgede mobilitet, frihed og fleksibilitet som livsstilen grundet den flydende modernitet tilvejebringer, og om de samtidig oplever usikkerheder, svære tilknytningsmønstre og rodløshed. Ligeledes kan vi anvende begrebet til at undersøge, hvordan digitale nomader opretholder og danner fællesskaber, når de flytter fra sted til sted, og hvordan de oplever fællesskaber, tilknytning og deres

tilhørsforhold, når de lever på farten på ubestemt tid. Med begrebet vil vi undersøge, om de digitale nomader oplever en form for eksistentiel usikkerhed, da deres fællesskaber hele tiden opløses og genskabes, når de flytter fra sted til sted – til trods for, at den flydende modernitet samtidig muliggør en høj grad af mobilitet, frihed og fleksibilitet, som de drager nytte af.

4.2 Selvet som virksomhed

Med inspiration i Lois McNays begrebsliggørelse af *“The Self as Enterprise”* udfoldes her projektets orienterende begreb *selvet som virksomhed*.

McNays teoretisering af selvet som virksomhed tager afsæt i en Foucaultiansk neoliberal forståelse. Ifølge Michel Foucault skal neoliberalismen forstås som en styringsform, der i kontrast til den ordoliberalistiske styreform ikke opererer gennem direkte statslig kontrol, men gennem indirekte regulering af individers adfærd (McNay 2009:57). Foucault beskriver neoliberalismen som ‘the paradigm of governmental reason’, hvor reguleringen og kontrollen af individer sker gennem en selvansvarliggørelse og individualisering uden behov for overflødig statslig intervention (Ibid.:58). I Foucaults anskuelse af neoliberalismen gælder, at idéen om det han kalder ‘virksomheden’, ikke blot gælder virksomheder og institutioner, men at denne udvides til også at gælde mennesket. Det betyder, at individer i den neoliberale anskuelse betragtes som en slags virksomhed, der må efterleve krav om konstant selvudvikling og selvoptimering, hvormed selvansvarliggørelse ikke blot er en mulighed men en nødvendighed (McNay 2009:61). Med dette skal forstås, at individer internaliserer statens markedslogikker og herigennem selv bliver ansvarlige for egen udvikling, velfærd samt egen økonomiske og sociale positionering (Ibid.:62–63). Det autonome menneske i en neoliberal styringsform påtager sig derfor ansvaret for at håndtere flere aspekter og sfærer af eget liv såsom arbejde, familie, pension og forsikring (McNay 2009:61). Den neoliberale styringsform omhandler derved en omformning af individet og dets liv på en måde, så individet oplever sig selv som frit og uafhængigt, selvom det i praksis er bundet til en bestemt økonomisk logik (McNay 2009:57,61). McNay beskriver, at Foucaults pointe er, at neoliberalisme ikke kun handler om økonomi, men også om, hvordan vi former vores selvforståelse. Med det forstås, at vi bliver vores egne ‘iværksættere’ ikke fordi staten påtvinger os det, men fordi vi lever i et samfund, hvor denne tankegang er blevet en del af vores måde at forstå os selv på (Ibid.:60–61,63). I arbejdet bliver individer heller ikke længere opfattet som medarbejdere, der skal deltage og bidrage som led i en form for kapitalistisk produktion eller arbejdsplads, men bliver i højere grad opfattet som entreprenører eller, som McNay kalder det,

entrepreneurs. Det kræver en høj grad af ansvar at bringe egne både arbejdsmæssige og emotionelle evner, kompetencer og ressourcer i spil, når de foretager disse individualiserede projekter (McNay 2009:65).

Ved at anvende McNays begreb om *selvet som virksomhed* kan vi analysere danske digitale nomaders arbejdsliv og livsstil som et eksempel på, hvordan neoliberalismen skaber en subjektivitet, hvorigennem individer internaliserer markedets logikker og må styre sig selv gennem konstant selvoptimering og selvudvikling. Til trods for, at digitale nomader ofte ser deres livsstil som en frigørelse fra det traditionelle arbejdsmarked, kan McNays begrebsliggørelse anvendes kritisk til at belyse, hvordan deres frihed i høj grad er formet af en neoliberal rationalitet, hvor både arbejde og identitet smelter sammen, og hvor ansvaret for succes og fiasko i højere grad individualiseres.

4.3 Netværkskapital

Med afsæt i John Urrys begrebsliggørelse af *netværkskapital* redegøres her for det orienterende begreb. Ifølge sociologen John Urry består netværkskapital af evnen til at opretholde og vedligeholde relationer med andre individer på geografisk afstand. I modsætning til Bourdieus sociale kapital understreger Urry, at netværkskapital ikke er afhængig af en fysisk tilstedeværelse, men at disse relationer snarere vedligeholdes over afstand (Urry 2007:196–197). Derfor er individers mobilitet afgørende for deres positionering, og hvilken ‘grad’ af netværkskapital de besidder (Urry 2011:27; Urry 2007:197).

Etableringen af netværk kræver en høj grad af flytbarhed og mobilitet, da individer må rejse for at opretholde disse netværk (Urry 2011:26). Forskellige former for netværk kan i dag vedligeholdes digitalt, hvilket skyldes digitaliseringen og den teknologiske udvikling (Ibid.:28). Netværkskapital er således evnen til at skabe og opretholde sociale relationer med individer, der ikke nødvendigvis befinder sig geografisk på samme lokation som en selv. De personer, der har høj netværkskapital, drager derfor nytte af at skabe og genopbygge deres sociale forbindelser og relationer. Disse netværk og relationer genererer ofte følelsesmæssige, finansielle og praktiske fordele (Urry 2011:27). Kapitalformen indebærer ligeledes en række kompetencer såsom adgang til det, som Urry kalder ‘det mobile liv’, der muliggør denne form for netværk. Heriblandt adgangen til de rette kontakter, de rette dokumenter og visum, penge, samt fysisk og økonomisk adgang til transportmuligheder (Urry 2011:27; Mancinelli 2020:433), hvorfor dette skaber en ulige magtbalance mellem dem, der enten besidder eller ikke besidder en høj grad af netværkskapital (Urry 2011:28–29). Ifølge Urry

forudsætter denne mobilitet ligeledes en immobilitet i form af det der beskrives som *moorings*, løst oversat til dansk: fortøjningssteder (Urry et al. 2006:3). Med fortøjningssteder refereres til nødvendige faste strukturer og holdepunkter, der muliggør aktørens mobilitet. Som individets tilknytningsmekanismer indbefatter disse blandt andet infrastruktur, individets hjem, fysiske arbejdspladser og kulturelle institutioner, der alle fungerer som knudepunkter for individet. Individet er om muligt mere løsrevet i det Bauman betegner som den flydende modernitet, men er fortsat indlejret i mere faste netværk, idet vedkommende har behov for en vis stabilitet (Ibid.:3). At være mobil er dermed gensidig afhængigt med dét at være immobil ifølge Urry et al.

Med begrebet *netværkskapital* ønsker vi at belyse, hvordan materielle og immaterielle ressourcer muliggør, at de danske digitale nomader kan leve og arbejde fleksibelt på tværs af geografiske placeringer og dermed opretholde deres mobile livsstil. Med en livsstil, der afhænger af deres sociale og professionelle netværk, bliver det samtidig interessant at undersøge, hvilke initiativer nomaderne gør sig – i form af globale fællesskaber, coworking spaces, online-platforme og ovennævnte fortøjningssteder – for både at skabe de rette netværk og opretholde livsstilen, og samtidig føle sig tilknyttet i det mobile. Endvidere ønsker vi at opnå indblik i de digitale nomaders holdning til og opfattelse af deres position qua deres arbejde, der kan udføres uafhængigt af geografisk placering. Vi ønsker derved at igangsætte nogle refleksioner hos dem over hvordan deres netværk, mobilitetsressourcer og danske baggrund i form af deres pas og økonomiske sikkerhed i den danske velfærdsstat har indflydelse på at kunne leve en tilværelse som digital nomade. Vi ønsker at forstå, hvorvidt de danske digitale nomader er bevidste om og forholder sig refleksivt til de muligheder, der er forbundet med deres sociale, nationale og socioøkonomiske baggrund, eller om disse forudsætninger tages for givet i fortællingen om livsstilens frihed og fleksibilitet.

4.4 Arbejdslivets grænseløshed

Med inspiration i Michael Allvins bog ‘Work without boundaries’ redegøres her for specialets orienterende begreb *Arbejdslivets grænseløshed* (Allvin et. al 2011).

I det moderne arbejdsliv er grænserne mellem arbejde og fritid, fysiske arbejdspladser og private omgivelser samt ansættelsesforhold og karriereveje i stigende grad blevet udviskede. Med sit begreb *gränslöst arbete* beskriver Allvin et al. hvordan arbejdslivets strukturer, der tidligere definerede individets arbejdssted, arbejdstid og arbejdsroller har ændret karakter i takt med digitalisering,

globalisering og en øget konkurrence blandt arbejdsgivere og arbejdstagere (Allvin et al. 2011:9–11,28–29). Disse ændringer i arbejdet ses både i en øget grad af fleksibilitet, et forhøjet arbejdstempo, hyppigere forandringer samt i et markedskrav om individets konstante omstillingsparathed (Ibid.:4,50). Allvin et al. beskriver, hvordan dette på den ene side skaber følelsen af frihed og kontrol over eget arbejde og liv, men modsatrettet også skaber en følelse af nytteløshed og træthed, idet enhver beslutning om individets livsførelse er overladt til vedkommende selv (Allvin et al. 2011:4,61). Det fleksible arbejde er derfor blevet vejen til personlig udvikling eller overlevelse (Allvin et al. 2011:14). Således forekommer en dobbelttydig dynamik, der i nogle tilfælde kan virke paradoks, idet man på den ene side har en unik frihed til at indrette sin arbejdsdag, som man selv ønsker det, men på den anden side fortsat er underlagt markedets usikre vilkår og krav om konstant tilgængelighed og kontinuerlig vidensproduktion (Ibid.:5,76). Ifølge Allvin et al. er det i stigende grad op til individet selv at skabe og opretholde disse grænser, idet organisatoriske strukturer og arbejdsbetingelser ikke defineres af organisationerne på samme måde som tidligere (Allvin et al. 2011:14,40,61). Dermed skal individet selv håndtere den usikkerhed, der er forbundet hermed og selv finde tid til at udføre arbejdet (Ibid.:61). Samtidig er individer underlagt at deltage i “præstations- og tilgængelighedsræset”, hvor der uundgåeligt vil være nogle, der præsterer bedre end andre og dermed positionerer sig i fronten (Allvin et al. 2011:6–7). På denne måde opstår en ny form for ulighed mellem de individer, der evner at udvikle deres kompetencer og tilpasse sig arbejdsmarkedets dynamisk skiftende krav, og dem, der ikke besidder samme tilpasningsevne (Ibid.:4–5).

I specialet anvendes begrebet om *arbejdslivets grænseløshed* til at afdække, i hvilket omfang de digitale nomaders arbejdsliv og privatliv flyder sammen i den globale, fleksible men også usikre arbejdskontekst. Valget af livsstilen som digital nomade kan netop ses som eksempel på det moderne arbejdslivs grænseløshed, hvor traditionelle strukturer for arbejdstid, arbejdssted og ansættelsesformer opløses, til fordel for større autonomi og egen tilrettelæggelse af arbejdstiden. Med begrebet ønsker vi derfor at forstå, hvordan informanterne oplever denne grænseløshed, og om livsstilen reelt tilvejebringer følelsen af frihed, eller om der eksisterer en underliggende følelse af usikkerhed og stress ved altid at skulle være tilgængelig. I forlængelse heraf ønsker vi at forstå, om de digitale nomader proaktivt forsøger at opretholde en balance mellem arbejdsliv og fritid. Yderligere benyttes begrebet til at undersøge, hvordan evnen til at være fleksibel, tilpasningsdygtig og opsøgende for at sikre sin plads i et konkurrencepræget arbejdsmarked kommer til udtryk blandt de digitale nomader, med sigte om at udvikle egne kompetencer, netværk og en attraktiv digital tilstedeværelse.

4.5 Resonans

For at opnå dybere indsigt i og forståelse for, hvordan digitale nomader oplever deres livsstil, arbejdsliv og sociale fællesskaber anvender vi Hartmut Rosas teoretisering af resonans i følgende orienterende begreb.

Som videreførelse af blandt andet Karl Marx' teoretisering af den fremmedgørelse, der opstår med kapitalismen, og som modsvar til accelerationssamfundets fremmedgørelse beskriver Rosa, hvordan individer søger forbindelse til en verden, der grundet følelsen af kontroltab og udskiftelighed, opleves fjern og utilgængelig for individet (Rosa 2021:203,206-207). Med andre ord søger individet resonans, som indebærer følelsen af gensidige, levende og meningsfulde relationer i et moderne samfund, hvis fokus på effektivisering og optimering ofte hæmmer følelsen af resonans og skaber fremmedgørelse (Ibid.:206-208). Ifølge Rosa skal resonans forstås som en tilstand, hvor vi lytter og responderer på en måde, der ændrer os. Vi oplever en forbundethed til mennesker, ting, arbejdet, steder eller naturen (Ibid.:201-203). Resonans skal derfor ikke forstås som en emotionel tilstand, såsom at føle glæde eller begejstring over noget, men som en gensidig og dynamisk relation, vi kan opleve, og som kan forandre os, hvis vi oplever denne forbundethed (Ibid.:203).

I sin forståelse af resonans inddeler Rosa denne i tre akser; navnlig den horisontale akse, den diagonale akse samt den vertikale resonansakse, hvori resonans kan opstå (Rosa 2021:226). Den horisontale resonansakse udgør sociale relationer til andre mennesker, såsom vedkommendes familiære, intime, venskabelige og kollegiale relationer (Rosa 2021:233,241). Den diagonale resonansakse repræsenterer forholdet til materielle ting, steder og vores arbejde, hvormed oplevelsen af resonans udvides til ikke blot at være noget, der sker mellem mennesker, men ligeledes i interaktionen med objekter (Rosa 2021:260-261). Yderligere udgør den vertikale resonansakse forbindelsen til det eksistentielle, i form af meningen med tilværelsen, vores værdier, det åndelige og vores engagement i verden (Rosa 2021:297-301).

En vigtig pointe synes at være, at resonans ikke kan fremtvinges eller maksimeres gennem bevidst gentagelse eller kontrol. Hvis individet forsøger at optimere sin livskvalitet ved konstant at udføre samme handling, risikerer vedkommende, at den pågældende handling mister sin betydning og evne til at vække en dyb, meningsfuld respons, fordi oplevelsen netop bliver rutinepræget og instrumentaliseret, i stedet for spontan og gensidig (Rosa 2021:201). Denne pointe bliver netop relevant for os i undersøgelsen af de danske digitale nomader, idet vi vil benytte begrebet til at forstå, hvordan deres oplevelser af deres livsstil og arbejdsliv enten muliggør eller begrænser

resonansrelationerne. Ved inddragelsen af begrebet kan vi undersøge, hvorvidt livsstilens potentielle fleksibilitet, variation og spontane møder med nye steder, mennesker og arbejdssituationer kan skabe nye muligheder for resonans. Samtidig ønsker vi at forstå de udfordringer, der kan være forbundet med en konstant bevægelse og forandring, og om dette fører til en form for fremmedgørelse. Derfor vil vi med det orienterende begreb både fokusere på resonansfølelsen i informanternes sociale relationer, deres fravalg af fast bopæl og det traditionelle arbejdsliv, samt hvordan deres arbejde og livsstil understøtter eller hæmmer oplevelsen af resonans.

4.6 De orienterende begrebers samspil

Med vores bevidsthed om teoriernes lighedstræk og modsatrettede perspektiver, finder vi det relevant at diskutere, hvordan disse supplerer og adskiller sig fra hinanden.

For at forstå begrebernes indbyrdes relation, betragter og anskuer vi specialets orienterende begreber som et stillads, som Layder metaforisk beskriver det (Jacobsen 2025:98). Forstået således, at hvert begreb udgør og repræsenterer vores samlede stillads trods forskellige teoretiske ophav, traditioner og perspektiver. Ifølge Layder baserer et orienterende stillads sig på flere orienterende begreber, og disse begreber udgør samlet en central del af specialets teoretiske fundament (Layder 2018:91–93). Som foreløbige teoretiske pejlemærker til at fortolke og forstå vores empiri, anvendes specialets fem orienterede begreber som orienterende stillads. Dette med henblik på efterfølgende at videreudvikle de orienterende begreber.

Fælles for begreberne er, at de alle enten rummer et kritisk samfundsperspektiv af samtiden, arbejdets rolle eller individets væren i en omskiftelig og foranderlig tid. Dog adskiller de teoretiske ophav sig fra hinanden, idet Baumans teorier har rod i et samtidsdiagnostisk paradigme, hvor modernitetstendensers muligheder og begrænsninger synes at være udgangspunktet for flere af hans teorier, herunder den flydende modernitet. Rosas resonansbegreb trækker tråde til et marxistisk standpunkt og til den kritiske sociologi, hvor begreber som fremmedgørelse, accelerationssamfundet og resonans har ophav i det kritisk sociologiske paradigme. Allvin et al.s begreb om arbejdslivets grænseløshed har rødder inden for det arbejds- og organisationssociologiske paradigme og McNay lader sig inspirere af en kritisk Foucaultiansk og neoliberal forståelse af samtiden, hvor begrebet selvet som virksomhed stammer fra. Urrys ståsted drager inspiration fra Castells netværksteori, som har rødder i det mobilitetssociologiske paradigme, som i specialet belyser mobilitetens rolle for de digitale nomader. Til trods for disse forskellige teoretiske ophav og sociologiske paradigmer,

begreberne er en del af, udgør de tilsammen specialets teoretiske rammesætning – det orienterende stillads – idet de hver især bidrager med forskellige relevante pointer til at forstå vores empiri.

Baumans begreb om turisten i den flydende modernitet og Rosas teori om resonans tilbyder hver deres analytiske indgangsvinkel til studiet af samtidens individer. Hvor Bauman beskriver turisten som et symbol på individets evne til og ønske om at være mobil og fleksibel, som det efterstræbelsesværdige i den flydende modernitet, skal med Rosas begreb om resonans forstås individets bestræbelse på at etablere varige, dybere relationer i et accelerationspræget samfund. Til trods for teoriernes forskellige måder at erfare nutidens samfund på og måden, hvorpå vi som individer indgår heri, supplerer teorierne hinanden ved at understrege kompleksiteten af samtiden. Ved at anvende begge teorier bliver det dermed muligt at undersøge, hvordan bestræbelsen efter frihed og fleksibilitet kan sameksistere med en dybere trang til stabilitet og meningsfulde relationer.

Hvor Bauman og Rosas teorier muliggør et bredere samtidsdiagnostisk syn på samfundet, kan de orienterende begreber *selvet som virksomhed* og *arbejdslivets grænseløshed* netop ses som konkretiseringer af samfundsdynamikkernes påvirkning på individets arbejdsliv. Særligt deler Baumans beskrivelse af turisten visse lighedstræk med McNays forståelse af det neoliberaliserede individ og Allvin et al.s beskrivelse af arbejdslivets grænseløshed. Teorierne rummer, hvordan individet skal navigere i en verden og et arbejdsliv præget af fleksibilitet, konstant foranderlighed og idealer om frihed – samtidig med, at vedkommende bærer ansvaret for sin egen succes og trivsel. Således kan *selvet som virksomhed* og *arbejdslivets grænseløshed* forstås som nyttige analytiske greb til at forstå, hvordan de strukturelle vilkår, Bauman beskriver, manifesterer sig i praksis for de danske digitale nomader.

Brugen af *selvet som virksomhed* og *arbejdslivets grænseløshed* som orienterende begreber i analysen muliggør at belyse forskellige, men samtidig nært forbundne dimensioner af den neoliberale arbejdskultur. Ved begge at fokusere på opløsningen af traditionelle skel mellem arbejde og privatliv, supplerer de to begreber hinanden og understreger, hvordan man i stigende grad pålægges ansvaret for sin egen succes, trivsel og karriereudvikling. Hvor *selvet som virksomhed* især fremhæver den subjektive internalisering af arbejdsmarkedets krav om konstant optimering, udvikling og markedsføring af sig selv, afspejler *arbejdslivets grænseløshed* parallelt, hvordan de ydre, strukturelle vilkår er blevet flydende og individualiserede. Ved at kombinere begreberne muliggøres en nuanceret forståelse af, hvordan grænseløshed i arbejdslivet både kan rumme øget handlefrihed og behov for selvdisciplin for den enkelte digitale nomade. I supplerung hertil bliver John Urrys begreb om

netværkskapital relevant, idet begrebet fremhæver de sociale, teknologiske og mobilitetsrelaterede ressourcer, der både muliggør og understøtter denne form for grænseløst arbejdsliv med fokus på betydningen af netværk. Netværkskapital sætter fokus på betydningen af adgang til netværk, mobilitet og relationer og viser dermed, hvordan et stærkt netværk er en forudsætning for, hvilke forbindelser individet har til rådighed og gør brug af i livsstilen som digital nomade. Urrys netværksbegreb går dermed hånd i hånd med Baumans begrebsliggørelse af turisten, som netop omhandler udvalgte individers privilegier, ressourcer og heraf mobilitet til at kunne leve livsstilen som turist. Yderligere bidrager Urrys begreb om individets behov for fortøjningssteder til at nuancere fortællingen om turisten, der trods sin mobilitet og oplevelse af midlertidighed ligeledes har brug faste holdepunkter.

Opsummerende har de orienterende begreber det til fælles, at de alle er optaget af, hvordan man som individ i en globaliseret – flydende, accelererende og neoliberal – verden må lære at navigere i grænseløse krav, hvor markører for succes og livskvalitet pålægges individet selv, dets evne til at udvise mobilitet og skabe meningsfulde relationer i et ellers flygtigt liv.

5. METODE

I det følgende afsnit præsenteres specialets kvalitative metodetilgang. Med den kvalitative tilgang muliggøres at opnå dybdegående indsigt i de digitale nomaders oplevelser, holdninger og adfærdsmønstre i forbindelse med tilvalget af livsstilen. Tilgangen indbefatter valget af det semistrukturerede interview som empirisk grundlag for specialet, idet vi netop søger at opnå forståelse for informanternes subjektive oplevelser og deres meningsskabelse. I afsnittet uddybes vores egen deltagelse i feltet, rekrutteringsstrategi af informanter, specialets datagrundlag og processen med selve empiriindsamlingen, vores datahåndtering og fortolkningstilgang samt de etiske overvejelser, vi har gjort os i udarbejdelsen af specialet.

5.1 Feltarbejde i nomadens verden

Ved at udføre forskningen og dermed også vores empiriske dataindsamling i Indonesien, fik vi en unik mulighed for at interagere med de danske digitale nomader i deres daglige miljø, hvilket var med til at tilvejebringe en mere nuanceret forståelse af deres arbejdsliv, sociale netværk og motivationsfaktorer. Under feltbesøget tilbragte vi selv tid på caféer og coworking spaces indrettet specifikt til de digitale nomaders behov. Dette gav os både sanselig og visuel forståelse af, hvordan omgivelserne understøtter deres arbejdsliv og valg af livsstil – fra lydisolerede arbejdsstationer med aircondition og højhastighedsinternet til fællesskabsfremmende arrangementer. Det, at vi befandt os i samme fysiske rammer og miljø som vores informanter, skabte yderligere rum for spontane samtaler og et interview, som ikke havde været mulige, hvis vi udelukkende havde gennemført interviewene online fra Danmark. Disse erfaringer illustrerer, hvordan vores tilstedeværelse i feltet ikke blot berigede vores datagrundlag, men også bidrog til en dybere forståelse af de sociale og fysiske rammer, som former livsstilen som digital nomade. Vores kontekstnære dataindsamling i Indonesien blev derfor ikke blot et metodisk valg, men en essentiel del af vores erkendelsesproces.

5.2 Rekruttering af informanter

Rekrutteringen af specialets informanter tog udgangspunkt i en strategisk og formålsbaseret udvælgelse, med henblik på at belyse specialets problemstilling fra et erfaringsnært og samtidig kulturelt forankret perspektiv (Bryman 2012:416). Det overordnede rekrutteringskriterie var, at informanterne skulle være danske statsborgere, som aktivt havde valgt at træde ud af det danske

arbejdsmarked til fordel for tilværelsen som digitale nomader. Rationalet bag denne metodiske afgrænsning til udelukkende danske digitale nomader var at sikre en vis grad af kulturel homogenitet, således de erfaringer og refleksioner som informanterne fortalte, kunne tolkes med udgangspunkt i en fælles national kontekst og forståelsesramme (Ibid.:200). Selvom informanterne varierede i alder, uddannelsesniveau, erhvervserfaring og livsfaser, som yderligere uddybes i bilag 3, var det netop ønsket at udforske, hvordan fælles sociale og arbejdsmæssige referencerammer influerede deres beslutning om at fravælge det danske arbejdsmarked.

Informantrekrutteringen blev gennemført ved anvendelse af en strategisk og formålsrettet sampling, som Layder betegner problem sampling, hvor både digitale og fysiske rekrutteringsstrategier blev taget i brug. Problem sampling indebærer at indsamle data, som er repræsentative for det specifikke undersøgelsesområde, specialet fokuserer på. Ved problem sampling er målet ikke at få et repræsentativt udsnit af den bredere befolkning, hvilket skyldes, at den bredere befolkning ikke nødvendigvis repræsenterer de elementer og aspekter, der er relevante for undersøgelsens genstandsfelt (Layder 2018:94). Ved at anvende Layders problem sampling som rekrutteringsstrategi sikrede vi derfor at de informanter, vi rekrutterede, havde relevans for undersøgelsen.

Den primære del af rekrutteringen foregik gennem Facebookgrupper for danske digitale nomader. Her udarbejdede vi målrettede opslag, hvori specialets formål og interesseområde blev udpenslet med fokus på informanternes brud med det danske arbejdsmarked (Bilag 1). Derudover blev der foretaget direkte henvendelser til en række danske digitale nomader på det sociale medie Instagram – informanter, vi grundet egen interesse har fulgt over en længere periode. Endelig rekrutterede vi specialets sidste informant fysisk på Bali.

I alt stillede 10 danske digitale nomader op til interview i undersøgelsen, hvoraf nogle havde levet den nomadiske livsstil i en længere årrække, mens andre netop havde påbegyndt livsstilen. Omend denne fordeling opstod tilfældig, viste den sig senere fordelagtig, idet skellet mellem erfarne og nye digitale nomader muliggjorde en komparativ tilgang til livsstilens tilvalgsmotiver, indledende forventninger og efterfølgende erfaringer hermed.

5.3 Datagrundlag og empiriindsamling

5.3.1 Den semistrukturerede interviewguide

For at tilsigte en vekselvirkning mellem teoretisk funderede og mere induktivt prægede spørgsmål, valgte vi at opbygge specialets interviewguide på semistruktureret vis. Den semistrukturerede interviewguide muliggjorde en dybdegående undersøgelse af de emner, som informanterne finder vigtige og centrale for deres livsstil og hverdag (Kvale & Brinkmann 2015:185). Dette er i specialet væsentligt for os at prioritere, da vi ønskede at opnå dybdegående forståelse for den enkelte digitale nomades oplevelser og erfaringer (Tanggaard & Brinkmann 2020:35). Vi fik med afsæt i den semistrukturerede interviewguide mulighed for løbende at justere og tilføje andre spørgsmål undervejs i interviewet, tilpasset den enkelte informant og vedkommendes fortælling. Derfor blev guiden anset som justerbar, da vi erkender, at hver informant grundet forskellige baggrunde kunne have divergerende opfattelser og perspektiver. I interviewguiden havde vi ydermere løbende formuleret en række undringsspørgsmål, som udsprang af vores egen interesse, og som derved ikke var formuleret med afsæt i teori. Dette udgjorde den induktive del af interviewguiden. Det deduktive aspekt af interviewguiden kom til udtryk i vores opbygning af guiden, som blev formuleret efter specialets fem orienterende begreber, hvorudfra vi forsøgte at indfange relevante tematikker, som relaterede sig til det at være digital nomade. På denne måde kunne vi fastholde det teoretiske fokus, som har været det primære udgangspunkt for udarbejdelsen af interviewguiden. Afslutningsvis inddrog vi nogle åbne og reflekterende spørgsmål, som havde til formål at igangsætte overvejelser og refleksioner hos informanterne. Interviewguiden fremgår af bilag 2.

5.3.2 Operationalisering af de orienterende begreber

Da flere af interviewguidens spørgsmål udsprang af specialets orienterende begreber, redegør vi her for operationaliseringsprocessen med henblik på større gennemsigtighed i specialet. Ved at operationalisere og omdanne de teoretisk funderede forskningsspørgsmål til forståelige interviewspørgsmål sikrede vi, at informanten forstod det, vi spurgte ind til, hvormed de kunne besvare de stillede spørgsmål i interviewet (Riis 2005:36; Kvale & Brinkmann 2014:187). Da de teoretisk funderede spørgsmål rummer en vis kompleksitet og forudsætter et kendskab til sociologiske teorier, var det særligt vigtigt, at vi foretog denne omdannelse til forståelige spørgsmål. Et eksempel fra interviewguiden er forskningsspørgsmålet: *“Hvordan påvirker arbejdslivets grænseløshed danske digitale nomaders oplevelse af frihed, usikkerhed og balancen mellem arbejde og privatliv, og*

hvordan håndterer de denne balancegang?” (Bilag 2), som blev formuleret ud fra det orienterende begreb “Arbejdslivets grænseløshed”. Dette operationaliserede vi til flere interviewspørgsmål, som lød: “Hvordan oplever du balancen mellem arbejde og fritid som digital nomade?” og “Føler du, at arbejdet nogle gange smelter sammen med din fritid/privatliv?” (Bilag 2).

5.3.3 Interviewforløbene

Gennemførelsen af interviewene foregik både fysisk på Bali, hvor flere af informanterne var bosiddende på tidspunktet for empiriindsamlingen, samt via Microsoft Teams for de informanter, der befandt sig andre steder ude i verden. Alle interviews blev optaget med samtykke med henblik på den senere transskriberings-, kodnings- og analysefase. Fire ud af specialets 10 informanter befandt sig ikke på Bali i perioden, hvor vi foretog interviewene. Da vi på forhånd vidste, at nogle af informanterne grundet deres nomadiske livsstil med stor sandsynlighed befandt sig andre steder end på Bali, tilbød vi muligheden at afholde interviewene online. Den fysiske og online interviewform viste sig at have sine fordele og ulemper, hvilket vi foretager en vurdering af nedenfor.

Nogle af de fordele, der forelå ved gennemførelsen af fysiske interviews, var, at vi havde mulighed for at iagttage og undersøge de digitale nomaders hverdag på en anden måde, end hvis vi udelukkende foretog online interviews (Bryman 2012:668–669). Det, at vi var en del af den kontekst, vi undersøgte og befandt os samme sted som vores informanter gjorde, at vi kunne opnå et dybere indblik og helhedsbillede af, hvordan det er at være digital nomade. De fysiske interviews gjorde det muligt for os at aflæse deres kropssprog, have øjeblikke med uformel hverdagssnak og en mere naturlig, afslappet tilstedeværelse ansigt til ansigt (Ibid.:669). Vores fysiske deltagelse i feltet muliggjorde en etnografisk indlevelse i informanternes hverdag og livsstil, hvor vi som forskere ikke blot observerede, men også erfarede nogle af de samme praksisser, som informanterne beskrev. Således bidrog vores deltagelse til en øget horisontsammensmeltning i hermeneutisk forstand, idet vores forståelser kontinuerligt blev nuanceret i mødet med de sociale og fysiske kontekster, vi delte med informanterne (Juul 2012:125). Ligeledes højnede feltbesøget specialets økologiske validitet, idet vi aktivt tog del i informanternes naturlige setting og opnåede et helhedsblik for konteksten, som ikke havde været mulig, såfremt vi udelukkende foretog online interviews eller gennemførte interviews i Danmark (Bryman 2012:48). En anden klar fordel, vi vurderer, der har været i forbindelsen med afholdelsen af de fysiske interviews er, at vi her har undgået tekniske udfordringer, som kan hænde ved online interviews (Bryman 2012:668). Vi erkender, at arbejdet som digital nomade forudsætter

en god og stabil internetforbindelse. Dog har vi selv oplevet perioder med ustabil internetforbindelse og strømafbrydelser, som vanskeliggjorde det digitale arbejde. I enkelte online interviews blev forbindelsen afbrudt, hvor vi måtte gentage flere spørgsmål og forsøge at få informanterne til at gengive deres svar, når interviewene blev genoptaget. Disse korte afbrydelser viste sig dog hverken at have indflydelse på omfanget og kvaliteten af det sagte, hvilket afslørede, at vi her har med informanter at gøre, der er vant til den onlinebaserede opsætning. Samspeilet mellem informanternes fortællinger herom og vores egne erfaringer med selv samme, har derfor fået os til at reflektere over hvordan en udfordring som ustabil internetforbindelse kan opstå ved at leve som digital nomade.

Ved afrundingen af hvert interview sørgede vi at spørge informanterne, om de havde andet at tilføje, som vi ikke havde været omkring i interviewet. Ved at foretage denne debriefing i interviewene sikrede vi, at vi afsluttede interviewene på en sådan måde, at informanterne kunne byde ind med andet end det, interviewguidens struktur lagde op til (Kvale & Brinkmann 2015:183). Dette gav rum til, at informanterne kunne dele ud af andet, de havde lyst til at fortælle om, hvilket nogle af informanterne benyttede sig af. Såfremt flere spørgsmål eller andet usagt skulle dukke op efterfølgende, sørgede vi for at informere dem om, at de var velkomne til at henvende sig til os.

5.4 Datahåndtering og fortolkning

5.4.1 Transskribering og kodningsstrategi

Efter endt dataindsamling blev de optagede interviews transskriberet ved hjælp af det GDPR sikrede værktøj Good Tape, hvorefter vi læste og tilrettede alle transskriptionerne, således vi sikrede, at disse var i overensstemmelse med det sagte. Under gennemlæsningerne foretog vi en prækodning af datamaterialet, hvor vi hver især fremhævede interessante pointer, som kunne være relevante for den senere analyseproces (Layder 1998:53). Dette blev startskuddet på kodningsprocessen, der efterfølgende blev mere systematisk i softwareprogrammet Nvivo. Under den mere tekstnære kodning foretog vi kodningerne af alle interviewene sammen, således vi begge dels var indforståede og enige om betydningen af det sagte og dels havde interviewene i frisk erindring.

Den adaptive kodningsstrategi adskiller sig fra andre kodninger ved både at være teoridrevet, samtidig med at der bevares en åbenhed over for nye mønstre i empirien. Layder beskriver, hvordan kodningsprocessen naturligt vil være mere teoridrevet i den indledende fase, da man lader sig

orientere ud fra sine begreber og sin forudindtagethed (Layder 1998:54–55). Med afsæt i vores forståelseshorisont for undersøgelsen valgte vi derfor indledningsvist at lade den mere systematiske kodning være inspireret af specialets orienterende begreber. Dette valg viste sig at have den fordel, at vi allerede fra begyndelsen af undersøgelsen kunne rette fokus på bestemte fænomener i den indsamlede data, der var relevante for besvarelsen af vores problemformulering. Her blev det tydeligt at vores valg om at kode interviewene sammen igangsatte en række konstruktive diskussioner mellem os, omhandlende potentielle mønstre på tværs af data og nye tematikker. På denne måde opstod nye koder i takt med, at uventede betydninger trådte frem i empirien, hvorfor dele af kodningsprocessen bar præg af induktive strømninger. Den deduktive og induktive kodningsproces fungerede derfor både som analytisk værktøj til at organisere og fortolke vores datamateriale, og som øjenåbner overfor nye perspektiver i empirien. Gennem kombinationen af både den intuitive og induktive kodning, og den mere teoretisk styrerede, deduktive kodning ud fra de orienterende begreber, forsøgte vi herigennem at imødekomme specialets induktive og deduktive metodologiske vekselvirkning. Sammenfattende bidrog denne vekselvirkning betydeligt i udviklingen af analysens struktur og den videre analyse af empirien.

5.4.2 Den adaptive analyse

Analysen opbyggede og udarbejdede vi med afsæt i specialets adaptive forskningsdesign og tilgangens principper. Dette muliggjorde, at vi kunne analysere de empiriske fund i samspil med de orienterende begreber og i denne henseende udvikle ny viden (Jacobsen 2025:164). Med den adaptive analyse var vi ikke interesserede i at lade enten teori eller empiri dominere; snarere ønskede vi at forene disse i et samspil, hvor begge dele blev udfordret og nuanceret gennem analyseprocessen (Ibid.:162–164). Derfor var et centralt fokus i specialets adaptive analyse, hvordan de teoretiske redskaber i form af orienterende begreber supplerede vores empiri. Vi var med analysen derfor optagede af at undersøge, hvordan begreberne kunne benyttes til at forstå empirien og modsatrettet, hvordan de empiriske fund ligeledes kunne bidrage til at nuancere eller videreudvikle samme begreber. Således blev analysen drevet af en dobbelt bevægelse: fra teori til empiri og fra empiri til teori, hvilket er en central pointe i den adaptive tilgang, idet hverken teori eller empiri kan og bør stå alene i bestræbelsen på at forstå det undersøgte fænomen (Jacobsen 2025:162–163). Vi gjorde derfor brug af en tematisk analyse, hvor empirien blev struktureret og fortolket i henhold til temaer, der blev sat i spil med relevante orienterende begreber og yderligere teoretiske sondringer.

Foruden anvendelsen af begreber til at forklare de empiriske fund, er et formål med den adaptive analyse at “videreudvikle en teoretisk eller begrebslig forståelse af eller forklaring på det fænomen eller den problemstilling, man undersøger” (Jacobsen 2025:163). Det betyder, at vi ikke blot var interesseret i at benytte de eksisterende begreber statisk, men ønskede at videreudvikle og supplere disse med nye begreber. Vi foretog med andre ord *begrebsudviklinger og teoretiseringer* gennem analysen i de tilfælde, hvor de eksisterende begreber ikke indfangede de tematiske fund tilstrækkeligt. Arbejdet med begrebsudvikling og teoretisering var således en central del af vores analytiske bestræbelse – vi ønskede både at videreudvikle enkeltbegreber på baggrund af de eksisterende begreber og kreere nye selvstændige begreber i det omfang, det var frugtbart for analysen og produktionen af ny viden inden for feltet (Ibid.:163). Det er i denne proces, at Layder skelner i henholdsvis *begrebsspaltning*, *begrebserstatning* og *innovativ begrebsudvikling* (Jacobsen 2025:173). Yderligere introducerer professor Michael Hviid Jacobsen i denne sammenhæng begrebet *begrebssupplering*, hvis berettigelse og relevans for specialet vi – sammen med de tre øvrige begreber – uddyber nedenfor.

Med *begrebsspaltning* skal forstås at et orienterende begreb i sig selv ikke kan forklare det undersøgte fænomen tilstrækkeligt, hvorfor dette må modificeres for at kunne forklare de empiriske fund. Vi fandt det blandt andet relevant at spalte Hartmut Rosas resonansbegreb og introducere et yderligere resonansforhold, vi i specialet betegner som selvresonans, idet vores empiriske fund tilkendegav nuancer som det eksisterende orienterende begreb ikke syntes at kunne indfange alene. I kontrast hertil indbefatter *begrebserstatning*, at man i løbet af sin adaptive proces udskifter et orienterende begreb til fordel for et mere gunstigt begreb. Grundet vores orienterende begrebers berettigelse i analysen, var vi ikke interesserede i at erstatte nogle af disse helt og gjorde i stedet for brug af den teknik, som Jacobsen fremhæver som *begrebssupplering*. Med begrebssupplering udvidede vi løbende vores orienterende stillads ved at supplere begreberne med yderligere teoretiske perspektiver, såsom Anthony Giddens teori om selvet som refleksivt projekt, idet begrebet tilførte en større dybde til analysen (Jacobsen 2025:173). Yderligere fremhæver Layder en tredje teknik, navnlig den *innovative begrebsudvikling*, der i sin kerne går ud på at udvikle nye begreber, som anerkender, harmonerer med og opstår i samspillet mellem de eksisterende begrebers teoretiske antagelser og de empiriske fund (Jacobsen 2025:173). Vi udviklede blandt andet begrebet *arbejdslivsstil*, der dels lader sig inspirere af vores eksisterende orienterende stillads’ fokus på ændrede arbejdsvilkår i nutidens samfund, og dels opstod i kølvandet på de empiriske fund, vi gjorde os. Sammenfattende fandt vi den adaptive analyse særlig fordelagtig i vores speciale, idet den tilvejebragte plads til empirisk

forankring og teoretisk nytænkning. Således muliggjorde teorierne og empiriens dynamiske samspil udviklingen af nye begreber og heraf en dybere analyse af vores problemstilling.

5.5 Etiske overvejelser

I socialvidenskaben er det væsentligt at rette fokus på de etiske udfordringer, der kan opstå i forbindelse med dataindsamlingen– og bearbejdningen. Forinden interviewene havde vi en forestilling om, at vores informanter tilmeldte sig interviewene på baggrund af interesse og lyst til at dele ud af deres liv og hverdag som digitale nomader. Vi havde derved ikke en forestilling om, at interviewene ville bære præg af særligt følsomme emner og oplevelser, men i højere grad ville bære præg af deres tanker, overvejelser og fortællinger om det danske arbejdsmarked og deres nuværende livsstil som digitale nomader.

Forud for optagelsen af interviewene indhentede vi alle informanternes samtykke til at optage, transskribere og anvende deres fortællinger og erfaringer i anonymiseret form som det primære datagrundlag i analysen. Anonymiseringen har vi tilstræbt ved at tildele dem et pseudonym og sløre deres konkrete geografiske placering (Kvale & Brinkmann 2015:116–117). Vi har dog valgt at bevare og inddrage oplysninger om informanternes alder, uddannelsesbaggrund, jobtitel og sektor uden at oplyse navnet på den konkrete arbejdsplads (Bilag 3).

6. ANALYSE

Vi sidder på en café i 30 graders varme. En blid brise får palmebladene til at rasle, og i baggrunden lyder summen af scootere, fugle der kvidrer og smoothies der blendes. Det kunne ligne en ferie, men det er hverdag for de danske digitale nomader vi har talt med. Laptoppen er nemlig med og bruges flittigt for en stund, før den igen pakkes væk – for det er dét livsstilen kan ifølge informanterne.

Som digitale nomader kombinerer alle informanter deres arbejde med dét at rejse. Der er tale om en livsstil, hvor de arbejder online og derfor har frihed til at bosætte sig hvor de vil, og arbejde hvorfra de ønsker det – med en pålidelig internetforbindelse ved hånden som præmis. For nogle af informanterne betyder det, at de løbende rejser fra land til land, så de kan opleve så meget som muligt (Kasper & Magnus:7,9; Lotte:8; Nina & Rune:7), mens andre foretrækker at slå sig ned et bestemt sted i en længere periode (Mikkel:12; Lea:15; Matilde:18; Sofie:27; Kamilla:3–4). Flertallet af de digitale nomader, vi har talt med, er selvstændige og arbejder enten som freelancers eller driver egne onlineforretninger, mens et fåtal er fastansatte i danske virksomheder, der tilbyder fuldt remote-arbejde. Arbejdsområderne, de beskæftiger sig med, varierer også blandt informanterne. Hvor nogle af informanterne arbejder indenfor grafisk design, tekstforfatning og markedsføring for virksomheder, arbejder andre med online coaching og rådgivning. Det er også meget forskelligt hvor meget informanterne arbejder; for nogle informanter er der et klart ønske om, at omfanget af arbejdet ikke må overskride 4–5 timer om dagen (Lotte:8, Nina & Rune:8, Kasper & Magnus:3). For andre af informanterne udgør arbejdsmængden og omfanget det samme som i Danmark, eller mere end en 37-timers arbejdsuge (Kamilla:2; Matilde:2; Sofie:11–12). Det betyder også, at informanternes lønninger varierer betydeligt mellem hinanden, hvor nogle har fundet særlige niches, der muliggør at arbejde mindre med en høj løn og vice versa. Informanterne har dog alle det til fælles, at de har bosat sig i asiatiske lande, der qua landenes lavere leveomkostninger har muliggjort et større frirum til at arbejde mindre og opleve mere med deres vestlige lønninger.

6.1 En livsstil som digital nomade

I den første del af analysen undersøger vi, hvad der kendetegner livsstilen som digital nomade blandt informanterne, og de bevæggrunde de har haft i tilvalget af denne måde at leve og arbejde på. Her fokuseres på, hvordan tilvalget af livsstilen beror på ønsket om større autonomi og frihed i hverdagen, samt hvordan disse idealer kommer til udtryk i deres daglige praksis. For at tilnærme os en forståelse af, hvordan grænserne mellem arbejde og privatliv forskydes og forhandles for informanterne,

introducerer vi begrebet *arbejdslivsstil*, for på denne måde at indfange hvordan arbejde, fritid og livsstil smelter sammen i ét. Vi udvikler ligeledes begrebet *narrativ romantisering* for at analysere, hvordan informanterne idealiserer og iscenesætter livsstilen – både over for dem selv og udadtil. Ved brug af disse begreber muliggøres en nuanceret forståelse af livsstilen som et valg og en fortælling, der har betydning for de digitale nomaders selvfortælling og identitet. Opsummerende rettes med første analyseafsnit fokus på følgende forskningsspørgsmål: *Hvordan kommer værdier som frihed, fleksibilitet og selvbestemmelse til udtryk i de digitale nomaders livsstilsvalg?*

6.1.1 Søgen efter en autonom livsstil

I den indledende del af interviewene bliver informanterne spurgt ind til, hvad der fik dem til at tage springet ud af det danske arbejdsmarked og ind i tilværelsen som digital nomade. Trods deres forskellige aldre, professioner og livshistorier tegner sig allerede her et fælles mønster: En længsel efter noget andet. Det rejselystne par Nina og Rune har netop opsagt deres lejlighed, solgt alt hvad de ejer og er rejst til Bali for at starte deres nye liv som digitale nomader. Nina er i opstartsfasen af sit selvstændige virke og Rune er arbejdsløs, men drømmer ligesom sin kæreste om tilværelsen som freelancer. Drømmen om at rejse ud på ubestemt tid lever, og det er for nu det vigtigste for de to. Nina fortæller: *“Jeg havde lidt noget uforløst i det der med bare at rejse afsted og lidt se, hvad verden har at byde på, uden egentlig at have den der slutdato [...] sidste år kunne jeg mærke, at der var noget, der var lidt off. Jeg synes at der var noget, vi mangler at gøre, noget jeg higer efter”* (Nina:2). Ninas udtalelse afslører en længsel efter noget mere eller noget andet, hun ikke får opfyldt i det konventionelle liv i Danmark, og denne længsel er hun ikke alene om.

Hvor Nina beskriver en pludselig erkendelse af, at *“noget var off”* og et uforløst behov for at se *“hvad verden har at byde på”*, har Kamilla gennem flere år eksperimenteret med, hvordan hun kunne omstrukturere sit ejendomsmæglerfirma til en digital version, der vil tillade hende en større fleksibilitet til at være mindre fysisk til stede i sit arbejde (Kamilla:1). Kamilla har på samme vis som Nina og Rune, og Mikkel (Mikkel:16), valgt at sælge sit hus i Danmark og få opmagasineret sine ejendele for at *“kunne tage computeren under armen”*, rejse ud og *“bare arbejde hvor som helst”* (Kamilla:1). Processen var dog ikke uden udfordringer, idet første forsøg blev bremset af den praktiske virkelighed i at have mange ansatte, hvilket krævede hendes fysiske tilstedeværelse i den danske virksomhed og de organisatoriske rammer, hun egentlig ønskede at frigøre sig fra. Men

drømmen om mere frihed levede videre, og da muligheden opstod for at skifte medarbejderansvaret ud med en deltidsbestyrelsespost, åbnede det samtidig et nyt kapitel for Kamilla – et mulighedsrum for at gentænke arbejdsliv og livsstil. Med færre forpligtelser og større råderum kunne hun igen begynde at udforske nomadelivet på egne præmisser. Som hun udtrykker det peger livsstilen som digital nomade netop i retning af det ønskede mulighedsrum, hun længtes efter:

“Det giver en helt anden frihed, og det betyder rigtig meget for mig. Jeg synes, det er fedt, at man kan få oplevet noget og få lavet noget andet i hverdagen end kun arbejde, og på den måde kan have fleksibel arbejdstid” (Kamilla:2)

Måden, hvorpå Kamilla lægger vægt på at lave noget andet end kun arbejde i hverdagen, såsom at tage på stranden (Kamilla:4) antyder, at rammerne for det traditionelle arbejdsliv i Danmark for hende er blevet for monotone eller meningsforladte, og at den digitale livsstil som nomade er et forsøg på at skabe en mere oplevelsesrig og varieret hverdag på egne præmisser under varmere himmelstrøg. Paradoksalt nok handler friheden for Kamilla ikke om at arbejde mindre, idet hun fortsat forventer at arbejde mellem 30–40 timer om ugen (Kamilla:2). I stedet handler det om at skifte Danmark ud med mere eksotiske omgivelser, hvor hun ikke er afhængig af en chef eller kolleger, og selv kan skabe en følelse af frihed. Således kan det tolkes, at frihed for Kamilla er en følelse af kontrol og fleksibilitet, snarere end et objektivt mål eller et bestemt arbejdsmonster. En lignende fortælling omkring følelsen af frihed går igen hos 24-årige Mikkel, der fortæller:

“Jeg tror mest følelsen af frihed, lysten til at prøve noget nyt. Jeg er ikke så glad for at være i Danmark særligt ikke 9 ud af 12 måneder [...] klimaet fyldte rigtig meget. Det var også derfor, jeg valgte at flytte til et varmt sted. Men ellers, følelsen af frihed og det der med at prøve noget nyt. Jeg kan egentlig godt lide at være i rutiner, men efter et par år har jeg lidt lyst til at spice det op igen. Så bare det der med at få en masse nye indtryk. Jeg føler at i Danmark kan det godt blive lidt gråt, kedeligt og ensformigt det hele. Det der med at man kommer over til et sted, hvor der ikke er så styr på tingene og der er larm, farver, dufte, lugte” (Mikkel:2)

Således kan det tolkes, at Kamilla og Mikkels livsstilsvalg ikke blot skal forstås som en karrieremæssig beslutning, men ligeledes en stræben efter mening og større personlig selvrealisering

i en foranderlig tid. Perspektiver som disse taler ind i Baumans beskrivelse af mennesket i den flydende modernitet. Ifølge Bauman er samtidens individer drevet af søgen efter det nye og tenderer hurtigt til at opleve det velkendte som trivielt (Bauman 2010:79–80). Perspektivet giver dermed et muligt blik på, hvordan de digitale nomaders livsstilsvalg ikke blot omhandler deres arbejdsliv, men tilmed er et spørgsmål om personlige præferencer, værdier og identitet i en omskiftelig tid. Vi finder det derfor relevant at introducere begrebet *arbejdslivsstil* til at underbygge, hvordan de digitale nomader forsøger at organisere og forene deres arbejdsliv med deres øvrige liv på en måde, der muliggør større autonomi og frihedsfølelse i hverdagen. Begrebet rummer de værdier, præferencer og vaner, som informanterne forbinder med deres arbejde – og hvordan disse er forbundet med deres livsstil og identitet. Med begrebet skal derfor forstås, at arbejdet hænger uløseligt sammen med livsstilen og det øvrige liv som digital nomade.

Trods sin unge alder har Mikkel i flere år arbejdet i fuldtidsstillinger i Danmark, før han påbegyndte sin karriere som selvstændig digital designer – en livsstil, der sidenhen er blevet udlevet som digital nomade. Han er drevet af at “*prøve noget nyt*” og iværksætte nye projekter, der blandt andet gør, at han på arbejdsfronten nogle gange arbejder 80 timer om ugen (Mikkel:3). Mikkel og Kamilla er derfor stadig karriereorienterede qua deres arbejdslivsstil som digitale nomader – men i en retning, der i modsætning til den traditionelle karrierevej på det danske arbejdsmarked, ifølge dem selv, beror på større fleksibilitet og autonomi. Samtidig kan Mikkels udtalelse tolkes som en diskursiv idealisering af ”det nye” – det eksotiske og kaotiske han oplever i udlandet – som opsøges med henblik på en meningsfuld forbindelse til verden, hvilket står i skærende kontrast til det grå, rutineprægede og frihedsforladte Danmark som fravælges, fordi det har mistet sin meningsfuldhed (Mikkel:3). Således manifesterer Mikkels arbejdslivsstil sig i måden, hvorpå arbejdets indhold og rammer tilpasses Mikkels behov og livsstil, hvilket understreger, hvordan arbejdet for Mikkel bliver et integreret element i hans selvvalgte livsstil. Mikkels forsøg på at “*spice det op igen*”, gennem sit livsstilsvalg i et miljø præget af “*larm, farver, dufte, lugte*” kan således forstås som hans søgen efter en gensidig forbindelse mellem ham selv, og den verden han tager del i – og som han er bevidst om vil miste sin betydning efter et par år, hvis livsstilen bliver for rutinepræget. Mikkels bevidsthed herom understreger Rosas pointe om, at resonans ikke kan garanteres gennem gentagelse (Rosa 2021:201). Således opsøger Mikkel med sit livsstilsvalg den sanselige og levende omverden i forsøget på opnåelse af resonans, der ifølge Rosa ofte findes i naturen i modsætning til modernitetens krav om kontrol, effektivitet og optimering (Ibid.:201-202). Det rejser imidlertid et interessant spørgsmål om,

hvorvidt informanternes søgen efter resonante forbindelser til verden overhovedet kan opretholdes og opnås i en hypermobil livsførelse, som den digitale nomade livsstil kan siges at være.

Ligesom hos Mikkel, hvor friheden til at bryde med den danske hverdag spiller en central rolle, er følelsen af autonomi over egen tid afgørende for både Nina og Matilde. Nina italesætter vigtigheden i, for hende, at arbejde på egne præmisser og ikke i det traditionelle arbejdes skemalagte 8–16 tidsrum:

“Jeg tror at vi begge to synes, at det er meget det her 8–16 hverdag og trummerum, som vi fandt ud af, at vi ikke rigtig trives i. Vi synes meget, at tiden bliver bestemt af andre [...] Det bliver meget praktisk hverdag, de her fem dage, så er det weekend, det bliver meget det samme. Så jeg tror, vi savner rigtig meget bare lidt at kunne tage dagene, som vi har lyst til. Rigtig meget den her frihed og fleksibilitet, tror jeg faktisk er det, der især ligger til grund” (Nina:3)

Ninas fremhævnning af at *“tiden bliver bestemt af andre”* viser en kritik af den eksternt styrede tidsrytme, som kendetegner accelerationssamfundet, vi befinder os i ifølge Rosa (Rosa 2021: 203,206-207). Oplevelsen af at tid ikke længere er hendes egen, fremkalder for Nina et behov for at genvinde retten til at disponere over egen tid og hverdag – et behov, som flere informanter taler ind i, og som placerer frihed og fleksibilitet som centrale værdier for en meningsfuld tilværelse, hvor hun og hendes kæreste kan tilrettelægge deres dage som de har lyst til. Denne måde at tilrettelægge hverdagen på kan i Ninas tilfælde, bidrage til en øget oplevelse af mening i tilværelsen, som ikke blot modvirker oplevelsen af fremmedgjorthed, men potentielt fremmer en dybere form for resonans og gensidigt engageret relation til verden.

For 28-årige Matilde er friheden ved at kunne styre egen tid grunden til, at hun er blevet så glad for livsstilen som digital nomade (Matilde:5). Så glad at hun sammen med sin ven har etableret et rejsebureau, hvor de tilbyder coachingforløb for danskere på Bali, der guider en til *“et liv i frihed som digital nomade”*¹. Ved første øjekast fremstår Matildes fortælling som en klassisk succesberetning om selvrealisering og autonomi. Men ikke nok med at hun selv har fundet glæde i den nomadiske livsstil, er hun samtidig med til at promovere friheden ved at bidrage til udbredelsen af en bestemt frihedsopfattelse og gøre den til en forretning gennem coaching. Friheden kommerialiseres og bliver

¹ Informantens egen hjemmeside. Adgangsplysninger udeladt af hensyn til anonymitet.

herigennem fremstillet som noget individuelt, selvvalgt og fleksibelt, der står i skarp kontrast til det danske arbejdsmarked. Ved at sælge det liv, hun selv lever, udgør Matildes arbejdslivsstil både en livsstil og en forretningsmodel, hvor arbejdet og friheden ikke står i modsætning til hinanden, men bliver hinandens forudsætninger. Opsummerende kan vi med arbejdslivsstilsbegrebet dermed påvise, at arbejdet ikke blot er en indkomstkilde for informanterne, men en livsform, identitet og normativ fortælling, som dyrkes af personlige grunde, og i Matildes tilfælde samtidig omsættes til et salgbart produkt og ideal for andre. Informanternes ønskede frisættelse fra det danske arbejdsliv og følelsen af autonomi over eget liv rejser et interessant spørgsmål: Kan tilværelsen som digital nomade indfri disse idealer om frihed i praksis eller er forestillingen om frihed en idealiseret utopi?

6.1.2 Når arbejdet tilpasses livet

Informanternes fortællinger om livsstilen som digital nomade kredser om betydningen af tid – den selvbestemte og selvtilrettelagte tid, der udgør en væsentlig del af deres måde at leve og arbejde på. Som tidligere nævnt, betyder det for nogle af informanterne, at de arbejder og tjener mindre og derfor lever for færre penge (Lea:4, Kasper & Magnus:6–7). Villigheden og lysten til at gå ned i tid på arbejdet til fordel for mere frihed til at strukturere sin egen hverdag italesættes blandt andet af parret Kasper og Magnus, der de sidste 2,5 år har rejst Asien og Europa tyndt som digitale nomader. Da vi spørger ind til, hvad der har inspireret parret til at springe ud i livsstilen som digitale nomader, fortæller Kasper:

“For mig var det i hvert fald drømmen om at arbejde mindre og opleve noget mere, som jeg synes var ekstremt tiltalende [...] så har vi jo begge to jobs, som er mulige at tage ud med og sidde og arbejde fra computeren. Så det var ligesom det, der gjorde det. Og så var det simpelthen trangen til at komme ud af den her 9–5 mandag til fredag livsstil, som jeg i hvert fald havde prøvet en del år” (Kasper:2)

Kaspers ønske om at “arbejde mindre og opleve noget mere” og “komme ud af den her 9–5 livsstil” indikerer en afstandtagen til den standardiserede og fastlagte arbejdsrytme i Danmark. Senere fortæller parret, hvordan det har været en øjenåbner at kunne “tilrettelægge din egen tid, og stadigvæk tjene nok penge til, at det kan løbe rundt” (Kasper:4). For Kasper og Magnus rummer livet som digitale nomader ikke blot, at det er muligt at bryde med en traditionel arbejdsstruktur, men at det også opleves som et kvalitativt bedre alternativ. At det “kan lade sig gøre”, som de beskriver det, er

i sig selv en øjenåbner, hvilket indebærer en opdagelse af, at arbejdet ikke nødvendigvis behøver at være omdrejningspunktet i hverdagen (Kasper:4). Dette drager paralleller til 45-årige Leas sammenligning af sit liv som lønmodtager i Danmark og sit liv som digital nomade. Vi sidder hjemme ved Lea i hendes villa i Ubud, hvor rismarkerne når helt op til terrassen. Her er stilheden nærmest larmende og brydes kun af cikadernes summen i ny og næ. I sin vurdering af friheden til at have mere tid nævner hun:

“På et tidspunkt stopper man jo op og tænker er det det værd? Det havde jeg jo nok ikke gjort nok, indtil jeg så gik i stykker. Så der er jo en kæmpe forskel. Jeg har også mindre indkomst, men jeg lever ikke dårligt. Jeg halverede jo fra først at være frisør, så havde jeg det her deltidsjob som indretningskonsulent, der halverede jeg min løn, men jeg har aldrig haft det bedre [...] for lige pludselig havde jeg jo tid til at gøre en masse af de ting, jeg bare gerne ville” (Lea:4)

Ud fra Leas udsagn er det tydeligt, at færre timer, mindre arbejde og mindre løn er det værd, når hun på den anden side vinder mere tid til at gøre det, der for hende giver mening. Som hun selv beskriver det, har hun aldrig haft det bedre, til trods for et bevidst afkald på større økonomisk råderum. Prioriteringen om at arbejde mindre beskrives ligeledes af 49-årige Lotte, som fortæller, hvordan hun og hendes mand højst arbejdede fire timer om dagen, da de rejste verden rundt med deres børn: *“Vi arbejdede om morgenen cirka fra 8 til 12. Så pakkede vi computerne sammen, og så gik vi på eventyr. Så vi arbejdede ikke mere end fire timer om dagen” (Lotte:8)*. Således kan både Kasper, Lea og Lottes udtalelser om at tilrettelægge deres egen tid og hverdag tolkes som et forsøg på at modstå accelerationssamfundets strukturelle krav om konstant tidsoptimering og fremdrift. Snarere søger informanterne en deaccelererende livsstil i mødet med naturen, hvor tidens tempo besluttet af dem selv med rum til oplevelser, spontanitet og meningsfuldhed (Rosa 2021:206-208). For Magnus, Kasper, Lea og Lotte, der alle har taget afstand fra 8–16 arbejdslivet i Danmark, bliver tilvalget af en arbejdslivsstil, hvor valg af geografisk placering, arbejdstid og opgavetyper afspejler deres bevidste stræben efter et arbejdsliv i balance med deres personlige værdier, ikke blot et udtryk for frihed og fleksibilitet – det udgør samtidig deres aktive forsøg på at genetablere en forbindelse til verden på. I overensstemmelse med Rosas kritik af accelerationssamfundet som fremmedgørende (Rosa 2014:32), kan informanternes ønske om at arbejde mindre og opleve mere tolkes som et udtryk for en deacceleration, hvor de gør op med modernitetens krav om produktivitet og optimering. Ved ikke at

lade arbejdet være centrum for deres liv, opstår et mulighedsrum for det ukontrollerbare – de spontane, sanselige og eksistentielt meningsfulde oplevelser (Rosa 2021:260-263).

6.1.3 Den narrative romantisering af livsstilen som digital nomade

I følgende afsnit belyses, hvordan informanterne gennem deres livsstil som digitale nomader romantiserer ideen om tid, frihed og en meningsfuld livsstil.

En gennemgående pointe i flere af informanternes fortællinger er, hvordan forholdet og grænsedragningen mellem arbejde og hverdag har forandret sig med livsstilen som digital nomade. Med høj grad af fleksibilitet organiserer og tilrettelægger de deres hverdag og arbejdsliv efter egne præmisser og ønsker. Hvor hverdagen i Danmark, ifølge informanterne, i højere grad centrerede sig om arbejdet, har dette gennemgået et skifte – det er omvendt nu arbejdet, der tilpasses livet, som både Sofie, Matilde, Nina og Mikkel beskriver det. For Matilde gør det sig gældende at:

“Jeg tilpasser mere mit arbejde mit private liv, end at mit private liv tilpasses mit arbejde, som det jo typisk gør, når man har et job derhjemme. Her er det fuldstændig omvendt. Så det er ligesom ens private liv, der kommer i første række, og arbejde bagefter på en eller anden måde [...] Ja, fordi nu starter man dagen med at fylde sit eget bæger op. I stedet for at man skal ‘åh så skal man på arbejde’” (Matilde:14,20)

Ligesom Matilde nævner, at hun nu starter dagen med at fylde eget bæger op i stedet for at imødekomme arbejdets behov først, fortæller Mikkel, at hans strukturering af egen dag er brudt op i ‘blokke’ efter eget valg, hvor han kan prioritere at *“tage ned og træne fra morgenen af,”* dernæst *“arbejde et par timer,”* for så igen at *“lave noget andet end arbejde”* (Mikkel:2). På samme måde beskriver Sofie, hvordan en typisk arbejdsdag veksler mellem træning, arbejde, sauna, isbad og cafebesøg i hendes foretrukne sociale og wellness club Nirvana (Sofie:11–12). Både Matilde, Mikkel og Sofies arbejde og hverdag er derfor karakteriseret af fleksibilitet, variation og en høj grad af selvbestemmelse, hvilket peger på en måde at strukturere tid på, hvor arbejdet integreres fleksibelt i hverdagen, i stedet for den anden vej rundt. På lignende vis italesætter Nina, hvordan man som digital nomade *“tilrettelægger eller tilpasser sit arbejde efter sit liv, og ikke omvendt”* (Nina:14). Informanternes beretninger om at redefinere balancen mellem arbejde og liv taler ind i den samme diskursive fortælling – at rutinerne i Danmark og ventetiden på weekend er blevet for grå til dem, og at livsstilen som digital nomade tilvejebringer mulighedsrummet for mere frihed. Således kan man

ane romantiseringen af det frie og fleksible liv væk fra Danmark. Informanternes tendens til at romantisere deres livsstil som digitale nomader er noget, vi her begrebsliggør som en håndteringsstrategi overfor de udfordringer, der kan være forbundet med livsstilen. Gennem denne *narrative romantisering* af livsstilen fokuserer de især på at videreformidle fortællingen om det gode liv, og ligeledes at portrættere og reproducere denne både overfor sig selv, andre og på sociale medier. Således viser den narrative romantisering sig som håndteringsstrategi i informanternes måde at formidle deres liv på som en frihedsskabende livsstil, der tager klar afstand fra den grå, firkantede og kedelige tilværelse som fuldtidsansat i Danmark. For dem udgør dette en meningsskabende praksis, som særligt kommer til udtryk i deres italesættelse af den kontrastfyldte opdeling mellem arbejdslivsstilen som digital nomade og det danske arbejdsliv. Vi tolker herudfra, at informanterne gennem deres fremhævelse af den positive og idealiserede fortælling af livsstilen som digital nomade konstruerer og dyrker den narrative romantisering af livsstilen, ved at fremhæve hvordan, de kan fylde eget bæger op inden arbejde med træning, cafebesøg, sauna eller andet helbredsrelateret inden arbejdsdagen begynder. Denne narrative romantisering taler ind i en glorificering af livsstilen, som vi vender tilbage til og uddyber yderligere i del 2 af analysen.

Hvor Matilde, Sofie og Mikkel, ifølge dem selv, reelt har formået at vende denne struktur på hovedet – som står i skarp kontrast til deres hverdag som arbejdstagere i Danmark – baserer Ninas udtalelse sig fortsat på forestillingen om livsstilen, idet hun er i opstartsfasen af det nomadiske liv. Ikke desto mindre beskriver Nina, hvordan man i Danmark i højere grad tilpasser livet “*efter arbejdspladsens præmisser*” blandt andet i form af planlagt sommerferie (Nina:14). Således kan Ninas fortælling, på trods af hendes begrænsede erfaring som digital nomade, tolkes som en tilslutning til samme romantiserede narrativ, som flere af de mere erfarne nomader taler ind i. Det tydeliggør en interessant pointe om, at man ikke behøver at have levet livet som digital nomade, for at kunne identificere sig med et idealiseret narrativ om frihed, fleksibilitet og selvrealisering. Dette understreger eksistensen af et bredere kulturelt forankret narrativ i samfundet, der medvirker til denne forestilling om det gode arbejdsliv, hvilket vi vil vende tilbage til i del 2 af analysen. Omend de ikke besidder samme erfaringsmæssige udgangspunkt, kan det dermed tolkes at Matilde, Sofie, Mikkel og Nina deler følelsen af at have genvundet en form for autonomi ved at prioritere deres egne behov frem for en arbejdsplads.

Trangen til at komme ud af den danske “8–16, mandag til fredag” livsstil taler, som belyst i forrige afsnit og problemfeltet, ind i et større samfundsmæssigt fænomen, hvor grupper i samfundet søger væk fra hamsterhjulet og de faste arbejdstider i jagten på mere meningsfulde, fleksible og selvdefinerede livsformer (Bauman 2006; Rosa 2014; Mehlsen 2016). Som en kritik af accelerationssamfundets logikker (Rosa 2014) kan tilvalget af en anden livsindretning tolkes som en søgen efter resonans og nærvær på egne præmisser. En meningsfuldhed, der for informanterne i højere grad beror på ro, oplevelser, frihed og fleksibilitet. Denne søgen efter en alternativ livsstil synes derfor ikke blot at repræsentere den enkeltes selvudfoldelse af eget liv, men kan ligeledes tolkes at rumme en subjektivistisk kritik af de strukturer, der former det danske arbejdsmarked, som informanterne enten har lykkedes med eller forsøger at undvige. I forståelsen af tilvalget af livsstilen, er det derfor relevant at se nærmere på den kritik, som informanterne retter mod det danske arbejdsmarked og dets organiserede, forudsigelige hverdag, hvor fleksibilitet eksisterer som en kalender uden aftaler om tre uger.

6.1.4 Et opgør med præstationsræset

Når informanterne italesætter fravalget af det danske arbejdsmarked og generelt måden hvorpå livet indrettes i Danmark, fremgår igen en vis lighed på tværs af fortællingerne. Buzzwordene er de samme: de oplever det danske arbejdsmarked som firkantet, kassetænkende og præstationsminded (Matilde:3, Rune:16, Lea:4, Kasper:2, Mikkel:2). Fortællingerne tydeliggør, at ønsket om at bryde ud af det danske arbejdsmarked ikke blot handler om geografi, men også om livsindretning. Lea, der med en kop te i hånden fortæller om sit syn på den danske arbejdskultur, giver et klart billede af den kritik, flere informanter retter mod det etablerede arbejdsliv i Danmark:

“Det er jo meget det her præstationsræs, der foregår hele tiden ikke? Vi har det her samfund, hvor man hele tiden skal gøre sig bedre og udvikle sig. Nu er jeg jo 45 år, men jeg har jo mange i min omgangskreds, som har familie og børn, hvor jeg også sådan lidt er udstikker kan man sige. Når jeg ser dem, så er de bare trætte. Jeg tænker sådan: “Hvad laver I? I arbejder non-stop begge to og har børn. Hvad er det, I bliver ved for? Et større hus?” De får aldrig nok. Så der er sådan en præstations, mere vil have mere mentalitet, men hvornår bliver nok nok?” (Lea:4)

Lea beskriver, hvordan præstationsræset skal forstås som en vedvarende kraft, hvor man konstant forventes at forbedre sig, opgradere, forbruge og fremstå succesfuld. Denne logik er gennemsyrende

for litteraturen om nutidens samfund, der af Anders Petersen blev beskrevet som et præstationssamfund (Petersen 2016:56). Senere i interviewet uddyber Lea den mentalitet hun oplever særligt, gør sig gældende i det danske samfund:

“Vi har en liste af regler over, hvordan man skal og ikke skal leve for at være det optimale menneske, som vi engang har kreeret, og som vi tror vi skal efterleve. At man skal arbejde otte timer om dagen, fordi det gør man jo. Ja, men hvorfor? Hvorfor?” (Lea:22)

Som en kritik af præstationssamfundets logikker kan det ud fra citatet tolkes, at Lea forsøger at gøre op med andres forventninger til hende og den normative fortælling om, hvad livet bør være og indeholde for, at man kan *“være det optimale menneske”*. Lea har i kontrast til sin danske omgangskreds ikke stiftet familie, har ikke villa, Volvo og vovhund og er på den måde en udstikker, der afviger fra denne norm. Hendes refleksioner kan tolkes som en distancering til idealet om at efterleve præstationssamfundets logikker, idet fokuseringen på altid at optimere sig selv gør livet meningsløst ifølge Lea (Lea:4,14). Samme mentalitet taler Rune ind i, da vi spørger ind til hvordan det kan være, at livsstilsvalget som digital nomade ikke tilvælges af flere. Han beskriver, hvordan mange og måske særligt i Danmark, ubevidst lader sig styre af en fælles forestilling om, hvad det *“rigtige”* liv er. Ifølge Rune bliver succeskriterier som job, hus og børn en form for kollektivt manus, man som *“flokdyr”* følger uden nødvendigvis at mærke efter, om det er i overensstemmelse med ens egne ønsker (Rune:18). *“Alle kommer til at blive det samme menneske i sidste ende,”* fortæller Rune, der samtidig peger på, at måden hvorpå vi vælger at leve ofte skyldes forventninger udefra snarere end egentlige, personlige valg (Rune:18). En lignende fortælling går igen hos Kasper, der beskriver, hvordan der i Danmark nærmest findes en fastlagt og institutionaliseret skabelon for det rigtige liv:

“For mig at se er der en indgroet retning, som vi alle sammen gerne skal tage. Det kommer jo også fra politikerne. Altså du skal gerne hurtigt ud at tage en uddannelse efter ungdomsuddannelse. Så skal du gerne hurtigt finde et job, så skal du gerne hurtigt stige i graderne, så skal du have råd til at købe din lejlighed og få nogle børn, og så er du ligesom settled for life de næste 20–30 år. Det synes jeg er den primære model, som mange af vores venner også har taget, og det er der heller ikke noget galt i. Jeg synes ikke der er ret meget fleksibilitet indrettet i det. Og det tror jeg også er en af grundene til, at flere og flere får lyst til at være digitale nomader, simpelthen for at bryde op med den her struktur og norm, der findes i samfundet” (Kasper:2)

Ud fra Kaspers udsagn kan det tolkes, at der eksisterer en nærmest rodfæstet kulturel forestilling om det rigtige liv i Danmark. Omend Kasper understreger, at der ikke er noget galt med denne livsstil, savner han alligevel muligheden for at kunne gøre noget andet og tilvælge en anden vej, hvilket vidner om, at der i det danske samfund eksisterer en række normative og strukturelle begrænsninger for valget af en alternativ livsstil. Med andre ord kan det tolkes, at Kasper, Rune og Lea føler sig fremmedgjorte fra det danske samfund fordi de oplever en ydre styring, der medvirker til følelsen af kontroltab og manglende autonomi (Rosa 2021:203,206-207). Senere i interviewet fortæller Kasper og Magnus, der nu er vendt hjem til Danmark også, hvordan de forventer at falde direkte ind i den danske rytme igen:

“Jeg tror vi kommer til at gøre som danskerne nu gør, fordi det er svært at få den her livsstil integreret i alle vores venner og families liv, fordi de lever på en helt anden måde. Altså for eksempel har vi ikke brugt vores kalender til en skid andet end at huske på, hvornår vi skulle rejse til et andet sted, eller hvis vi havde et vigtigt møde. Nu er vi kommet hjem, og nu er min kalender fyldt med indplottede kaffedates med venner og hygge en fredag aften om tre uger. Jeg hader det faktisk. Der er ikke noget spontanitet overhovedet. Hvis vi vil være spontane, så betyder det bare, at vi kommer til at sidde og glo på hinanden. For der er ikke nogen andre, der er spontane. Så jeg tror, vi kommer til at indordne os mere eller mindre” (Kasper:8)

Kaspers udtalelse indikerer, hvordan det bliver svært for parret at opretholde deres livsform, når omgivelserne ikke understøtter denne. I kontrast til den digitale nomadelivsstils spontanitet, bliver kalenderen et symbol på, hvordan hverdagslivet i Danmark er præget af planlægning og forudsigelighed – en livsrytme, der gør det vanskeligt at leve et selvdefineret arbejdsliv. En lignende mentalitet taler Lotte ind i, der fortæller, hvordan hun har sværere ved at begrænse sit arbejde, når hun er i Danmark, fordi *“man bare arbejder mere, når man bor i Danmark”* (Lotte:13). Både Kasper og Lottes fortællinger tydeliggør, hvordan sociale, strukturelle og kulturelle normer i hverdagslivet er med til at påvirke individets mulighed for at fastholde en alternativ, men for dem, mere meningsfuld livsstil. For Lotte, der brugte 3 år på at falde til, og som hun selv beskriver det *“blive danskificeret”*, da de vendte tilbage til Danmark (Lotte:18) er det derfor *“ekstremt vigtigt at opretholde egne rutiner”* så hun ikke lader sig rive med af den dominerende arbejdsmentalitet i Danmark (Lotte:13). Som en reaktion på den danske rytme og dets præstationsorienterede logikker (Petersen 2016:56) har Rune,

Lea, Kasper, Magnus og Lotte – i henholdsvis deres begyndende, aktuelle og tidligere tilværelser som digitale nomader – søgt at bryde med disse normer gennem deres livsstilsvalg. En livsstil, der som tidligere nævnt, ifølge dem selv i højere grad beror på frihed til at til- og fravælge projekter og dermed produktivitet og effektivitet. Dog kan man ikke lade være med at forestille sig, at informanternes selvansvarlighed taler ind i en, om muligt, anden form for præstationslogik, hvilket har fået os til at reflektere videre over, hvorvidt der med disse værdier følger en bagside. For er det reelt muligt at opnå denne form for frihed og fleksibilitet i arbejds- og hverdagslivet, når man lever som digital nomade, eller er denne uopnåelig?

6.2 Livsstilens glorificeringer og fællesskaber

Hvor vi med forudgående analysedel fremanalyserede, hvordan informanterne dyrker et romantiseret narrativ om arbejdslivsstilen som digitale nomader over for dem selv – hvor værdier som frihed, autenticitet, eventyr og selvrealisering er centrale – vil vi i denne del af analysen udfolde, hvordan samme romantisering yderligere er med til at bidrage til en bredere glorificering af livsstilen, der rækker ud over den enkeltes virke. Med glorificering af livsstilen skal her forstås, hvordan de digitale nomader er blevet *forførte* af livsstilen og som konsekvens heraf aktivt er medproducenter af en kollektiv fortælling, som ophøjer og reproducerer livsstilen på godt og ondt. I denne del af analysen undersøger vi hvilken rolle fællesskaber, relationer og netværk spiller for både informanterne, personligt såvel som arbejdsmæssigt, og hvordan dette er medskabende til den glorificerede fortælling af livsstilen som digital nomade. Med afsæt i Benedict Andersons begreb om forestillede fællesskaber videreudvikler vi her begrebet om *virtuelle forestillede fællesskaber*. Vi fokuserer ligeledes på, hvordan informanternes medietilstedeværelse, præsentation og iscenesættelse på sociale medier bidrager til en ophøjelse og reproduktion af den glorificerede forestilling af livsstilen. Som pejlemærke for analyseafsnittet vil vi derfor rette fokus mod følgende forskningsspørgsmål: *Hvordan medvirker de digitale nomaders fortællinger til en glorificering af den digitale nomadelivsstil?*

6.2.1 Forførelsens kunst og konsekvenser

Trods deres korte tid på Bali og deres spirende karrierer som digitale nomader, er fortællingen om digitale nomader ikke fremmed for Nina og Rune. Parret har i flere år fulgt med i andre danske digitale nomaders liv via sociale medier og podcasts (Nina:10–11). Derfor centrerer følgende afsnit overvejende om de informanter, der befinder sig i den indledende fase af livsstilen som digital

nomade, eftersom deres relative uerfarenhed i feltet og dermed drømme og forestillinger om livsstilen, endnu ikke synes formet eller udfordret af længerevarende erfaringer. Et af de par er Nina og Rune som, på samme vis som flere af de andre informanter, særligt fremhæver et dansk par, hvis podcastfortællinger og positivt ladede portrætteringer af livsstilen på sociale medier ikke blot blev inspirationskilde til livsstilsvalget men udslagsgivende herfor. Til dette fortæller Nina:

”Jeg hørte hele deres fortælling, og der lød det bare på dem, at Bali fungerer rigtig godt, når man skal bruge en internetforbindelse. Tingene fungerer. Så jeg tror, vi var sådan, idéen er, at Bali bliver vores base, og så rejser vi ud derfra. Vi ved jo ikke, hvad det bringer, men det var meget baseret på, at vi hørte flere og flere, der sagde, at de var rigtig glade for det, og at befolkningen er søde” (Nina:7)

Citatet af Nina viser, hvordan beslutningen om at tage til Bali ikke udsprang af en isoleret, rationel overvejelse, men i høj grad var formet af andres begejstrede fortællinger herom, der som pejlemærker virkede forførende og overbevisende. Med bevidsthed om at Nina og Runes udtalelser om livsstilen hviler på forestillinger snarere end fakta, fremstår citatet som et tydeligt eksempel på, hvordan det digitale nomadeliv spredes og opretholdes gennem sociale fortællinger, der både legitimerer livsstilen og skaber følelsen af fællesskab på tværs af geografisk afstand. Rune, der i modsætning til sin kæreste Nina indledningsvist var i tvivl om tilvalget af livsstilen, blev overbevist herom, da han lyttede til denne fortælling i podcasten (Rune:7). På lignende vis fortæller Sofie, at samme podcast var med til at dyrke nomadedrømmen for hende, da Danmark var lukket ned under coronapandemien (Sofie:2), og Kamilla hvordan hun bliver inspireret af parrets livsstil ved at følge med på deres sociale medier (Kamilla:7). Alle har de det til fælles, at de ikke kender parret personligt, men er blevet gjort opmærksomme på og blevet inspireret til at tage springet ud i livsstilen, af deres virke. De eneste, der reelt set kendte parret i forvejen, er Magnus & Kasper, der tog en snak med parret med deres opklarende spørgsmål om livsstilen efter de havde set, hvordan parret havde delt ud af deres rejser, og hvordan de fik det til at fungere på sociale medier (Kasper:2). Informanterne kan med Baumans optik siges at være blevet *forførte* af livsstilen (Bauman 2005:26). I stedet for at være tvunget til at agere efter et bestemt regelsæt, tillokkes senmodernitetens forførelse individet til at handle gennem løftet om egen nydelse, frihed og autenticitet (Ibid.). Forførelsen ligger dermed i, at de digitale nomader ikke har følt sig presset til at leve livsstilen, men frit har ladet sig tillokke af løftet om selvrealisering og livskvalitet i et eksotisk miljø, præsenteret gennem medierede fortællinger snarere

end personlige erfaringer. Således baserede de blandt andet deres tilvalg af Bali som destination på gentagne udsagn fra andre og et fælles kollektivt narrativ om øen som et sted, hvor man kan realisere drømmen om det frie og autentiske liv sammen med andre digitale nomader. En lignende forførelse og fortælling om fællesskaber kan ud fra informanternes udsagn tolkes at finde sted på sociale medier. Blandt andet italesætter Nina, hvordan hun og Rune fik øjnene op for en række arrangementer og fællesskaber gennem Facebookgrupper for andre danske digitale nomader, der som hun selv beskriver det, er i samme båd som én selv. Hun fortæller videre:

“Jeg tænker lidt at det der med, at man er lidt i samme båd. At man kan dele det, fordi jeg synes i hvert fald også, at man fornemmer ved at følge med i de forskellige nomader at man kan se, at folk følger med hos hinanden og sparrer med hinanden [...] Vi forstår hinanden. Selvom vi ikke laver 100% det samme, så er det lidt det der med, at vi alle har valgt at rejse ud på ubestemt tid. Så det med at man har taget lidt samme beslutning og kan være fælles omkring det, det gør meget” (Nina:11)

Citatet af Nina illustrerer, hvordan man til trods for ikke at have mødt hinanden, kan føle en samhørighed med hinanden gennem online erfaringsudveksling og vidensdeling. Ved at italesætte sig selv og andre digitale nomader, som hun udelukkende ved hvem er gennem sociale medier, under et fælles ”vi”, er hun med til at vise, hvordan det ikke er det personlige kendskab, men den fælles identifikation og forestillingen om en delt livsform, der skaber følelsen af fællesskabet. Således kan de sociale medier tolkes at fungere som en forførende og livstilsbekræftende arena, når fortællingerne om livsstilens fællesskab præsenteres på en attraktiv måde. Samme oplevelse taler Kamilla ind i, der er af den opfattelse, at livsstilen tilvejebringer ”et kæmpe sammenhold, fordi alle er i samme båd” (Kamilla:11). Hun fortsætter og fortæller:

”Også det der med at hjælpe hinanden, hvis der er noget, og at man tager ud og drikker en øl sammen. Så på den måde, synes jeg, at det er superfedt, at der er de her co-working steder. Og mange er meget mere åbne på co-working steder, tror jeg, til at have lyst til at snakke med folk, for ellers så sætter man sig ikke sådan et sted” (Kamilla:11)

Til trods for at Kamilla i perioder har levet som digital nomade, beror hendes fortælling om livsstilen – på samme vis som hos Nina og Rune – i høj grad på forestillinger om det nomadiske liv snarere end reelle erfaringer. Sådanne fortællinger kan tolkes gennem en videreudvikling af Benedict Andersons teori om *forestillede fællesskaber*. Med forestillede fællesskaber skal forstås et fællesskab af personer, som man føler et tilhørsforhold til, men hvor man sjældent møder samtlige medlemmer personligt (Anderson 2001:48–50). Hvor Andersons begreb primært blev udviklet i analysen af nationalisme, anvender vi det i en bredere sammenhæng til at forstå, hvordan forestillinger om sociale fællesskaber, der ikke er afhængig af fysisk nærvær, kan opstå virtuelt i nutidens samfund. Vi betegner her videreførelsen af begrebet som *virtuelle forestillede fællesskaber*. Allerede inden Kamilla er rejst ud, og inden Nina og Rune har fået etableret en hverdag som digitale nomader, er de blevet forførte af en fælles forestilling om at man mødes og hjælper hinanden, fordi ”*alle er i samme båd*” (Kamilla:11, Nina:11). Denne forestilling og generelle fortælling om livsstilens muligheder medieres og forstærkes således både gennem podcasts og sociale medier som Facebook og Instagram, hvor nomadefællesskaber udspiller sig. Dermed kan det virtuelle forestillede fællesskab, det fælles “vi”, argumenteres at forstærke livsstilens legitimitet og dyrke den glorificerede fortælling om livsstilens positiver, ved at skabe en kollektiv identitet og gensidig bekræftelse, der gør informanternes levevis til en attraktiv og meningsfuld livsform. Ved at appellere til fællesskabsfølelsen og deres selvrealisering, tillokkes de digitale nomader ud i samme arbejdslivsstil gennem de kulturelle idealer, fortællinger og billeder, der deles herom – fordi de kan. Informanternes fortællinger peger derfor på, at livsstilsvalget som digital nomade ikke udelukkende udspringer af det individuelle ønske om frihed, fleksibilitet og tid, men ligeledes beror på medierede fortællinger – dels om livet som digital nomade og dels den samhørighed, der efter sigende eksisterer blandt nomaderne.

At informanterne er blevet forførte af livsstilen har blandt andet resulteret i at arbejdslivsstilen, som tidligere nævnt, er blevet levevej for Matilde, der promoverer friheden via sine coachingforløb, hvorfor hun flittigt deler ud af fordelene ved livsstilen som digital nomade på hjemmesiden for sit arbejde². En dyrkelse af et narrativ, som hun ikke er alene om. Informanternes ønske om frihed og tid til oplevelser manifesterer sig ikke blot som et individuelt anliggende, men udtrykkes ligeledes aktivt via deres delinger på sociale medier såsom Instagram og LinkedIn (Lotte:16, Kasper & Magnus:9, Lea:16, Matilde:8, Mikkel:6, Sofie:5). Her portrætteres der imidlertid ofte et positivt billede af livsstilen – i kontrast til de negative sider, som informanterne også kan berette om. Blandt andet

² Informantens egen hjemmeside. Adgangsplysninger udeladt af hensyn til anonymitet.

fortæller Kasper og Magnus, at livsstilens hverdag ikke er lige så poleret, som de selv fremstiller den på sociale medier. Magnus fortæller: *"Men tit er det sådan, at den villa man bor i, lægger man op. Men så de næste tre uger, hvor man bor i et lille skodværelse, det lægger du ikke lige op, fordi det ser jo ikke lige så lækkert ud"* (Magnus:14). Kasper fortsætter ved at sige: *"Ja, og lægger ikke de timer op, som det så kræver. Det lægger du heller ikke op. Du lægger kun billeder op af solnedgangen."*, hvortil Magnus supplerer: *"Og smoothiebowl"*. Afslutningsvis siger Kasper: *"Og det gør vi også selv, altså fordi det er jo ligesom en poleret virkelighed, som hele Instagram jo stort set er"* (Kasper & Magnus:14). Ved at fremhæve de æstetisk tiltalende øjeblikke – såsom når de ser en solnedgang eller spiser smoothiebowl – og udelade de mindre flatterende sider såsom dårlige boligforhold, er parret med til at opretholde den polerede men tiltrækkende fortælling om livsstilen som digital nomade. Kasper & Magnus' udtalelser indikerer, at de er bevidste om, at de er med til at iscenesætte livsstilen på en bestemt måde, og aktivt dyrker selv samme forførelse, som de selv blev tryllebundet af i den spæde start af nomadelivet. Dermed dyrkes en bredere kulturel fremstilling af arbejdslivsstilen som ubesværet, mulighedsskabende og fleksibel.

Informanternes selektive præsentation og virke på sociale medier kan tolkes som en del af en performativ praksis, hvor man som digital nomade gerne vil fremstå med et attraktivt image af sig selv i både personligt og professionelt regi. Her bliver evnen til at udtrykke dette visuelt udadtil – frontstage, for at bruge Erving Goffmans term – et middel til at opnå den positive synlighed og potentielt tiltrække nye kunder og skabe et større netværk (Goffman 2015:22). Ved aktivt at portrættere et bestemt selvbillede over for et *publikum* med henblik på at fremhæve og glorificere livsstilens positiver og potentielt opnå professionelle muligheder denne vej, kan de sociale medier forstås som de digitale nomaders frontstage, hvor de performativt iscenesætter sig selv. Endog afslører flere af informanternes udsagn en spænding mellem glorificeringen på de sociale medier og den ofte mere komplekse og krævende virkelighed, der ligger bag livsstilen. For livsstilen skal som tidligere nævnt ifølge informanterne ikke blot opfattes som en ferie: der er tale om en legitim og professionel arbejdsform, som også har sine udfordringer. En problematik vi nu vil rette fokus på i det følgende afsnit.

6.2.2 Ønsket om og behovet for at bevise noget

Bag informanternes glorificerede fremstilling af livsstilen findes en mere kompleks hverdag præget af udfordringer og økonomiske usikkerheder. Hvorfor indgår informanterne alligevel i denne glorificerede fremstilling af livet som digital nomade på sociale medier? For flere af informanterne er det ikke blot et spørgsmål om at dele pæne billeder, men det handler i høj grad om at bevise noget: De ønsker at legitimere deres valg af en livsstil, der afviger fra normerne i det traditionelle danske arbejdsliv. De ønsker at bevise, at deres tilværelse som og valg om at blive digitale nomader ikke blot er midlertidig, og at de ikke er på en længerevarende ferie – det er deres hverdag og arbejde, som blot foregår i anderledes rammer end den velkendte kontorbås som fuldtidsansat i Danmark. Som Rune formulerer det, handler det om *“en lyst til at lykkes, en lyst til at bevise, at det godt kan lade sig gøre at leve på en anden måde end Danmark”* (Rune:11). Hans udsagn understreger det gennemgående ønske blandt informanterne, som ikke blot handler om at bevise, men også at forsvare og legitimere deres livsstilsvalg som digital nomade.

Flere af informanterne italesætter, hvordan de blandt venner, familie og kolleger bliver mødt af en fejlagtig forestilling om, at de 'er på ferie'. Kasper forklarer at: *“Den har vi også fået mange gange den her med: 'Nej, hvor er det bare dejligt, at I er på ferie.' Vi er ikke på ferie. Jeg arbejder også. Men det bidrager vi også selv til, fordi vi ikke lægger noget op fra de dårlige dage”* (Kasper:15), hvortil Magnus supplerer: *“Men det er jo lidt ligesom i Danmark. Der lægger du heller ikke bare lige op, når du sidder på kontoret”* (Magnus:15). Lignende reaktioner har Matilde mødt, hvilket har medført, at hun har gjort en dyd ud af at forklare, at hun ikke er på ferie, men at hun også arbejder. Hun fortæller, at:

“Der er jo tit folk der kommer til at omtale at jeg er på ferie. Nej, jeg arbejder også. Fordi det er jo heller ikke er sjovt at sidde og poste billeder af sin computer hele tiden. Det gør man jo heller ikke derhjemme. Man sidder jo heller ikke og tager et billede, hver gang man er på arbejde. Så det er som om, folk ikke tror, at jeg arbejder” (Matilde:17)

Fælles for Kasper, Magnus og Matilde er, at de taler ind i en dobbelthed: på den ene side har de en bevidsthed om, at deres ferielignende aktivitet på sociale medier påvirker andres opfattelse af dem samt den livsstil de udlever – samtidig med, at de har et behov for at fremstå professionelle og arbejdsomme. Derudover peger deres fortællinger på, at den æstetiske og positive fremstilling af

livsstilen netop er et udsnit af virkeligheden – og at de er bevidste om, at de aktivt promoverer og reproducerer denne, som før begrebsliggjort, *narrative romantisering* af livsstilen, som er med til at opretholde en glorificeret fremstilling af livet som digital nomade.

Viljen til at fremstå produktive kommer også til udtryk hos informanterne, når de som håndteringsstrategi bevidst skjuler deres fysiske placering eller undlader at nævne, at de befinder sig i udlandet overfor kunder, kolleger og samarbejdspartnere. Kamilla fortæller:

“Men ellers er det egentlig ikke sådan, at jeg fortæller folk, hvor jeg sidder. Det er tilbage til spørgsmålet om, hvordan folk reagerer på det. Der vil være nogle, der vil synes, det er noget mærkeligt noget, at jeg sidder på den anden ende af jordkloden” (Kamilla:6)

Magnus har på lignende vis undladt at nævne sin geografiske placering i jobansøgninger (Magnus:10), hvormed Magnus og de øvrige informanter på paradoksal vis, selv er med til at opretholde en forestilling om hvilke fysiske rammer, der kan og bør forbindes med arbejde og produktivitet. I forlængelse heraf beskriver Sofie, hvordan hun oplever et øget behov for at præstere og være ekstra tilgængelig over for kunder, når hun arbejder fra Bali:

“Der var ikke nogen, der skulle have en finger på, at fordi jeg sad på Bali, så blev tingene ikke lavet. Det gav faktisk en ekstra motivation for at give den ekstra service for mine kunder [...] Jeg ville ikke have på mig, at jeg ikke havde fået svaret på en mail, fordi jeg var på Bali” (Sofie:29)

Udsagnene illustrerer hvordan Sofie, Kamilla, Kasper og Magnus forsøger at opretholde et image af seriøsitet og arbejdsomhed; dog på bekostning af fuld gennemsigtighed og ærlighed. Ved at undlade at afsløre deres geografiske lokation, fremstår og beviser de overfor andre, at de kan agere produktive, professionelle og arbejdsdygtige. Vi tolker herudfra, at der om muligt opstår en ny form for præstationspres i tilværelsen som digital nomade, hvor selvansvarliggørelsen for egen arbejdsmæssige og økonomiske position er fremtrædende. Med inddragelse af McNays begreb om selvet som virksomhed kan dette ses som et eksempel på, hvordan informanterne internaliserer krav om konstant selvoptimering og udvikling (McNay 2009:58). Det bliver informanternes ansvar at balancere evnen til på den ene side at udvise et image af produktivitet og professionalisme overfor

kunder og samarbejdspartnere samtidig med, at de på den anden side skal navigere i deres personlige iscenesættelser på sociale medier. En interessant balancegang mellem professionalismen og den personlige fortælling udtrykkes af Sofie, der italesætter, hvordan hendes personlige beretninger om livsstilen på LinkedIn i højere grad genererer synlighed og engagement, end hendes mere faglige indhold:

“Så snart du begynder at dele ud af din personlige historie og tanker, er det bare den måde man rammer folk. Og jo flere likes og kommentarer du får, jo bredere kommer det også ud, og så kan det være at der er en der ser din profil og ser at jeg er grafisk designer, og tænker “jeg står faktisk lige og skal have lavet et eller andet”. Så det er egentlig lidt en strategi, at her i 2025 vil jeg gerne få endnu flere følgere” (Sofie:19)

Sofies form for personlige iscenesættelse kan tolkes som et udtryk for, hvordan hun ikke blot arbejder for sig selv, men på sig selv, ved at kapitalisere på livsstilens goder gennem sine personlige fortællinger. Som et udtryk for selvet som virksomhed afspejler Sofies strategi, hvordan fordelene ved at præsentere et autentisk jeg på sociale medier ikke blot beror på behovet for at bevise sit faglige værd, men også benyttes som en del af det at performe en attraktiv og produktiv fortælling om sig selv og livsstilen. Vi analyserer herudfra, at informanterne gennem deres livsstil som digitale nomader indgår i en ny form for præstationsræs, hvor det at skulle bevise noget for at anskaffe og fastholde kunder og arbejde, forudsætter en vis mentalitet og tydelig tilstedeværelse på sociale medier – uagtet om denne tilstedeværelse da primært er af faglig eller personlig karakter.

Informanternes refleksioner og oplevelser peger således på et centralt paradoks: De forsøger at distancere sig fra forestillingen om det bekymringsløse ferieliv, samtidig med at de dyrker en *narrativ romantisering* af livsstilen ved at iscenesætte de idylliske sider af denne. Denne dobbelthed afspejler ikke blot et forsøg på at legitimere deres livsstil, men også en forståelse af, at deres synlighed på sociale medier har visse konsekvenser for deres arbejde, netværk og muligheder i en professionel kontekst, hvilket vi uddyber i næste afsnit.

6.2.3 Netværkets betydning

Et vigtigt redskab for at kunne få enderne til at mødes og digital nomadedrømmen til at gå i opfyldelse er evnen til at *netwerke*. Eller, som Sofie nævner: *"netværk, netværk, netværk. Start med at poste på LinkedIn og vær synlig. Vær autentisk. Fortæl din historie"* (Sofie:34). Samme opfattelse deles af Matilde, som også fremhæver potentialet ved LinkedIn som netværksfremmende værktøj: *"LinkedIn kan et eller andet [...] Altså, det er jo et sindssygt værktøj, som man virkelig ikke udnytter nok"* (Matilde:41). En vigtig del af at kunne opretholde livsstilen som digital nomade er ved at udvide og fastholde sit netværk, således der sikres økonomisk indtjening – da netværk betyder kunder; og kunder betyder løn. En vigtig del af netværksprocessen for informanterne, er derfor en synlig tilstedeværelse på LinkedIn. LinkedIn er på få år blevet en af de største sociale medieplatforme, hvor folk kan finde jobmuligheder, dele deres erfaringer, få adgang til nye trends i branchen og ikke mindst opbygge deres professionelle netværk (LinkedIn Corporation). For Sofie er LinkedIn særligt vigtigt, da: *"LinkedIn er min primære kundebase, hvor jeg får mine kunder. Men jeg får flere connections, flere følgere [...] Jeg bruger meget tid på at prøve at udvide mit netværk ved at få nye connections"* (Sofie:20). Det samme gælder for Lotte, der også udnytter LinkedIn som platform til at netværke og skaffe arbejde:

"Jeg har virkelig brugt LinkedIn meget og startede der i 2018 med at fortælle om den her livsstil, da vi boede i Spanien [...] Så jeg bruger LinkedIn sindssygt meget til også at få arbejde. Mit første foredragsjob landede jeg med LinkedIn" (Lotte:17)

Særligt i Lottes tilfælde bliver platformen så vigtig for hendes professionelle virke, at hun ender med at skrive en bog om personlig branding på LinkedIn (Lotte:17). Hun fortæller videre, at hun bruger LinkedIn i et bredt omfang: *"Det er et vildt værktøj til at få gode jobs og til at blive kendt på det, du gerne vil kendes på. Og for mig, der arbejder meget purposeorienteret og har fem ting, jeg gerne vil kendes på, der er det bare sindssygt godt"* (Lotte:18). Her omtaler Lotte platformen som et "vildt værktøj" og bruger det aktivt til at styre, hvordan hun ønsker at blive opfattet professionelt. Hun iscenesætter derfor sig selv på en målrettet måde, hvorfor vi tolker, at platformen bliver en vigtig del af Lottes selvfremsstilling og mulighed for at kunne udfolde sig professionelt – som en vigtig del af selvet som virksomhed jf. McNays begreb.

Udover at være et vigtigt værktøj, kan vi også tolke, at LinkedIn er et nødvendigt værktøj i en tilværelse som selvstændig. For Mikkel har LinkedIn, ligesom for Sofie, Lotte og Matilde, spillet en central rolle i, hvordan han har sikret sin økonomiske og professionelle tilværelse:

”Der har jeg faktisk været på LinkedIn meget. Der har jeg fortalt lidt tidligere omkring, da jeg tog beslutningen om at flytte hertil [...] Så jeg har også mødt andre den vej igennem faktisk. Også folk, der har taget kontakt til mig, også lang tid efter jeg har postet et eller andet [...] så bliver netværket udvidet” (Mikkel:7)

LinkedIn og dets netværksmuligheder fremstår for informanterne som et uundværligt værktøj i bestræbelserne på at opretholde livsstilen som digitale nomader. Ved at anvende Urrys begreb om netværkskapital kan deres aktiviteter på platformen forstås som en bevidst og strategisk mobilisering af både sociale og arbejdsrelaterede forbindelser. LinkedIn fungerer ikke blot som en platform, hvor relationer opbygges, men ligeledes kontinuerligt udvides og genforhandles på tværs af tid og rum. Dette forekommer centralt for informanternes evne til at vedligeholde en høj grad af netværkskapital, hvilket gør dem i stand til at tilpasse sig det fleksible arbejdsliv, som de ønsker at fastholde (Urry 2011:27). Samtidig aktualiserer deres aktive brug af LinkedIn McNays begreb om selvet som virksomhed (McNay 2009:58), da informanterne gennem den sociale medieplatform konstant må synliggøre og optimere deres professionalitet og fremstå arbejdsmæssigt attraktive og relevante. Dermed bliver de ansvarlige for kontinuerligt at udvikle både relationer og anskaffe sig arbejde gennem en udvidelse af deres netværk, med henblik på at sikre sig økonomisk.

Opsummerende rejser afsnittets fokus på informanternes glorificering af livsstilen udadtil en række interessante spørgsmål: Hvad gør det ved den digitale nomades selvforståelse og trivsel, når vedkommende konstant må overveje, hvilken version af sig selv der er mest strategisk at vise frem på sociale medier? Hvilke konsekvenser får det for dem, når deres personlige og professionelle fortællinger i stigende grad flyder sammen i jagten på større netværk og flere arbejdsopgaver? Og hvordan påvirker denne synligheds- og tilgængelighedskultur den frihedsfølelse, som den digitale nomade egentlig efterstræber med livsstilen? Spørgsmål som disse leder os videre til undersøgelsen af livsstilens talrige paradokser, som vi nu vil udfolde og analysere på i analysens tredje og sidste del.

6.3 Livsstilens paradokser

I tredje del af analysen undersøges de paradokser og ambivalenser, der knytter sig til livet som digital nomade. Vi belyser, hvordan livsstilen rummer krav om konstant tilgængelighed, og hvordan det at være selvstændig på den ene side er rammesættende for muligheden for en mere fleksibel hverdag og samtidig kan skabe udfordringer i forbindelse hermed. Her belyser vi særligt grænserne – eller manglen på samme – mellem arbejde og fritid, og hvordan informanterne navigerer i denne sammenfletning. Vi videreudvikler her Allvin et al.s begreb om grænseløshed ved at tilføje en økonomisk dimension, hvor det ikke kun er tid, men også det økonomiske aspekt, som bliver en vigtig faktor for livsstilen som digital nomade. Derudover undersøger vi, hvordan identitet og arbejde ofte hænger uløseligt sammen i livsstilen som digital nomade. Med afsæt i Rosas resonansbegreb udvikler og tilføjer vi yderligere en dimension, som vi betegner som *selvresonans* til at forstå, hvordan informanterne søger efter en meningsfuld forbindelse til en ønsket eller fremtidig version af sig selv. Yderligere undersøges og diskuteres informanternes mobilitet, og hvordan ønsket om fri bevægelighed kan stå i kontrast til behovet for stabilitet og et fast holdepunkt. I denne forbindelse udvikler vi begrebet *forankret frihed* til at forklare denne tilstand. Slutteligt analyseres, hvilken betydning informanterne tillægger hjemlighed og følelsen af at høre til i en tilværelse levet uden for Danmarks grænser. Paradokserne og ambivalenserne, vi kaster lys over i følgende afsnit, omhandler dermed en bredere diskussion om mulighederne og udfordringerne, der relaterer sig til den følelse af frihed og autonomi, de efterstræber. Dette rejser et centralt spørgsmål: Er der tale om en reel opnåelse af frihed – eller eksisterer friheden med visse begrænsninger? Det er med afsæt i denne undren, at vi nu vil analysere og diskutere specialets tredje forskningsspørgsmål: *Hvilke paradokser og ambivalenser er forbundet med livsstilen som digital nomade?*

6.3.1 Tilgængelighedens pris og potentiale

Et vigtigt omdrejningspunkt i denne diskussion er informanternes konstante tilgængelighed, der i visse tilfælde paradoksalt nok kan være med til at undergrave den frihed, de egentlig søger. Flere af informanterne beretter om, hvordan deres arbejde flyder sammen med deres privatliv og fritid – en fritid, de nævner som det vigtigste for dem i opnåelsen af friheden, som den digitale nomadelivsstil kan tilvejebringe. I både Magnus' og Sofies tilfælde kan fritiden og arbejdet være svær at adskille:

“Det er jo lidt svært nogle gange at skille det helt ad. Især når vi er et par, der rejser og arbejder med det samme. Så selv når man har fri, kan man godt lige være sådan ‘fik du husket at sende den mail til dem, eller hvor langt er du med artiklen lige nu?’” (Magnus:6)

“Det flyder meget sammen. Lige nu øver jeg mig i at holde fri, fordi jeg har været lidt udbrændt de sidste par måneder [...] har måske sagt ja til lidt mange opgaver, fordi jeg går og er nervøs for, at hvis jeg ikke siger ja til det her, hvad så, hvis der ikke kommer noget ind?” (Sofie:14)

Ud fra deres erfaringer med nomadetilværelsen fremgår det tydeligt, at grænsen mellem arbejde og fritid er meget flydende. Magnus beskriver, hvordan arbejds snakken ofte kan fortsætte efter arbejdet, hvor parret forsøger at holde fri. Sofie nævner, at hun øver sig i at holde fri, hvilket antyder, at det er udfordrende for hende at trække en klar grænse mellem hendes arbejde og privatliv. I både Sofie og Magnus’ tilfælde fremstår arbejdet som en direkte integreret og uadskillelig del af privatlivet. Det er ambivalent, at de ønsker en alternativ livsstil, hvor frihed er den bærende og mest centrale værdi samtidig med, at netop denne livsform medfører en markant grænseløshed mellem arbejde og fritid. De digitale nomader forbliver på denne måde bundet til arbejdet og tilgængelighedens krav. For Sofie kan der ligge en usikkerhed over frygten for ikke at have nok arbejde som følge af hendes selvstændige virke, der beror på projektbaserede opgaver. Til dette fortæller hun: *“Så jeg synes, at jeg selvfølgelig arbejder mere, også fordi der ikke er en fast løncheck, der tjekker ind, så jeg er selv ansvarlig for, at jeg tjener nogle penge. Og det gør også, at ens arbejdsdrive automatisk bliver større”* (Sofie:12). Sofies oplevelse af, at ansvaret for egen succes i arbejdslivet pålægges hende kan netop ses i lyset af McNays begreb om selvet som virksomhed, hvor en konstant ansvarliggørelse pålægges individet (McNay 2009:58). Denne ansvarsfølelse kommer til udtryk gennem en bevidsthed om, at Sofie selv bærer ansvaret for både sin arbejdsmæssige succes, men også rekrutteringen og fastholdelsen af kunder (Sofie:11–12). Selvansvarligheden forstærkes særligt gennem hendes projektbaserede og selvstændige arbejde, hvor normer om vedvarende produktivitet og selvudvikling bliver allestedsnærværende. Som Sofie selv beskriver det, har hun et behov for løbende at investere i sig selv og fastholde sin arbejdsmæssige relevans overfor potentielle samarbejdspartnere og kunder (Sofie:12). Sofie taler ind i en erfaring, som også Matilde deler; det konstante ansvar for at påtage sig nok opgaver for at sikre egen økonomiske overlevelse (Matilde:7). Hvor Allvin et al. (2011) beskriver grænseløshed som en sammenblanding af arbejde og privatliv i tid og rum, argumenterer vi her for,

at også økonomien udgør en væsentlig dimension af denne grænseløshed. Derfor videreudvikler vi her begrebet ved at tilføje *den økonomiske dimension*, som fungerer som en central præmis for at udleve livsstilen som digital nomade. Bevidstheden om at sikre egen økonomiske indtjening og overlevelse forstærker behovet for vedvarende tilgængelighed. Det, at Sofie skal være opmærksom på sin økonomiske overlevelse ved at sikre sig nok opgaver medfører, at hun må være tilgængelig på flere tidspunkter af døgnet, hvorfor grænserne mellem arbejdet og fritiden udviskes. Økonomiske incitamenter får dermed Sofie, og andre informanter, til selv at tage ansvar for resultater og effektivitet, hvilket betyder at de i højere grad selv skal overvåge og regulere deres arbejdsmæssige indsats – ofte i en grad, der gør det svært for dem at beslutte sig for at holde fri, fordi selvansvarliggørelsen tilvejebringer denne tilgængelighedskultur. Økonomien er således ikke blot rammesættende for muliggørelsen af nomadens livsstil – den forstærker det grænseløse arbejdsliv, idet nomadernes projektbaserede arbejde beror på resultatstyring, hvormed arbejdet gøres til en individuel præstationsopgave.

Alligevel opleves og vurderes denne grænseløshed ikke negativ. Både Lea og Kamilla nævner, at deres arbejde og fritid smelter sammen uden at “det er noget negativt”, idet arbejdet, ifølge dem, er noget de kan lide at gøre (Lea:7, Kamilla:5). Samme pointe italesættes af Matilde, der ligesom Kamilla, Lea, Magnus og Sofie oplever en sammensmeltning af arbejde og fritid:

“Det smelter nok lidt sammen, fordi det kan godt blive sådan noget med: “Nå, men så har jeg lige været ude, så kommer jeg hjem klokken 21 eller 22, og så tjekker jeg lige mails, for lige at se, om der er noget, der skal fikses nu”. Nogle gange, så bliver det bare hurtigt, og andre gange, så er det sådan, at jeg skulle ikke have siddet og arbejdet på den her ting” (Matilde:6)

Selvom Matilde tjekker mails om aftenen, og dermed oplever at grænserne mellem arbejde og fritid flyder sammen, nævner hun efterfølgende, hvordan det ikke gør hende noget og hvordan det er blevet normalt (Matilde:6–7). Matilde taler i forlængelse heraf om, hvordan hun ikke ville prioritere at tjekke og besvare mails og beskeder om aftenen, hvis hun var freelancer i Danmark. Det ville være “*off at gøre hjemme i Danmark*”, som hun beskriver det, men på Bali “*er det bare sådan det er*” (Matilde:6). Det tyder på, at der ud fra Matildes erfaring eksisterer en bestemt måde at være digital nomade på, på

Bali – underforstået, at tilgængeligheden og det at stå til rådighed i hendes optik er en præmis. Dette hænger for Matilde sammen med den tidsforskel, der er mellem Danmark og Bali, hvilket igen understreger, at det at være tilgængelig blot er et vilkår for hende. Matildes udtalelse indikerer, at grænseløsheden ikke entydigt kan opfattes som hverken positiv eller negativ. Snarere kan det tolkes, at grænseløsheden kan opleves som frihed og fleksibilitet i én kontekst – såsom på Bali – men som unaturlig, stressende og pressende i andre kontekster – såsom i Danmark. Således kan det tolkes, at grænseløsheden er socialt og kulturelt betinget af de arbejdsnormer, som finder sted i den sociale og geografiske arena, hvor arbejdet udfolder sig.

Oplevelsen af grænseløshed mellem arbejde og fritid er dog ikke tilfældet for alle informanter, da både Mikkel og Lotte beskriver, hvordan de holder deres arbejdsliv og privatliv adskilt:

“Jeg synes egentlig, at jeg holder det adskilt. I Danmark klarer man måske arbejdet først, og så er der tid til lidt fritid efter. Her kører jeg mere arbejde, fritid, arbejde, fritid. Men når jeg så har de der blokke af fritid i løbet af dagen, så det er ikke noget, der gør, at det smelter sammen. Jeg har ikke nogen notifikationer på min telefon med e-mail og sådan nogle ting” (Mikkel:4)

“Jeg kigger ikke på min telefon før klokken otte om morgenen. Det er bare sådan nogle rutiner, hvor jeg er ligeglad, altså folk kan godt vente to timer, det er ligegyldigt, ikke [...] Folk må gerne række ud. Det er ikke sikkert, at jeg svarer, men det må bare vente” (Lotte:13–14)

I modsætning til Matilde, Kamilla, Sofie, Lea og Magnus, som beskriver en udviskning af grænserne mellem arbejde og fritid, fortæller Mikkel og Lotte, hvordan de aktivt arbejder på at opretholde en skelnen mellem arbejdet og privatlivet. Mikkel beskriver, hvordan han strukturerer sin dag i skiftevis arbejde og fritid og understreger, at dette forhindrer, at de to domæner smelter sammen. Lotte italesætter, hvordan hun gennem faste rutiner opretholder en grænse for sin tilgængelighed. Lotte og Mikkels adskillelse af arbejde og privatliv illustrerer derved, at frihed for dem opnås gennem faste rutiner, hvor arbejdet ikke flyder sammen med fritiden. Her adskiller de sig fra Matilde, hvor tilgængelighed fremstår som en internaliseret og uproblematisk del af hverdagen. Mikkel og Lottes

tilgang til arbejdet udgør derfor en interessant modfortælling til den tilgængelighed, der ofte udfolder sig for digitale nomader (Mancinelli 2020:431; Gregg 2011:2-4), og underbygger pointen om, at der ikke findes én måde at udleve livsstilen som digital nomade. Tværtimod kan livsstilen rumme forskellige måder at forvalte, opfatte og tilnærme sig frihed på – hvor nogle bevidst og ubevidst reproducerer grænseløshed, som Sofie, Matilde og Lea, og andre, der aktivt søger at afgrænse den, som Lotte og Mikkel. Gældende for hovedparten af informanterne er dog stadig, at der eksisterer en grænseløshed mellem arbejde og fritid. Når arbejdslivet og privatlivet flyder sammen og oplevelsen af at skulle være til rådighed og konstant tilgængelig overfor kunder og samarbejdspartnere, er dette ikke uden udfordringer. Ligesom hos Matilde (Matilde:6), og i nogle tilfælde Lea (Lea:6), bliver det også for Sofie en normaliseret praksis at tjekke mails om aftenen, og hun beskriver selv en konstant følelse af at være “på vagt” som en vedvarende form for mental tilgængelighed, der rækker ud over den almindelige arbejdstid:

“Så automatisk tror jeg også, at det startede med, at jeg havde min dag, og morgentimerne tjekkede jeg min mail og midt på dagen også, og inden jeg gik i seng. Så jeg igen på en eller anden måde var til rådighed hele tiden. Jeg havde notifikationer på mailsene, så jeg kunne se på min telefon, hvis der tjekkede noget vigtigt ind. Så jeg hurtigt kunne agere på det, hvis jeg skulle det. Så på en eller anden måde hele tiden være på vagt” (Sofie:31)

Perspektiver som disse taler ind i Greggs analyse af moderne arbejdskulturer, hvor den konstante tilgængelighed gør, at de digitale nomader kan være tilgængelige alle døgnets timer (Gregg 2011:2-3). Denne konstante tilgængelighed tolker vi, til trods for at informanterne vægter, at det ikke generer dem, kan medføre en usagt udfordring og problematik ved nomadelivsstilen – at man lader hverdag og weekend flyde sammen og glemmer at tage fri til ferie. Både Mikkel og Sofie fortæller, at de hverken holder ferie eller fri fra deres arbejde, men samtidig oplever en form for frihed og autonomi ved selv at kunne strukturere deres hverdag uden ekstern kontrol fra en dansk arbejdsgiver (Mikkel:11,13, Sofie:30). Alligevel kan her opstå et paradoks, hvor friheden kan komme til at føles begrænset, når grænserne mellem arbejde og fritid – hverdag og weekend – udviskes og det, de egentlig søgte frihed fra, erstattes af nye former for selvdisciplin og krav om fleksibilitet. En skarp opdeling mellem weekend og hverdag findes ikke længere for hverken Mikkel, Sofie og Lea da de føler, at de har balance i deres hverdag og arbejde, til trods for at de i stedet arbejder lidt hver dag (Lea:8, Mikkel:12, Sofie:14). Blandt andet når Lea har konsultationsmøder på en søndag (Lea:7),

eller når Sofie arbejder på en hjemmeside for en kunde i weekenden (Sofie:13–14). Ud fra ovenstående tolker vi, at de begrænsninger de forsøgte at flygte fra i deres tid på det danske arbejdsmarked; få ugers ferie, at være nødsaget til at skulle arbejde fra 8–16 og det at lægge arbejdet fra sig i weekenden og aften timerne er blevet en integreret del af deres tilværelse som digitale nomader. Dette tyder derfor på, at flere af informanterne ikke fuldt ud har undsluppet det arbejdsræs og hamsterhjul, de ønskede at frigøre sig fra. Tværtimod ser arbejdet ud til at have integreret sig dybere i deres hverdag, identitet og livsstil, hvilket vi tolker kan udgøre en ny form for hamsterhjul, hvor arbejdet bliver allestedsnærværende fordi grænserne mellem arbejde, fritid og selvforståelse udviskes.

6.3.2 Når arbejdet bliver din identitet

Som det fremgår af det forudgående afsnit, indgår arbejdet som en integreret og central del af hverdagen for informanterne, hvor grænserne mellem arbejde og fritid udviskes. I en samtid hvor arbejdet spiller en stadig større rolle for individets meningsskabelse og selvrealisering (Jacobsen 2004:79–81), aktualiserer denne grænseudviskning et interessant spørgsmål om, i hvilken grad arbejdet udgør en bærende del af informanternes identitetsprojekt. Nina udtrykker, hvordan arbejdet spiller en central rolle i hendes måde at præsentere sig selv på over for andre, og hvordan identitet er koblet op på arbejdet: *“Der er meget også den der identitet med arbejde, det er jo også det første, folk snakker om, når man er ude til arrangementer”* (Nina:18). Denne sammenhæng mellem arbejde og selvforståelse giver genklang hos Kamilla, som beskriver: *“Mit job har været en kæmpe stor del af min identitet. Så jeg vil sige, jeg tror næsten 50 procent af mig er mit arbejde [...] Så det definerer mig klart meget”* (Kamilla:14). Kamillas udsagn illustrerer, hvordan arbejdet fungerer som en identitetsskabende proces, der ikke blot påvirker hvordan hun forstår sig selv, men også hvordan hun formidler sin identitet over for andre.

Gældende for de digitale nomader vi har talt med, er arbejdet derfor ikke blot en kilde til indkomst, men er ligeledes et udtryk for deres selvrealisering og en vej til opnåelsen af personlig frihed. Denne frihed kan forstås i lyset af Reichenbergers begrebsliggørelse af den personlige frihed, som knytter sig til muligheden for selvudvikling, kreativ udfoldelse samt et arbejdsliv, der er i overensstemmelse med individets egne værdier og drømme (Reichenberger 2017:373,377). For informanterne fremstår denne frihedsforståelse som et centralt ideal i tilrettelæggelsen af deres hverdag, liv og arbejde. Det kan af denne årsag blive vanskeligt som digital nomade at skelne mellem hvem man er, og hvad man

gør arbejdsmæssigt, når arbejdet i flere henseender bliver en integreret del af deres selvforståelse og identitet. Særligt fremtrædende er det for Lea, der er online yogainstruktør, der italesætter, hvordan arbejdet udgør et centralt element af, hvem hun er som person:

“Altså med det, jeg laver, så har noget af det jo meget med mig at gøre. Det har også meget at gøre med mentalitet og velvære. Jeg bruger det jo rigtig meget for, at jeg bliver den bedste udgave af mig selv. Så jeg kan sprede endnu mere ud i verden af det til at hjælpe andre mennesker til at komme i balance med sig selv. På alle parametre”

(Lea:12)

Ud fra Leas udsagn kan vi tolke, hvordan arbejdet ikke alene er en del af hendes identitet, men også fungerer som et redskab til selvrealisering, personlig udvikling og optimering – drivkræfter som bliver afgørende for hendes arbejde. Lea eksemplificerer dette yderligere i hendes beskrivelse af, hvordan hun efter en endt yogaclass eller meditation, som privatperson, efterfølgende reflekterer over, hvordan hun kan benytte nye metoder i sit arbejdsmæssige virke (Lea:7). Det kan ifølge Lea ikke undgås, at arbejdet fylder på denne måde, hvor hun indirekte kommer til at arbejde konstant, selvom det i momentet ikke føles som arbejde. Med kobling til McNays begreb om selvet som virksomhed, udgør denne form for optimering en kontinuerlig investering i sig selv (McNay 2009:58). Leas arbejde forvaltes dermed til en eksistentiel praksis, der former hendes identitet, hvormed arbejdet bliver en integreret del af hendes selvforståelse. Mentalt er Lea altså på arbejde – også i sin fritid – idet hendes private interesser integreres i og bringes i spil med hendes professionelle liv. En sådan sammenfletning af Leas private og professionelle virke peger på en form for indre resonans, som ikke nødvendigvis er rettet mod omverdenens sociale eller stedlige domæner, men snarere mod hendes egen refleksive dannelse. Hvor Rosas resonansbegreb i høj grad betoner relationelle resonansforhold til verden, naturen og andre mennesker, peger Leas oplevelse på en resonansrelation, som ikke udspringer af mødet med det andet, men gennem et refleksivt forhold til sin personlige indre udvikling. I tilfældet opleves resonans derfor ikke som et svar fra omverdenen, men i søgen efter selvfortællingen om personlig udvikling og autenticitet. Med afsæt i Leas eksempel argumenterer vi derfor for tilføjelsen af et resonansforhold, som vi her vil betegne som *selvresonans*. Med selvresonans skal forstås en indadrettet resonans, hvor individet søger efter en meningsfuld forbindelse til en ønsket eller fremtidig version af sig selv. I en digitaliseret og grænseløs arbejds kontekst, som informanterne kan siges at bevæge sig i, bliver denne form for selvresonans både mål og middel: arbejdet er i Leas tilfælde ikke blot et sted, hvor man bliver til i mødet med verden, men hvor hun aktivt former sig selv gennem sin egen udvikling – og bliver sit eget

resonansobjekt. Det samme kan argumenteres at gøre sig gældende for Matilde, der gennem sit rejsebureau har gjort det til sin levevej at promovere livsstilen, fordi hun *“havde behov for at finde en mening med, at jeg skulle blive ved med at rejse til Bali”* (Matilde:16). Ved at promovere livsstilen som digital nomade udgør arbejdet et vigtigt aspekt af Matildes identitet; hun er ikke blot sin egen chef – hun er sin egen forretning. Matilde fortæller, at:

“Ja, det er jo blevet en eller anden identitet på en måde [...] Så tror jeg bare, at så er jeg ligesom digital nomade [...] Fordi jeg bliver nødt til at fortælle om mit eget. Det er jo også reklame og mund til mund på en eller anden måde” (Matilde:17)

Her argumenterer vi for, at Matilde faktisk *er* sit arbejde. Forstået således, at hun gennem sit arbejde reklamerer for den digitale nomadelivsstil og tilmed sælger drømmen om frihed til andre – hvilket vi tolker som noget, der rækker ud over blot at være et centralt element af hendes egen identitet. Det bliver i stedet en måde, hvorpå hun aktivt reproducerer den idealiserede fremstilling af livet og arbejdet som digital nomade. I forlængelse heraf kan Anthony Giddens’ begreb om selvet som refleksivt projekt inddrages for at belyse, hvordan individet i det senmoderne samfund kontinuerligt konstruerer dets identitet som et vedvarende refleksivt projekt (Giddens 1996:19). Dette ses tydeligt i Matildes måde at italesætte sin livsstil på, hvor hendes fortælling bliver et narrativ, hun kontinuerligt reproducerer – både over for sig selv og over for andre. Den *narrative romantisering*, som tidligere redegjort for, benyttes af flere af informanterne som meningsgørende strategi. Vi tolker her, at det i Matildes tilfælde ikke blot bliver et værktøj til at håndtere livsstilens udfordringer, men en aktiv del af hendes refleksive projekt. Matildes fortælling peger dermed også på en form for selvresonans, der handler om at skabe sammenhæng mellem livsstilsvalget, hendes identitet og meningsfuldhed. Ved at etablere et rejsebureau hvor hun promoverer den livsstil, hun selv lever, ønsker Matilde ikke blot at legitimere sit valg af arbejde, men forsøger at skabe resonans med sig selv og at finde en mening med sin vedvarende tilstedeværelse på Bali. Både Matilde og Leas fortællinger viser, hvordan arbejdslivsstilen som digital nomade bliver et redskab til at fastholde en selvfortælling, der både giver dem retning, kontinuitet og en indre meningsfuldhed. Således fremstår selvresonans som et centralt aspekt af den måde, de skaber deres identitet og finder mening i det ellers grænseløse arbejde. Set i lyset af samtidens fokus på individualisering og selvansvarliggørelse, argumenterer vi for, at bestræbelsen på meningsfuldhed i stigende grad bliver et personligt projekt, hvor man som individ forventes at opnå denne på egen hånd, snarere end i det sociale eller kollektive.

6.3.3 En rytmisk stabilitet midt i mobiliteten

Når informanterne italesætter den frihed, som de forbinder med livsstilen, er det for samtlige et spørgsmål om muligheden for at bevæge sig frit, arbejde hvor end de vil og dermed ikke være bundet til en bestemt arbejdsplads eller sted. For flere af informanterne manifesterer følelsen af frihed sig derfor også i omfanget af deres mobilitet. Lotte fortæller, at hun og hendes familie har besøgt hele Europa, lige under halvdelen af alle stater i USA og samtlige lande i Asien under deres tid som digitale nomader (Lotte:8). Det samme taler Matilde og Mikkel ind i, der har rejst og arbejdet i flere asiatiske lande (Matilde:2, Mikkel:11) og Kasper og Magnus, der som digitale nomader sammen har boet i store dele af Europa og det meste af Asien (Kasper & Magnus:5). Alle har de det tilfælles, at de har udnyttet muligheden for at bosætte sig, hvor end de ønsker det – ikke som et resultat af nødvendighed, men som et valg båret af frihed og ressourcer. På lignende vis fortæller de nyudsprungne digitale nomader Nina og Rune, at de på nuværende tidspunkt ikke har en specifik plan for hvor længe de ønsker at bosætte sig hvert sted, men at de *“har ret mange lande på listen, de gerne vil til”* (Nina:7). Omend deres livssituationer varierer indbyrdes, afspejler fortællingerne alle en betydelig grad af privilegie, som adskiller de digitale nomader fra befolkningerne i mange af de lande, de vælger at bosætte sig i. De er om nogen indbegrebet af Baumans fortælling om *den permanente turist*, der kontinuerligt og frit bevæger sig over geografiske og kulturelle landegrænser, upåvirket af strukturelle begrænsninger i form af økonomi, politisk ustabilitet eller migrationsrestriktioner (Franklin 2003:210). Deres danske pas og danske lønninger gør dem frie, autonome og handlekraftige i en verden, hvor muligheder som disse langt fra er universelle.

Men hvor nomadebegrebet i Baumans optik repræsenterer en livsform hvor tilknytning tilsidesættes til fordel for mobilitetens logikker (Franklin 2003:207), synes informanternes erfaringer at repræsentere en mere kompleks sammenhæng. Trods ønsket om bevægelighed og spontanitet i hverdagen, tilvælger flere af de digitale nomader bevidst at vende tilbage til de samme destinationer – både af lyst men til dels også af økonomiske årsager (Matilde:2, Mikkel:11, Lea:9–10). Blandt andet fortæller Matilde, hvordan hun med tiden fik øjnene op for, at Bali skulle være hendes base som digital nomade:

“Jeg startede med at tænke, nu skal jeg bare rejse verden rundt [...] Så tænkte jeg, okay Bali, der er rigtig mange digitale nomader. Jeg ender sikkert med at møde nogle nye venner der. Så tog jeg til Bali, så var jeg i Laos, så var jeg i Bali igen. Så var jeg i Thailand. Bali igen. Vietnam. Og så var jeg sådan, okay Bali. Jeg kan ikke mere, fordi man har jo et arbejde, der stadig skal udføres og en masse dagligdagsting, så det er jo stadig ens hverdag, og så tror jeg bare, det bliver svært det der med at finde ud af, hvor man kan få vasket tøjet, og så skal man lige finde ud af, hvor man kan spise igen [...] Jeg tror jeg har fundet lidt en base på Bali ved at det er mega nemt at få tingene til at hænge sammen. Alt er lige ved hånden. God mad, billigt” (Matilde:2)

Af Matildes udtalelse kan tolkes flere væsentlige pointer. Først og fremmest hvordan Asien og mere specifikt Bali som destination blev tilvalgt grundet belejligheden, dels fordi det var billigere end Costa Rica, og dels fordi hun havde en forestilling om, at der ville være andre digitale nomader, hun ville kunne opbygge et fællesskab med. Derudover vender hun gentagende gange tilbage til Bali, hvilket kan tolkes som et forsøg på at skabe en base fordi den konstante bevægelighed bliver for trættende. Ved at påpege at *“man har jo et arbejde, der stadig skal udføres”* afromantiserer hun således idéen om den digitale nomade som det frie og uforpligtede individ, hvilket illustrerer at hverdagen, uanfægtet hvor den finder sted, er uomgæelig. Samme fortælling går igen hos Kamilla, der fortæller at det med tiden bliver *“besværligt at rejse så meget rundt hele tiden”* når man også skal arbejde (Kamilla:11), og hos Mikkel, der havde planer om løbende at rejse rundt i Asien men som efter en rum tid mistede rejselysten og valgte at slå sig ned mere permanent på Bali (Mikkel:10). Mikkel fortæller:

“Jeg er stadig rejselysten, men bare ikke i helt samme omfang. Måske særligt fordi jeg synes, at mit liv er så godt her. Nogle gange siger vi til hinanden, ”hvorfør tager vi ikke bare et eller andet sted hen?”. Vi har muligheden. Men man skal jo ikke bare gøre det, fordi vi kan. Men man kan godt lidt føle sig forpligtet til, at man ved heller ikke, om det er for evigt. Hvorfor gør man det ikke lidt mere, når man har muligheden. Men vi rejser bare, som vi har lyst” (Mikkel:11)

Ud fra citatet kan det udledes, at muligheden for at rejse ud er der, men at lysten hertil ikke nødvendigvis altid matcher friheden. Samtidig påpeger Mikkel at *“Man kan godt lidt føle sig forpligtet til”* at skulle rejse rundt og realisere mobiliteten som livsstilen forbindes med, hvilket understreger, at idealet om bevægelighed også kan blive en byrde. Alligevel pointerer han, at *“vi rejser bare, som vi har lyst til”*, hvilket indikerer at Mikkel besidder en refleksivitet over friheden, der beror på, at valget om at rejse ud skal være meningsfuldt for ham. Både Matilde og Mikkels refleksioner vidner om et skifte i deres forhold til frihed og mobilitet, som kan fortolkes ud fra Rosas resonansbegreb. Hvor livsstilen tidligere var forbundet med søgen efter nye indtryk, er der nu opstået en resonansrelation for dem i det nære, som gør, at ønsket om at rejse rundt ikke føles nødvendigt længere. Dette kan tolkes som et udtryk for en ændret resonansrelation for Matilde og Mikkel, hvor forbindelse til verden søges i det stabile og nære, til fordel for det mobile og foranderlige. Matilde og Mikkels refleksioner illustrerer dermed, hvordan oplevelsen af resonans ikke nødvendigvis forudsætter bevægelighed, men en åbenhed over for omgivelserne – i overensstemmelse med Rosas forståelse af resonans som noget, der opstår i det gensidige samspil mellem individ og verden (Rosa 2021:201-203).

Et lignende mindset taler Magnus og Kasper ind i, der også beretter om, hvordan Thailand blev deres base under livsstilen som digitale nomader, som de så rejste fra og til i takt med at de ønskede at opleve nye dele af Asien (Kasper & Magnus:6). Magnus fortæller, hvordan Thailand *“havde alt, hvad vi elskede”*. Han fortsætter og suppleres efterfølgende af Kasper, der fortæller:

“For det første er det rigtig billigt at spise og være der. Der er sindssygt godt internet overalt i Thailand. Og så er infrastrukturen virkelig god, så det er nemt at komme fra A til B lige meget, hvor du er. Kulturen er helt vildt fantastisk, med deres tro på buddhisme og deres sødme. Og så den sidste ting, at de er så sjove thailændere” (Magnus:6)

“Thailand har været favoritten for os, også fordi der er en god blanding af ø-liv og metropol. Så jeg tror nærmest, at på de her 2,5 år der nærmer vi os, at vi har været et år i Thailand, hvis ikke mere” (Kasper:6)

I stedet for at være på farten konstant, vender Magnus og Kasper tilbage til Thailand, der grundet landets velfungerende forhold i form af billige leveomkostninger, gode internetforbindelser og

infrastruktur samt venlige folkefærd, gør det eftertragtet for dem at bosætte sig dér i længere perioder. Kasper fortæller senere: *“Jo længere tid du er digital nomade, jo vigtigere bliver det at være det samme sted, slå lidt rod i måske en måned eller to måneder det samme sted for at få de rutiner, man faktisk kommer til at savne, når man er på farten”* (Kasper:7). Pointeringen af at savne og genskabe velkendte rutiner og strukturer på farten som digitale nomader, er et empirisk eksempel på et af de paradokser, som nyere forskning fremhæver om digitale nomader. I en rapport fra 2020 fremhæver David Cook, hvordan digitale nomader med tiden tenderer til at genskabe arbejdsrytmer og strukturer, de ellers søgte at frigøre sig fra, idet de har et behov for at genskabe det genkendelige og stabile (Cook 2020:388). Denne mentalitet taler Sofie også ind i, der i kontrast til andre asiatiske lande oplever Bali som mere hjemlig fordi: *“du har rigtig mange af de her ting fra den vestlige verden”*, at der stadig er *“mange fra Europa, der kommer her”* og at du kan have *“den her livsstil til nogle lidt andre penge end man kan derhjemme”* (Sofie:25). Ved at vende tilbage til Bali, som Matilde og Sofie, eller tilbage til Thailand, som Kasper og Magnus, genskaber informanterne således et hverdagsliv inspireret af gamle mønstre – nu med tropiske udsigter under varmere himmelstrøg. Informanternes behov for rutine og struktur må således balanceres med det ønskede frirum, hvilket rejser et interessant spørgsmål om, hvor radikalt anderledes de digitale nomaders livsstil reelt set adskiller sig fra den livsstil og hverdag, de samtidig italesætter at have brudt med. Således kan det tolkes at deres mobilitet i høj grad er struktureret og forankret i konkrete behov, hvilket igen understreger, hvordan de som digitale nomader søger stabilitet og det hjemlige, der fungerer efter en rum tid. Samme forankring taler Lea ind i, der fremhæver, hvordan Bali er blevet en base både for hende selv og for mange expats generelt. Hun fortæller:

“Det er som om at Bali for expats er blevet base, og så er det her, man tager ud fra. Jeg tror også bare, at der er blevet skabt et miljø, der bare fungerer, når det angår Bali hen over mange år” (Lea:18)

Leas citat understreger, hvordan de sociale og praktiske rammer som Bali tilbyder, gør, at man som digital nomade opsøger øen med henblik på at opretholde en stabil og ikke mindst komfortabel hverdag, som man fra tid til anden kan skifte ud med rejser. For Lea handler det særligt om, at hun føler sig draget til Bali, og at det er billigt at bosætte sig der (Lea:9–10). Hun beskriver desuden en følelse af lettelse over endelig at kunne skabe rammerne om et hjem, hvor hun ikke er nødsaget til at *“bo i sin rygsæk”* længere (Lea:10). Selv nye digitale nomader som Nina og Rune beretter om,

hvordan Bali eftersigende skulle være et sted hvor tingene, såsom internetforbindelse og coworking steder fungerer, hvorfor det er hensigten at Bali ligeledes skal udgøre deres base, som de kan rejse ud fra (Nina:7). Ud fra informanternes udtalelser kan det dermed udledes, at de ikke afviser den mobilitet, som livsstilen muliggør, men at den romantiserede fortælling om at være på farten konstant, tilsidesættes til fordel for behovet for stabilitet og en hverdagsrytme i et miljø, hvor praktiske ting er let tilgængelige. De har med andre ord opbygget en bekvem base, hvor de på belejlig vis enten kender miljøet, har et netværk eller kan etablere rutiner, der på flere punkter er i overensstemmelse med vestlige standarder. Informanternes søgen efter stabilitet i livsstilens mobilitet kan med fordel derfor forstås gennem John Urrys begreb om *fortøjningssteder*. Hvor Bali er blevet fortøjningsstedet hvor Matilde, Mikkel og Lea slår rødder på ubestemt tid, er Thailand blevet fortøjningsstedet for Magnus og Kaspers kontinuitet og stabilitet i en ellers flydende tilværelse. Bali og Thailand bliver således deres geografiske holdepunkter, hvor de etablerer hverdagsrutiner og oplever en form for tilknytning og meningsfuldhed. Informanternes udtalelser kan derfor tolkes som et udtryk for, at mobilitet og tilknytning ikke nødvendigvis skal forstås som modsætninger, men at følelsen af forankring i det mobile kan sameksistere, når stedet opfylder funktionelle og følelsesmæssige behov. Dette giver for os anledning til at tilføje en yderligere dimension til Reichenbergers tre frihedsformer – professionel, personlig og rumlig frihed – i forståelsen af den digitale nomades frihedsfølelse (Reichenberger 2017:372–373,377). Gennem en begrebsliggjort forening af de ellers modsatrettede perspektiver, som findes i de orienterende begreber *turisten* og *fortøjningssteder*, betegner vi her det nye begreb som de digitale nomaders *forankrede frihed*. Med forankret frihed skal forstås den paradoksale tilstand, hvor de digitale nomader som individer søger maksimal bevægelsesfrihed og fleksibilitet, samtidig med at de besidder behovet for periodisk stabilitet, tilknytning og struktur i hverdagen. Der er tale om en livsform, hvor ønsket om geografisk, arbejdsmæssig og livsstilmæssig frihed sameksisterer med behovet for at vende tilbage til velkendte rammer – såsom Bali og Thailand – i den henseende at opretholde en vis komfort og praktikaliteter. Paradoksalt ønsker informanterne på den ene side at realisere mobilitet og spontanitet som symbol på frihed – og dermed undslippe hamsterhjulet – men opsøger på den anden side de samme tilbagevendende destinationer, hvad der kan tolkes som et forsøg på at genfinde en form for tryghed, rytme og tilhørsforhold. *Forankret frihed* dækker derfor over en livsform, hvor frihed ikke er ensbetydende med, at man konstant praktiserer uafhængighed, men hvor følelsen af frihed skal genforhandles i henhold til behovet for forankring.

Set i lyset af Rosas resonansbegreb kan det yderligere tolkes, at rejseelementet i livsstilen mister sin betydning med tiden, og at resonansfølelsen skal findes andetsteds (Rosa 2021:201). Ifølge Magnus er det en utopi at tro, at man kan holde til at rejse hele tiden som digital nomade. Han fortæller:

“Jeg elsker også, når digitale nomader siger, at de elsker at slow down – eller at det er det nye. Hvor man så er sådan: “Jamen honey, det er også fordi du ikke kan finde ud af at rykke dig hele tiden, det er der jo ingen der kan holde til”. Jeg synes der er så mange sjove buzzord, som mange bruger bare fordi man ikke kan holde til det andet. At “det er den måde de har valgt det på”. Men at det i virkeligheden mere er af nød end valg”
(Magnus:16)

Af citatet kan det tolkes, hvordan fortællingen om det frie valg til at tilvælge et roligt og autentisk liv som digital nomade i harmoni med sig selv i virkeligheden, ifølge Magnus, beror på, at man føler sig presset fysisk og mentalt, der gør det nødvendigt for individet at skrue ned for tempoet. Set i lyset af Rosas teori om accelerationssamfundet illustrerer dette, hvordan man med livsstilsvalget ikke synes at undslippe accelerationens logikker ved at tilvælge en tilværelse med slow living – men at accelerationen forskyder sig og opstår i mindre skala. Såsom i behovet for konstant at tilpasse sig nye steder, netværk og rutiner – hvilket skaber nye former for udmattelse. Opsummerende peger citatet derfor på, at selv tilsyneladende langsomme livsformer ikke nødvendigvis bryder med accelerationssamfundets logikker, men erstattes af nye – som informanterne forsøger at undgå, igen, ved at bosætte sig de samme steder i længere tid ad gangen.

6.3.4 Hjem er, hvor hjertet er

I et liv præget af mobilitet og midlertidighed forstås hjem og hjemlighed ikke nødvendigvis som en fast geografisk placering, men snarere som en følelsesmæssig og relationel erfaring. I følgende afsnit undersøges, hvordan informanterne selv beskriver og fortolker hjem i deres livsstil som digitale nomader. Informanternes bosættelsesmønstre peger tydeligt på en søgen efter en fast base, hvor de vedligeholder deres rutiner. Det handler i høj grad om deres sociale og følelsesmæssige tilknytning, der opstår ved at bosætte sig flere tusinde kilometer fra Danmark. For flere informanter handler det yderligere om at skabe rammerne om dét, de kan kalde hjem. Hjem bliver i flere af informanternes fortællinger beskrevet som en følelse af at *hjem er, hvor hjertet er*, hvortil Nina og Rune fortæller:

"Jeg tror meget at det er en følelse for mig. Vi snakkede om da vi tog afsted, at jeg aldrig har følt mig hjemme i de lejligheder, jeg har boet i. Dem har jeg ikke været knyttet til, men jeg har været meget knyttet til følelsen og meget i mit hjerte, at have hjertet som hjem, når vi er sammen. Det er ikke knyttet til et sted, men at jeg føler mig hjemme i mig og i os. Jeg tror der er mange der føler sig meget hjemme med ting, fx familiemedlemmer som skal skabe sig et hjem og får den der hjemfølelse. Der har jeg det sådan, at det handler om at være hjemme i mig" (Nina:13)

"Jeg tror, at qua at vi begge to er meget frihedssøgende, så er hjem ikke en specifik destination [...] Ellers er det bare at vi er der sammen og kan få skabt rammerne for en base [...] Men jeg ser det virkelig også sådan, at det er en følelse indeni, som vi tager med os rundt, der definerer hjem" (Rune:13)

Ud fra deres udsagn kan vi udlede, at følelsen af hjem opstår i deres relation til hinanden – hjem for dem er noget, de sammen deler. Hjem er, især for Nina, en iboende følelse, idet hun nævner at hjem for hende handler om *"at være hjemme i mig"*, hvorfor hjem ikke udgøres af fysiske rammer men snarere følelsen af at føle sig hjemme med hinanden. En sådan opfattelse af hjemmet som en sanselig, relationel og flydende størrelse, der adskiller sig fra forståelsen af hjem som et fysisk sted, undersøges af forfatter Ida Wentzel Winther i bogen *Hjemlighed* (Winther 2006). Hjemlighed skal ifølge Winther forstås som en oplevelse og følelse af tryghed og tilhørsforhold, der ikke nødvendigvis er stedsbundet, men som opstår i mødet med det genkendelige og rytmiske i hverdagslivet (Ibid.:194–195). Denne form for hjemlighed kan være forankret i hverdagspraksisser, sociale relationer og kropslige erfaringer, og den opretholdes gennem sanselig forankring og gentagelse (Ibid.:194–195). Winther pointerer desuden, at hjemlighed er en relationel størrelse, som kan opstå og medtages i samspillet mellem mennesker, som skaber følelsen af hjem (Ibid.:188). Informanternes oplevelse af hjemlighed forekommer centralt for at forstå deres livsstil, hvor forestillingen om hjem og tilhørsforhold konstant må forhandles og genforhandles i en tilværelse præget af mobilitet og midlertidighed. Samtidig aktualiseres behovet for hjemlighed og følelsen af tryghed netop i kraft af en livsform, hvor midlertidige rammer og skiftende fortøjningssteder bliver centrale for oplevelsen af at høre til. Det at hjem ikke relateres til materialistiske og fysiske ting er en opfattelse som også Kasper, Magnus og Kamilla deler. For Magnus og Kasper handler hjem, som for Nina og Rune, også om en følelse:

“Ja, det virker jo for mig i hvert fald sådan lidt nærmest klichéagtigt, men sådan, altså hjem er bare blevet sådan en følelse af at være sammen med Kasper. Altså, hvorend vi er sammen, så føles det lidt hjemligt” (Magnus:8)

“Jeg har i hvert fald fået sådan en helt anden opfattelse af sådan ting. Altså, hvor nødvendigt er det at have 30 skjorter, der hænger inde i skabet, som du aldrig bruger, eller have alle mulige ting i køkkenet? Altså, vi har været vant til at leve med så få ting [...] Så alle de her døde ting, de betyder måske ikke så meget, som de ville gøre herhjemme” (Kasper:8)

Parrets perspektiv på hjem og hjemlighed har ændret sig i takt med deres livsstil som digitale nomader – det handler nu i højere grad om en følelse, de sammen deler, snarere end at være bundet op på materialistiske og "døde" ting. At hjem ikke er bundet op på materialistiske ting eller udgøres af fysiske rammer går igen hos Kamilla, som fortæller, hvordan hun definerer hjem:

“Jeg har boet på en landejendom, og selvom jeg synes, det var et fantastisk dejligt sted at være, er det ikke sådan at jeg tænkte, at det er det eneste sted, der kan føles som hjem i hele verden. Når jeg er i udlandet, tror jeg, det handler meget om tryghed [...] Jeg behøver ikke at have mine ting med mig [...] Så jeg er ikke så afhængig af at have bestemte ting omkring mig eller et bestemt hus. I bund og grund så tror jeg det handler mest om, at der føler jeg mig tryk, og så er det mit hjem i en periode” (Kamilla:10)

For Kamilla har hjem flere betydninger, idet hun oplever hjem forskelligt afhængigt af, hvor hun er. I Danmark er det relationerne, vennerne og familien, der vægtes højt, mens det i udlandet i højere grad handler om følelsen af tryghed. Bemærkelsesværdigt defineres hjem ikke ud fra hvor Kamilla bor. Kamilla understreger, såvel som Kasper, Magnus, Nina og Rune også pointerede, at det hverken er ejendele, møbler eller fysiske rammer, der skaber følelsen af hjem – i stedet udgøres hjem af en indre følelse af tryghed. Ud fra citaterne kan vi analysere, at hjem snarere er knyttet op på en *følelse* og influeres af relationer, som er med til at definere denne følelse. Denne forståelse og opfattelse af *hjemlighed* drager paralleller til det, Winther beskriver som en relationel erfaringsform, der opstår i mødet med det genkendelige og trygge i hverdagen (Winther 2006:194–195). For Sofie og Matilde

er hjem også en følelse – dog en splittet en af slagsen. De oplever begge, at de føler sig splittede, når det kommer til at skulle definere, hvilken betydning de tillægger følelsen af hjem:

“Jeg er meget knyttet til Bali, det er jo mit hjem nummer to, som jeg plejer at sige [...] Jeg kan godt komme til, og det er ikke noget jeg tænke over, men at sige sådan 'ej jeg glæder mig til at komme hjem', når jeg glæder mig til at komme til Bali. Så inde i mit hoved så er det jo mit hjem på en måde. Men det er Danmark også, jeg omtaler jo begge ting som mit hjem (Matilde:11)

“Mit fysiske hjem er jo nok i Danmark. Men lige nu føler jeg mig nok mest hjemme på Bali. Så det er sådan en lidt splittet følelse. Lige nu er mit hjerte nok mest her, tror jeg” (Sofie:22)

Gældende for begge informanter er, at de har en fod i begge lejre – hjemmet findes på Bali og i Danmark. Dette tyder på, at deres opfattelse af hjem er blevet transformeret til en mere kompleks og dynamisk størrelse. Hjem er, for Matilde og Sofie, ikke længere et geografisk anker, men derimod fordelt på flere lande, hvor de kan føle sig forbundne til flere hjem samtidigt. Denne flertydige forståelse af hjem understreger pointen om, at hjem for dem er en dynamisk størrelse, som ændrer sig med tiden. Særligt i en livsstil præget af mobilitet og midlertidighed, hvor følelsen af hjem og faste fortøjningssteder ofte må etableres og genskabes på ny, hvorfor hjem for dem ikke udgøres af en permanent og fast definition. Udover at have to hjem taler Sofie videre ind i, at hjem også er en følelse, som afhænger af, hvor hendes relationer og netværk befinder sig (Sofie:22). Hun føler, at det er grundet sit netværk på Bali, at *“Bali føles lige så meget som hjem, som Danmark gør”* (Sofie:7). Samme fortælling gentages hos Matilde, idet hun beskriver, at:

“Det var som om der var noget, der resonerede i mig. Jeg føler at min sjæl falder lidt til ro, når jeg er her. Hvis jeg nu ikke havde mødt nogle mennesker, så ved jeg heller ikke, om jeg ville trives lige så godt [...] Men jeg tror at det er det der med, at jeg føler, at folk kan resonere med mig på en anden måde end derhjemme. Man er omgivet af en masse mennesker, som har det samme perspektiv på livet som en selv [...] på den måde så tror jeg også, at det er med til at binde fællesskabet sammen på en eller anden måde” (Matilde:12)

Matilde understreger betydningen af den sociale tilknytning, der følger med hendes netværk på Bali. Ifølge hende er det nemmere at møde mennesker på Bali, da de på sin vis deler fælles værdier og er ligesindede. Der er en slags fællesskabsfølelse over at være digitale nomader, som gør, at den sociale tilknytning i Matildes tilfælde er af stor betydning for hendes opfattelse af hjem. Denne form for fællesskab og “community” med ligesindede er ligeledes noget, Lea italesætter:

“Nogle har tænkt sig: ‘Hvor skal du bo?’. Jeg siger, man skal bo her [på Bali], og de siger hvorfor der? Jeg svarer, at det er fordi der er et community med nogle mennesker, som jeg passer ind i og som jeg har det godt med, og vi kan gøre nogle ting sammen”
(Lea:13)

Her understreger Lea vigtigheden i at bosætte sig der, hvor der er et godt fællesskab, og hvor hun trives og passer ind. Derved er det sociale fællesskab vigtigere end det geografiske sted, hun bosætter sig, og fællesskabet og den sociale tilknytning afspejler hendes værdier, livsstil og måde at være i verden på. Hjem omhandler for informanterne særligt betydningen af relationer – og følelsen af hjem forstærkes og skabes i relation med deres nære, men også i deres sociale netværk og lokale tilknytning i det område, de bosætter sig. Der opstår et paradoks i informanternes valg af livsstil: Selvom de har tilvalgt en livsstil præget af frihed, mobilitet, arbejdsmæssig fleksibilitet og afstand til det etablerede arbejdsliv i Danmark, er det netop i mødet med andre ligesindede vestlige digitale nomader, at de finder en form for spejling og følelsen af at høre til.

Det er ikke nødvendigvis Danmarks fysiske rammer, de længes efter – men snarere de kulturelle fællestræk, som skaber oplevelsen af hjemlighed i de Asiatiske lande, de bosætter sig i. Derved peger informanternes oplevelser af hjemlighed, tryghed og sparringen med ligesindede på, at ønsket om frihed og autonomi paradoksalt nok ikke udelukker behovet for fællesskab og genkendelighed – tværtimod synes fraværet af det velkendte danske at aktualisere netop dette behov. Hjem bliver dermed ikke defineret som et fysisk sted inden for fire vægge, men bliver snarere et spørgsmål om at kunne spejle sig i andre og om at skabe fællesskaber, der bringer det trygge og velkendte med sig; selv på den anden side af jordkloden.

7. KONKLUSION

Med specialet ønsker vi at undersøge og tilnærme os en forståelse af, hvad der kendetegner danske digitale nomaders fravalg af det traditionelle danske arbejdsliv til fordel for en alternativ livsstil og et arbejde som digitale nomader. For at indfange vores undren, har vi udarbejdet følgende problemformulering, som lyder:

Hvordan forstår og begrundet danske digitale nomader deres fravalg af det traditionelle danske arbejdsliv, og hvilke forestillinger og erfaringer om frihed, livskvalitet og arbejdsidentitet kommer til udtryk i deres fortællinger?

Med ønsket om at kunne besvare fyldestgørende på problemformuleringen har vi udformet tre underspørgsmål, som vi vil besvare med konklusionen. De enkelte underspørgsmål fremgår til orientering af specialets afgrænsning.

For at opnå en forståelse for, hvorfor digitale nomader træffer valget om at forlade det danske arbejdsmarked til fordel for en livsstil som digital nomade, har det indledningsvist været centralt for os at undersøge hvilke muligheder, positiver og værdier de forbinder med livsstilen. Blandt særligt fremtrædende nøgleord fremhæves af informanterne den frihed, fleksibilitet og autonomi, som livsstilen afføder. Modsatrettet livet i Danmark føler de digitale nomader, at de med livsstilen har større frihed og mobilitet til selv at bestemme hvorfra, hvornår og i hvilket omfang de ønsker at arbejde, og dermed indrette hverdagen og fritiden på egne præmisser. Tilvalget af livsstilen beror derfor også på et fravalg af en, for informanterne, mere prædetermineret, fastlåst og stringent arbejdsrytme og tilværelse i Danmark, som de føler sig fremmedgjorte fra. Ved at fremhæve livsstilens positiver bidrager informanterne selv til en særlig fortælling om livet som digital nomade. Denne fortælling har dannet grundlag for at undersøge, hvordan glorificeringen af livsstilen opstår og opretholdes af informanterne. På baggrund af informanternes fortællinger kan vi konkludere, at de digitale nomader indledningsvist lader sig forføre af livsstilens positiver gennem medierede fortællinger herom. Ifølge informanterne eksisterer der en særlig diskurs om livsstilen, som de dels lader sig inspirere af og dels forsøger at efterleve som bevis på, at de mestrer livsstilen og formår at leve op til fortællingen herom – en fortælling de selv er med til at reproducere. Denne reproduktion kommer særligt til udtryk gennem de digitale nomaders tilstedeværelse på sociale medier, hvor de bevidst og udelukkende videreformidler lettilgængelige og økonomisk fordelagtige arbejdsforhold i tropiske omgivelser. Denne iscenesættelse kan konkluderes at bunde i informanternes behov for at

fremstå som succesfulde og arbejdsomme for at kunne opretholde relevante relationer og netværk, som muliggør livsstilen. Med andre ord ønsker informanterne at legitimere deres livsstilsvalg over for omverdenen, idet livsstilen, ifølge dem selv, fremmer en meningsfuldhed, som de ikke kan opnå i danske rammer.

Endog udfordres selv samme meningsfuldhed og frihed af den grænseløshed, der opstår mellem de digitale nomaders arbejde og fritid, hvorfor livsstilen tilmed rummer en række paradokser. Ved konstant at skulle være tilgængelig af hensyn til kunder, deres professionelle og sociale netværk, udviskes informanternes grænser mellem deres professionelle virke og privatliv. Dermed opstår en arbejdskultur, hvor arbejdet ikke blot fylder betydeligt, men samtidig smelter sammen med de digitale nomaders identitet. En unik form for grænseløshed, der ifølge informanterne ikke finder sted i danske rammer som freelancere eller selvstændige, idet der ikke er samme forventning til konstant tilgængelighed i Danmark. Således kan det konkluderes, at grænseløsheden og tilgængelighedskulturen i arbejdet er kulturelt og socialt betinget af det særlige nomadiske miljø, som de tager del i. Derfor opstår også en anden opfattelse af arbejdet, der gerne må spille en central rolle i informanternes liv, så længe det er noget, de brænder for – i kontrast til deres tidligere jobs i Danmark. Arbejdet bliver dermed en integreret del af deres identitet og selvforståelse, hvorfor arbejdet har skiftet karakter til at være en selvrealiserende og meningsskabende proces i informanternes liv. På denne måde udgør arbejdet ikke blot en central del af de digitale nomaders liv, men determinerer ligeledes hvor de vælger at bosætte sig, idet bosætningen skal være bekvem og fordelagtig for udførelsen af arbejdet. På paradoksalt vis udfordrer arbejdet og deadlines det mobile liv på farten, hvorfor informanterne søger at skabe en form for base ved at vægte stabilitet over mobilitet. Drømmen om frihed kræver med andre ord en vis form for forankring for, at de digitale nomader kan lykkes med livsstilen, hvilket er udtryk for spændingsfeltet mellem længslen efter frihed og selvudfoldelse og behovet for stabilitet og forbundethed. Denne pointe fremhæver den glorificerede fortælling, som eksisterer og opretholdes af og om den digitale nomade som evigt rejsende uden behovet for fortøjning – en fortælling, som informanternes behov for forankring i praksis nuancerer og udfordrer.

Afslutningsvist kan det således konkluderes, at livsstilen som digital nomade på den ene side repræsenterer informanternes ønske om frihed, meningsfuldhed og selvrealisering, men samtidig rummer en række paradokser, der sætter spørgsmålstejn ved, om opnåelsen af livsstilens frihed er realiserbar. Informanternes fortællinger viser dermed, at livsstilen både tilvejebringer og kræver

meningsfuldhed, men ligeledes hvordan det meningsfulde liv kontinuerligt må forsvares, iscenesættes og genforhandles i en kontekst præget af kulturelle idealer, sociale forventninger og personlige kompromisser.

8. LITTERATURLISTE

Allvin, Michael et. Al (2011): *Work Without Boundaries: Psychological Perspectives on the New Working Life*. John Wiley & Sons.

Arrouas, Michelle (2017): "Nikolaj er digital nomade. Fra en strand i Malaysia udfordrer han vores arbejdsmarked". Udg. i Zetland. Sidst tilgået august 2025. Hentet fra <https://www.zetland.dk/historie/sOZW05WW-aOMVBmvY-80a63>

Bauman, Zygmunt (1993): "From pilgrim to tourist or a short story of identity" i *Modernity and the Holocaust*. Cambridge, Polity Press.

Bauman, Zygmunt (2000): *Liquid Modernity*. Polity Press.

Bauman, Zygmunt (2005): *Work, Consumerism and the New Poor*. Open University Press.

Bauman, Zygmunt (2006): *Flydende modernitet*. København. Hans Reitzels Forlag.

Bauman, Zygmunt (2010): *Globalization: The human consequences*. Polity Press.

Bek, Kaare Dybvad (2023): *Opgøret mod arbejdet*. I *Arbejdets land*. 1.udgave, 1. oplag. Forlaget Grønningen.

Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Ceva (2023): "Hver anden lønmodtager vil gerne arbejde mindre – også selvom det koster på lønnen". Sidst tilgået februar 2025.

Cohen, Elliot (2025): *The Psychology of Slow Living Rediscovering a Happier Pace of Life*. Routledge. Tayler & Francis Group.

Cook, Dave (2020): "The freedom trap: digital nomads and the use of disciplining practices to manage work/leisure boundaries". Udg. I *Information Technology and Tourism*.

Danmarks Statistik (2024): "Hjemmearbejde er på sit højeste siden COVID-19" fra *Arbejdskraftundersøgelsen* 2. kv. 2024.

Dansk Magisterforening (2019): "Derfor er work/life-balance så vigtigt". Sidst tilgået august 2025. Hentet fra <https://dm.dk/politik/analyser/derfor-er-worklife-balance-saa-vigtigt/>

Fernandez, C. & Rupp, A. (2021): Freelancing in Europe 2021. Welcome to the new world order. Malt and Boston Consulting Group.

Franklin, Adrian (2003): The tourist syndrome – an interview with Bauman. University of Bristol. Sage Publications.

Giddens, Anthony (1996): Modernitet og selvidentitet - selvet og samfundet under sen-moderniteten.
København: Hans Reitzels Forlag.

Gilje, Niels & Grimen, Harald (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*. Hans Reitzel Forlag

Gregg, Melissa (2011): Work's Intimacy. Polity Press.

Goffman, Erving (2015): Hverdagslivets rollespil. 1. udg, 2. oplag. Samfundslitteratur.

Holt, H., Larsen, M., & Søndebro, K. I. (2023). Atypiske beskæftigelsesformer: Afdækning af videnshuller. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Humaidan, Mai My (2023): *Ærø Manifestet*. København: Forlaget Gyldendal.

Højberg, Henriette (2014): *Hermeneutik*. i Fuglsang, Lars, Olsen, Poul Bitsch & Rasborg, Klaus (red.): Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne (3. udg., s. 289-324). Samfundslitteratur.

Information (2024, 15. april). Hver anden ønsker at arbejde mindre – hvorfor ignorerer fagbevægelsen? Information. Sidst tilgået august 2025. Hentet fra <https://www.information.dk/debat/2024/04/hver-oensker-arbejde-mindre-hvorfor-ignorerer-fagbevaegelsen>

Jacobsen, Michael H. (2004): *Fra moderne arbejdetik til senmoderne selvvalgt slaveri?* I Jacobsen, Michael H. & Tonboe, Jens (red.): Arbejdssamfundet. København: Hans Reitzels Forlag.

Jacobsen, Michael H. (2007): *Adaptiv teori den tredje vej til viden*. I Håndværk og Horisonter af Rasmus Antoft, Michael Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen og Søren Kristiansen (red.). Syddansk Universitetsforlag.

Jacobsen, Michael H. (2025): Introduktion til den adaptive tilgang. University of Southern Denmark. Studies in History and Social Sciences vol. 668. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Juul, Søren., & Kirsten, Bransholm Pedersen (2012): *Videnskabsteoretiske retninger og Projektarbejdet*. I Juul, Søren & Bransholm Pedersen, Kirsten: Samfundsvidenskabernes

Videnskabsteori. København: Hans Reitzel Forlag.

Juul, Søren (2012): *Hermeneutik*. I Juul, Søren & Bransholm Pedersen, Kirsten: Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori. København: Hans Reitzel Forlag.

Kumar, Naveen (2025): 49 Digital Nomads Statistics 2025 – Salary Data & Facts. Sidst tilgået juli 2025. Hentet fra: <https://www.demandsage.com/digital-nomads-statistics/>

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015): Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk. København: Hans Reitzels Forlag.

Layder, Derek (1998): Sociological Practice - Linking Theory and Social Research. Sage Publications Inc.

Layder, Derek (2018): Investigative research. New York: SAGE Publications.

LinkedIn Corporation. (n.d.). *LinkedIn help: A548441*. LinkedIn. Sidst tilgået juni 2025. Hentet fra: <https://www.linkedin.com/help/linkedin/answer/a548441>

Mancinelli, Fabiola (2020): Digital nomads: freedom, responsibility and the neoliberal order. Inf Technol Tourism 22, 417–437 (2020). <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00174-2>

McNay, Lois (2009): Self as Enterprise: Dilemmas of Control and Resistance in Foucault's The Birth of Biopolitics. Udgivet i Theory, Culture & Society. Vol 6.

Mehlsen, Camilla (2016): Når vi oplever, at alt omkring os accelererer, vokser behovet for langsomhed. Udg. I Information. Sidst tilgået marts 2025. Hentet fra: <https://www.information.dk/kultur/2016/10/naar-oplever-omkring-accelererer-vokser-behovet-langsomhed>

Mogensen, Amalie Victoria (2022): Fagbladet forklarer: Her er tendenserne, som vinder frem på arbejdsmarkedet. <https://fagbladet3f.dk/artikel/her-er-tendenserne-som-vinder-frem-paa-arbejdsmarkedet>

PanzerGlass. (U.Å.). 4-day workweek. Sidst tilgået marts 2025. Hentet fra: <https://careers.panzerglass.com/pages/4-day-workweek>

Petersen, Anders (2016): Præstationssamfundet. 1. udg. København: Hans Reitzel Forlag.

Rasmussen, L. R. (2023). Fremtidsforsker: "Om 10 år har du meget mere frihed i dit arbejdsliv". Akademikernes A-kasse. Sidst tilgået februar 2025. Hentet fra: <https://www.aka.dk/akademikerliv/artikler/fremtidsforsker-om-10-aar-har-du-meget-mere-frihed-i-dit-arbejdsliv/>

Reichenberger, Ina (2018): *Digital nomads – a quest for holistic freedom in work and leisure*. I *Annals of Leisure Research*. PP 364-380. DOI: 10.1080/11745398.2017.1358098

Riis, Ole (2005): *Samfundsvidenskab i praksis: Introduktion til anvendt metode*. København: Hans Reitzels Forlag.

Rosa, Hartmut (2014): *Fremmedgørelse og Acceleration*. København: Hans Reitzels Forlag.

Rosa, Hartmut (2021): *Resonans: En sociologi om forholdet til verden*. Forlaget Eksistensen. 1. udg.

Sennett, Richard (1999): *Det fleksible menneske*. Forlaget Hovedland. 4. oplag.

Shawkat, Shahan et al. (2021): *Digital nomads: A systemic literature review*.

Statista (2023): *Benefits to remote work worldwide 2022*. *Statista*. Sidst tilgået marts 2025: Hentet fra: <https://www.statista.com/statistics/1111309/biggest-benefits-to-working-remotely-worldwide/>

Tanggard, Lene & Brinkmann, Svend (2020): *Interviewet: samtalen som forskningsmetode*. I Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag.

Tuborgh, L. (2022): *2 helt forskellige veje til work-life-balance*. *Djøfbladet*. Sidst tilgået april 2025: Hentet fra: <https://www.djoefbladet.dk/artikler/2022/11/kend-din-worklifebalancestrategi>

Urry, J., Hannam, K. & Sheller, M. (2006). Editorial: *Mobilities, immobilities and moorings*. *Mobilities*, 1(1), 1–22. Routledge Taylor & Francis Group. DOI: 10.1080/17450100500489189

Urry, John (2007): *Mobilities*. Polity Press, Cambridge.

Urry, John (2011): *Social Networks, mobile lives and social inequalities*. I *Journal of Transport Geography* 21 (2011) 24-30.

Winther, Ida Wentzel (2006): *Hjemlighed – kulturfænomnologiske studier*. København: Hans Reitzels Forlag.

WYSE Travel Confederation. (2023). *Growth and developments in the digital nomad market since COVID-19*. Sidst tilgået marts 2025: Hentet fra: <https://www.wysetc.org/2023/01/growth-and-developments-in-the-digital-nomad-market-since-covid-19/>

